



Interreg

Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

City Cooperation II



Turisztikai kínálat kialakítása a zalai városokban
a CCII projekt keretében

LETENYE

Koncepcionális tanulmány

Természet és tradíció

Hamisítatlan vidéki, családi - és gyermekbarát élmények átélését segítő turisztikai koncepció

Készítette:

Borostyánkő Tanácsadó és Marketing Kft.

Tulajdonos: Letenye Város Önkormányzata

A projekt az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Program keretében, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával, az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával valósult meg.



Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
Német nyelvű összefoglaló - Zusammenfassung	6
1. Bevezetés.....	8
1. 1. A City Cooperation projekt rövid ismertetése.....	8
1. 2. Az innovatív turisztikai termék meghatározása	8
1. 3. Módszertani ismertető	8
1.4 Hamisítatlan vidéki családi és gyermekbarát élmények átélését segítő turisztikai koncepció	9
1.4.1. A koncepció körvonalai	9
1.4.2. Vízió	10
1.4.3 A koncepciókészítés szükségességének indokai	11
Az elvek mezején.....	11
2. Helyzetfeltárás.....	12
2.1 Letenye földrajzi fekvése	12
2.2 Letenye történelmi öröksége	12
2.3. Letenye és térsége turizmusrendszerét meghatározó hatótényezők.....	13
2.3.1. Természeti determinációk.....	13
2.3.2. Gazdasági viszonyok	14
2.3.3. Társadalmi adatok	15
2.4. Turisztikai és kulturális helyzetkép.....	15
2.4.1. Adottságok.....	15
2.4.2. Turisztikai adatok.....	16
2.4.3. Vonzerőleltár	18
2.5. Letenyén végzett empirikus adatgyűjtés eredményei	25
2.5.1. A minta összetétele	25
2.5.2. Vélemények Letenye városával kapcsolatban.....	25
2.5.3. Kultúra és szabadidő.....	27
2.5.4. Turizmus	28
2.6. SWOT analízis	33
2.6.1. Földrajzi térszerkezet, megközelíthetőség.....	33
2.6.2. Infrastrukturális környezet	33
2.6.3. Fogadóképesség	34
2.6.4. Természeti környezet, sajátos vonzerők.....	35
2.6.5. Kulturális környezet, sajátos vonzerők.....	35

2.6.6. Hagyományőrzés	36
2.6.7. Helyi termékek	36
2.6.8. Gasztronómia	37
2.6.9. Attrakciómenedzsment	37
2.6.10. Látogatói menedzsment.....	38
2.6.11. Programok	38
2.6.12. Fenntarthatóság, környezettudatosság	39
2.6.13. Humán erőforrás	40
2.6.14. Partnerség	40
2.6.15. Gazdasági környezet.....	41
2.6.16. Társadalmi környezet	41
2.6.17. Marketing, PR	42
3. Turisztikai fejlesztési irányok - a feltárt sajátosságok turisztikai termékekbe történő integrálhatóságának vizsgálata	43
Hangsúlyok, alapelvek	43
Potenciális célcsoportok számbavétele.....	45
4. Innovatív turisztikai termékjavaslatok	51
4.1 Aktívan a zöldben	51
4.1.1 Gyalog.....	51
4.1.2. Kerékpáron	53
4.1.3 Kombinált útvonalak	54
4.1.4 Vízen	54
4.1.5 Speciális jármódú program: Kisvasúttal a zöldbe.....	55
4.1.6 Az aktívan a zöldben turisztikai fejlesztési irányvonal feltételeinek számbavétele	58
4.2 Hagyomány és kultúra – családi élmények	60
4.2.1 Letenye kincsei	60
4.2.2 Tematikus utak Letenye vonzáskörzetében	62
4.2.3 Határon túli kitekintés	65
4.3 Szőlőhegyek gazdagsága	68
4.3.1 Szőlőhegyi kalandozások – gyermekek a szőlőhegyen.....	69
4.3.2 Öreg-hegyi esték.....	69
4.3.3 Kálmán-hegyi kiruccanás	70
4.3.4 Borkóstoló a Bussay birtokon.....	70
5. Határon átnyúló turisztikai termékek, szolgáltatáscsomagok lehetőségeinek vizsgálata	73
6. Összegzés.....	75

Vezetői összefoglaló

Az Interreg V-A Ausztria-Magyarország Program keretében támogatott City Cooperation II (CCII projekt) a magyar–osztrák–szlovén határtérségben 24 város együttműködését kívánja magasabb szintre emelni. A projekt célja egy erős, egységes városszövetségi hálózat létrehozása a határtérségben. A városok közötti együttműködést a projekten belül többek között innovatív turisztikai termékek kifejlesztésével kívánja intenzívebbé tenni. Ennek keretében az együttműködő zalai városokban (Lenti, Letenye, Zalalövő) konkrét turisztikai termékek kerülnek kifejlesztésre. Olyan termékek kidolgozása a cél, melyek a városokat különböző célcsoportok (pl. családok, gyermekek, idősek, fiatal korosztály) számára „átélhetővé” teszik, és ezáltal is növelik a turizmus értékteremtési potenciálját.

A turisztikai koncepció helyzetelemzés részéhez az elérhető adatforrások (statisztikai adatbázisok, dokumentumok) feldolgozása mellett empirikus adatgyűjtést is végeztünk. A lakosság véleményét személyes megkérdezéssel vizsgáltuk, összesen 82 fő töltötte ki a kérdőívet. A mintavétel során arra törekedtünk, hogy minden korcsoportot és többféle iskolai végzettséggel rendelkező egyént megkérdezzünk; ezek a célkitűzések teljesültek. A városfejlesztés és a turizmus szempontjából meghatározó szereplőkkel (döntéshozókkal, helyi vállalkozókkal, kulturális szakemberekkel, civil szervezetek képviselőivel stb.) félig strukturált interjúkat készítettünk.

A válaszadók 90 százaléka mondta azt, hogy szeret Letenyén élni, ezen belül is 37 százalék nyilatkozott úgy, hogy kifejezetten szereti a lakóhelyét. Amikor ennek okát kérdeztük, a válaszolók leggyakrabban a szülőföldre való ragaszkodást, a családi köteleket, a természeti értékeket (a szép tájat, a Mura folyót) és a település jó földrajzi elhelyezkedését, a határ közelségét, a barátságos városlakókat említették. A negatívumok között a munkalehetőségek hiánya, a fiatalok elvándorlása, a leromlott városkép, a roma kisebbséggel kapcsolatos ellentétek, illetve a korlátozott szórakozási lehetőségek bukkantak fel.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy az általunk felkínált lehetőségek közül, milyen jellemzőket társítanak a megkérdezettek a városhoz. A városlakók szerint Letenye leginkább egy *természetközeli, családbarát, nyugalmas, ugyanakkor megújuló kisváros*, amelynek színes közösségi és kulturális életére is büszkék az ott élők.

A település vonzereje a természeti értékekben és a borászathoz kapcsolódó hagyományokban (a zalai szőlőkultúra tekintetében Letenye kitüntetett hely, mivel az egyik legnagyobb kiterjedésű, nagy hagyományokkal büszkélkedő szőlőterületei találhatóak a város határában) rejlik, hiszen a Mura-menti Tájvédelmi Körzet egyik kedves kistelepülése a város. **Leginkább az aktív turizmus jellemző.** A város eddigi célcsoportjait a főként a természetjáró, horgász, bakancsos, kerékpáros turisták, és esetenként a diákcsoportok jelentették. Sajnálatos módon azonban a tartózkodási idő rendkívül alacsony, alig 1 vendégéjszaka feletti. A település turisztikai potenciálja abban van, hogy ezt a számot növelje legalább az országos átlag szintjére.

Ahhoz, hogy a térség a potenciális turisták fókuszába kerüljön, ahhoz átgondolt attrakciófejlesztésre, vendégbarát, családcentrikus élménykörnyezet megteremtésére van szükség, valamint a Mura-menti térség,- és turizmusfejlesztés egészébe illeszthető, a korszerű attrakciómenedzsment elvárásainak megfelelő, helyi sajátosságokat előtérbe helyező egyedi szolgáltatás struktúra kialakítására.

A Letenyét és környezetét meghatározó élményelemek szinte mindegyike a természeti adottságokhoz köthető. A Mura és a lankás domborok együttes jelenléte egyfajta kiegyenlítő hatással bír és több aktív mozgásforma kipróbálására inspirál. A hagyományok, a kultúra különböző, autentikus elemeinek befogadása tovább gyarapíthatja az élmények tárházát.

A Letenye és vonzaskörzetében érvényesülő vonzerőegyüttes egyértelműen kijelöli az alapvetően ***a természeti és kulturális értékek összhangjára épülő, a családi élményre külön hangsúlyt helyező turisztikai kínálatfejlesztés irányvonalait***. Mely irányvonalak a természetben való aktivitásra, a szőlőhegyek gazdagságára és a helyi hagyomány és kultúra kincsestárára épülnek.

A koncepcióban a következőkben három, markáns, ugyanakkor egymást kiegészítő turisztikai fejlesztési irányvonal kerül bemutatásra.

- 1. Aktívan a zöldben (kerékpáros, gyalogos és vízi túraútvonalak számbavétele)***
- 2. Hagyomány és kultúra – családi élmények (tematikus utak Letenyén és vonzaskörzetében)***
- 3. Szőlőhegyek gazdagsága (szőlőhegyi kalandozások)***

Az egyes termékcsomagok a megfelelő célcsoportok számbavételével kerültek meghatározásra. Valamennyi javasolt termék esetében értelmezhető a családok, gyermekes családok részvétele – az egyes javaslatokon belül külön kezeljük a családos, gyermekes családok részvételének lehetőségét és feltételeit.

A Letenyén és környezetében a megőrzés és bemutatás egységében tervezett fejlesztések és az újonnan létrehozandó termékek családi szabadidő eltöltési szokásokat preferáló élménymarketing szemléletű „piacra vitele” előre mutató módon járulhat hozzá Letenye turisztikai térképre való felkerüléséhez, a környező turisztikai térségekkel való együttműködési kapcsolatok kiterjesztéséhez.

A Zalai dombság és a Mura völgye által meghatározott Letenye környéki táj, a tájban élők történelme, sajátos kultúrája, hagyományai egy természetes, folytonos kapcsolatot képeznek Letenye és környéke között, megteremtve az egymásba kapcsolódó vonzerők sajátos egységét. Mindezek alapján Letenye és környéke egyedi élményt adó, más szomszédos desztinációk irányába is nyitott, fenntartható kínálatot megfogalmazó turisztikai térséggé fejleszhető.

Német nyelvű összefoglaló - Zusammenfassung

Das im Rahmen des Programms Interreg V-A Österreich-Ungarn gefördertes Projekt City Cooperation II (Projekt CCII) will die Zusammenarbeit von 24 Städten im ungarischen-österreichischen-slowenischen Grenzraum auf ein höheres Niveau bringen. Das Ziel des Projekts besteht darin, ein starkes, einheitliches Netzwerk auf der Grundlage des Städteverbands im Grenzraum aufzubauen. Es will die Zusammenarbeit zwischen den Städten unter anderem durch die Entwicklung von innovativen touristischen Produkten intensivieren. In dessen Rahmen werden konkrete touristische Produkte in den kooperierenden Städten von Zala (Lenti, Letenye, Zalalövő) entwickelt. Das Ziel besteht in der Entwicklung von Produkten, die die jeweilige Stadt für verschiedene Zielgruppen (z.B.: Familien, Kinder, alte Menschen, junge Generation) „erlebbar“ machen und dadurch das Wertschöpfungspotenzial des Tourismus erhöhen.

Zur als Teil des Tourismuskonzepts geltenden Analyse der Situation haben wir neben der Verarbeitung von zugänglichen Datenquellen (statistischen Datenbanken, Unterlagen) auch eine empirische Datenerhebung unternommen. Die Meinung der Bevölkerung wurde von uns im Rahmen einer persönlichen Befragung erhoben, der Fragebogen wurde von insgesamt 82 Personen ausgefüllt. Während der Stichprobenentnahme waren wir bemüht, jede Altersgruppe und Personen mit verschiedenem Bildungsstand zu befragen; diese Zielsetzungen wurden erfüllt. Wir haben semi-strukturierte Interviews mit den bestimmenden Akteuren im Bereich Stadtentwicklung und Tourismus (Entscheidungsträgern, lokalen Unternehmern, Fachleuten aus dem Bereich Kultur, Vertretern von Organisationen der Zivilgesellschaft, usw.) geführt.

90% der Befragten haben geantwortet, dass sie gerne in Letenye leben, und 37% haben geantwortet, dass sie ihren Wohnort ausgesprochen gern haben. Als wir danach gefragt haben, was der Grund dafür war, haben wir am häufigsten die folgenden Antworten erhalten: Verbundenheit an die Heimat, familiäre Bindungen, Naturwerte (schöne Landschaft, Fluss Mur) und die günstige geographische Lage der Siedlung, die Nähe der Grenze, freundliche Stadteinwohner. Unter den negativen Antworten waren folgende: Mangel an Arbeitsmöglichkeiten, Abwanderung junger Menschen, Differenzen mit der Roma-Minderheit, bzw. begrenzte Unterhaltungsmöglichkeiten.

Wir wollten ferner wissen, welche Eigenschaften von den angebotenen Möglichkeiten die Befragten der Stadt zuordnen. Laut der Befragten ist Letenye vor allem eine naturnahe, familienfreundliche, ruhige, jedoch sich erneuernde Kleinstadt, auf deren buntes Gemeinschafts- und kulturelles Leben die Einwohner stolz sind.

Die Anziehungskraft der Siedlung liegt in ihren Naturwerten und Traditionen im Zusammenhang mit Weinbau (in der Weinkultur von Zala nimmt Letenye eine herausragende Rolle ein, denn in der Umgebung der Stadt gibt es eine der größten Weinbauflächen mit langer Tradition), denn die Stadt ist einer der liebevollsten kleinen ländlichen Siedlungen im Landschaftsschutzgebiet Mura. Für die Stadt ist vor allem der Aktivtourismus bezeichnend. Die Zielgruppen der Stadt waren bisher vor allem die Natur-, Angel-, Wander- und Radtouristen oder seltener Studentengruppen. Bedauerlicherweise bleibt die Dauer des Aufenthalts sehr gering, sie liegt kaum über 1 Übernachtung. Das touristische Potenzial der Siedlung liegt darin, diese Zahl - wenigstens auf das Niveau des Landesdurchschnitts - zu erhöhen.

Dazu, dass die Region in den Fokus der Touristen rücken kann, ist eine wohlüberdachte Attraktionsentwicklung und die Gestaltung einer besucherfreundlichen, familienorientierten Erlebnisumgebung erforderlich, sowie der Aufbau einer maßgeschneiderten Dienstleistungsstruktur, die in die Gesamtheit der Raum- und Tourismusentwicklung entlang der Mur eingefügt und den Erwartungen des zeitgemäßen Attraktionsmanagements gerecht werden kann und die ihre Schwerpunkte auf die lokalen Besonderheiten setzt.

Jedes der für Letenye und Umgebung bezeichnenden Erlebniselemente steht mit den natürlichen Gegebenheiten der Stadt in Verbindung. Die Mur und die von Hügeln geprägte Landschaft haben gemeinsam eine ausgleichende Wirkung und inspirieren zum Ausprobieren von mehreren Bewegungsformen. Die Einbeziehung von Traditionen und verschiedenen authentischen Kulturelementen kann die große Diversität und Vielfältigkeit von Erlebnissen weiter bereichern.

Die vorhandenen Attraktionen von Letenye und Umgebung bestimmen eindeutig die Ausrichtungen der Angebotsentwicklung, die sich grundsätzlich auf die Harmonie des Natur- und Kulturerbes sowie auf das Familienerlebnis stützt. Diese Ausrichtungen vereinen die Aktivitäten in der Natur, das Reichtum der Weinberge und die Vielfältigkeit der lokalen Tradition und Kultur in sich.

Im Konzept werden im Folgenden drei markante, aber sich ergänzende Ausrichtungen der Tourismusentwicklung vorgestellt.

1. Aktiv im Grünen (Erhebung von Radrouten, Wanderwegen und Routen für Kajak- und Kanutouren)
2. Tradition und Kultur (thematische Wege in der Umgebung von Letenye)
3. Reichtum der Weinberge (Wanderungen im Weinberg)

Die einzelnen Produktpakete wurden aufgrund der Erhebung der entsprechenden Zielgruppen festgelegt.

In Letenye und Umgebung kann die Vermarktung der in der Einheit von Erhaltung und Vorstellung geplanten Entwicklungen und der neu zu errichtenden Produkte, die die Gewohnheiten der Freizeitgestaltung der Familien präferiert und auf Erlebnismarketing ausgerichtet ist, fortschrittlich dazu beitragen, dass sich Letenye im Bereich Tourismus erfolgreich behaupten kann und dass die Zusammenarbeit mit den umliegenden Tourismusgebieten erweitert wird.

Die durch die Hügellandschaft von Zala und den Murtal geprägte Landschaft um Letenye, die Geschichte, die eigenständige Kultur und die Traditionen der in der Landschaft lebenden Menschen schaffen eine natürliche, kontinuierliche Verbindung zwischen Letenye und ihrer Umgebung, womit eine Einheit der miteinander verbundenen Attraktionen erreicht werden kann. Vor diesem Hintergrund kann Letenye und Umgebung zu einem Tourismusgebiet entwickelt werden, das auch gegenüber den benachbarten Destinationen ein einzigartiges, nachhaltiges Erlebnis anbietet kann.

1. Bevezetés

1. 1. A City Cooperation projekt rövid ismertetése

Az Interreg V-A Ausztria-Magyarország Program keretében támogatott CCII projekt a magyar–osztrák–szlovén határtérségben 24 város együttműködését kívánja magasabb szintre emelni. A projekt egyik specifikus célja egy erős, egységes városszövetségi hálózat létrehozása a határtérségben. Tematikus városi hálózatok kialakítása közös pilot tevékenységek végrehajtásán keresztül. A pilot tevékenységekbe minél több város teljes körű bevonásával. A városok közötti együttműködést a projekten belül többek között innovatív turisztikai termékek kifejlesztésével kívánjuk intenzívebbé tenni. A pilotban résztvevő városok különböző módszerek révén ajánlják egymást, így erősítve a határon átnyúló térség összekapcsolódását.

1. 2. Az innovatív turisztikai termék meghatározása

Az „innovatív turisztikai termékek” pilot tevékenységek alapvető célja, hogy kétoldalú új kezdeményezések valósuljanak meg, amelyek a városokat, mint illet különböző célcsoportok számára átélhetővé tegye. A bevezetett témák a hálózatban lévő városok jelzett igényeinek megfelelően kerültek meghatározásra és kidolgozásra. Az AT-HU projektben a pilotprojektek a zalai városokra vonatkozóan a „gyermek élményváros – családi élmények városa”, és „energia-élmények”, mint főbb irányvonalak kerültek megfogalmazásra, melyekhez további súlyponti témák is kapcsolhatóak. Ezeknek az ajánlatoknak a megvalósítása nem csak a turizmus értékteremtési potenciálját növeli, hanem általánosságban is javítva a régióban az életminőséget. A projekt előkészítésékor már elég korán előtérbe került a „gyermek-élményvárosi kínálat”, amely az osztrák oldalon is nagy szerepet játszik. Minden esetben a családok által a városokban eltöltött tartózkodási idő meghosszabbítása a cél. Ezen felül turisztikai kínálatot alakítanak ki a városok speciálisan a gyermekes családok és gyerekek részére, mint célcsoport számára. Ennek keretében a zalai városokban konkrét turisztikai termékek kerülnek kifejlesztésre, mely által az egyes városok impulzust kapnak egy attraktív közös turisztikai kínálat lépésről-lépésre történő kifejlesztésére, melyek az egyedi sajátosságokra és az egyes turisztikai célcsoportok igényeire is építenek. Olyan termékek kifejlesztése a cél, melyek a városokat különböző célcsoportok (pl. családok, gyermekek, idősek, fiatal korosztály) számára „átélhetővé” teszik, és ezáltal is növekszik a turizmus értékteremtési potenciálját.

1. 3. Módszertani ismertető

A tanulmány helyzetelemzés részéhez az elérhető adatforrások (statisztikai adatbázisok, dokumentumok) feldolgozása mellett empirikus adatgyűjtést is végeztünk. A lakosság véleményét személyes megkérdezéssel vizsgáltuk, összesen 82 fő töltötte ki a kérdőívet. A minta nemi összetétele kiegyensúlyozottnak mondható, kismértékű nőtöbbséggel: a válaszadók 56 százaléka nőnemű és 44 százaléka férfi. A mintavétel során arra törekedtünk, hogy minden korcsoportot és többféle iskolai végzettséggel rendelkező egyént megkérdezzünk, ezek a célkitűzések is teljesültek.

A városfejlesztés és a turizmus szempontjából meghatározó szereplőkkel (döntéshozókkal, helyi vállalkozókkal, kulturális szakemberekkel, civil szervezetek képviselőivel stb.) félig strukturált interjúkat készítettünk.

1.4 Hamisítatlan vidéki családi és gyermekbarát élmények átélését segítő turisztikai koncepció

1.4.1. A koncepció körvonalai

A koncepció a helyi turisztikai vonzerőkre alapozó, a település és környezetének vonzerőire építő, a jelenlegi fejlesztési irányokat, a térségi szereplők véleményét is figyelembe vevő módon próbálja kijelölni a továbblépés irányait.

Egy olyan érték-alapú, fenntartható, családbarát, a helyi turizmusszektor szereplői által működtethető turizmusforma kialakítására javaslatot téve, mely kiemelten törekszik:

- a helyi hagyományok tiszteletben tartására,
- a táji, természeti értékek megóvására, bemutatására,
- az autentikus kulturális értékek megőrzése mellett azok szakszerű közvetítésére,
- a helyi termék-alapú gasztronómiai kínálat meggyökereztetésére,
- a turisztikai programcsomag alapú minőségi termékszerkezet kialakítására,
- a családok, a gyermekközösségek számára átélhető, élmény-teli kínálat megfogalmazására.

A Zalai dombság és a Mura völgye által meghatározott Letenye környéki táj, a tájban élők történelme, sajátos kultúrája, hagyományai egy természetes, folytonos kapcsolatot képeznek Letenye és környéke között. Megteremtve az egymásba kapcsolódó vonzerők sajátos egységét, mely alapján Letenye és környéke egyedi élményt adó, más szomszédos desztinációk irányába is nyitott, fenntartható kínálatot megfogalmazó turisztikai térséggé fejleszthető.

A Letenyén és környezetében a megőrzés és bemutatás egységében tervezett fejlesztések és az újonnan létrehozandó termékek családi szabadidő eltöltési szokásokat preferáló élménymarketing szemléletű „piacra vitele” előre mutató módon járulhat hozzá Letenye turisztikai térképére való felkerüléséhez, a környező turisztikai térségekkel való együttműködési kapcsolatok kiterjesztéséhez.

Annál is inkább, mert Letenye a környező, népszerű turisztikai célterületek látogatottságához viszonyítva még nem sorolható a keresettebb turisztikai célpontok közé. Ugyanakkor határmentisége, természeti, kulturális értékei, hagyományai alapján határozott lépéseket tehet egy élmény-centrikus, alapvetően értékalapú, családcentrikus, a feltöltődés élményét adó turisztikai kínálat megfogalmazása, kiépítése, s jelenlegi kínálati struktúrába való alkotó beillesztése felé.

A perifériás, sajátos térszerkezetű, határmenti település egyes részein és környékükön lévő potenciális turisztikai attrakciók közti kapcsolatok úgy közlekedési, mind marketing tekintetben esetlegesek és lazák.

A város eddigi célcsoportjait a főként a természetjáró, horgász, bakancsos, kerékpáros és esetenként a diákcsoportok jelentették. Ahhoz, hogy a térség a potenciális turisták fókuszába kerüljön, ahhoz átgondolt attrakciófejlesztésre, vendégbarát, családcentrikus élménykörnyezet megteremtésére van szükség. A Mura-menti térség,- és turizmusfejlesztés egészébe illeszthető, a korszerű attrakciómenedzsment elvárásainak megfelelő, helyi sajátosságokat előtérbe helyező egyedi szolgáltatás struktúra kialakítására.

1.4.2. Vízió

Letenyéről és vonzáskörzetéről a turistáknak egy kínálatban, természeti, kulturális és gasztronómiai élményekben gazdag, családbarát turisztikai célterület jut eszébe. Ahová megérkezni és ott lenni jó. Az egyes attrakciók megközelítése egyértelmű, a vendégeket vendégszeretet, biztonság, gyermekbarát szolgáltatások, kiszámíthatóság, szakszerű információ várja. Informálódni a korosztályos szokásoknak megfelelően lehet. Az egyes attrakciók valós, megismételhetlen élményt nyújtanak, visszatérésre ösztönöznek. A természeti élményt a helyi ízek élvezete, a hagyományok megtapasztalása, a kulturális értékek átélése egészíti ki. A térség turizmusában érdekelték együttműködésre alapozott szolgáltatáskínálatot tartanak fenn. A kínálati elemek alapoznak a fenntartható ökoturisztikai alapelvekre, ezáltal újabb, tudatos fogyasztói réteget vonzanak a térségbe. A természeti vonzerőkben gazdag térségben az ökomobilitás van, vezetett gyalogos, kerékpáros és vízi túrák várják a látogatókat. A térség lakosai magukénak érzik településük, településkörnyezetük fejlődését, egészséges identitással rendelkeznek. Nő a turizmusban keletkező elsődleges, - és másodlagos jövedelmek aránya, érvényesül a gazdaságban a turizmus multiplikátor hatása. A humán erőforrás képzés, a motivációs szint fenntartása, a minőségbiztosítási és ösztönző rendszerek minőségi, család,- és vendégbarát viszonyok kialakulását eredményezik. A helyi turizmusirányítás a korszerű attrakciómenedzsment és látogatóirányítás alapelveire épül.

A koncepció illeszkedését tekintve három fő célkitűzéssel bír. Egyrészt megcélozza egy élmény-centrikus, családbarát egyedi, új, a térség turisztikai kínálati rendszerébe illeszthető turisztikai attrakcióhálózat kialakítását Letenyén és környékén.

Másrészt a 24 City Cooperation projekt hasonló és illeszkedésre alkalmas profilú városaival turisztikai kapcsolatok kialakítására, fenntartására törekszik, elsősorban Lentivel, Zalalövövel, valamint szakmai tapasztalatok megosztása tekintetében Óriszentpéterrel, Vasvárral is.

Harmadrészt a 24 City Cooperation projekt határon túli résztvevőivel való tudásmegosztásra és közös nagyobb térségben gondolkodó marketingaktivitások közös vitelére is törekszik.

A koncepció a projekt fő célkitűzései mentén az egyedi turisztikai attrakcióteremtés által hozzájárul:

- a határ-menti városszövetség turisztikai célrendszerének erősítéséhez
- új célcsoportok, súlyozottan a családok bevonásához, számukra markáns, vonzó kínálat megfogalmazásához
- a családi zöld és kulturális élmények tárházának bővítéséhez
- a térségi turizmus által generált vendégéjszaka szám növeléséhez
- a fogadási infrastruktúra javításához
- a térségben élők jövedelemtermelő képességének javításához
- a helyben való érvényesülés mutatóinak javulásához

A tervezett turisztikai attrakciófejlesztés továbbá figyelembe veszi a turizmus alaptökéjének számító természeti értékek védelmét, a Natura 2000 besorolású területek terhelhetőségét. Ezért a koncepció fontos szerepet szán a látogatók környezettudatos szemléletformálásának is.

1.4.3 A koncepciókészítés szükségességének indokai

Az elvek mezsgyéjén

A fenntartható módon üzemeltethető turizmusrendszer kialakítása felelősségteljes gondolkodást és cselekvést igényel. Tengelyében a fogyasztói igényekre alapozott, saját vonzerejét a terhelhetőség kritériumai alapján megfelelő élménykörnyezetbe helyező átélhető kínálat megfogalmazása áll. A Letenyét és környezetét meghatározó élményelemek szinte mindegyike a természeti adottságokhoz köthető. A Mura, a lankás domborok együttes jelenléte egyfajta kiegyenlítő hatással bír és több aktív mozgásforma kipróbálására inspirál. Az evezés, a kerékpározás és a gyaloglás egyaránt a helyben megtapasztalható értékek felfedezését segíthetik más-más nézőpontból. A víz, a föld és a levegő elemek találkozása aktív mozgásformával kombinálva már önmagában is energetizáló hatással bír. Ennek kiegészítése a helyben megtermelt alapanyagokra épülő hagyományos konyha ételeivel és a zalai szőlő és borkultúra remekeivel máris a megmerülés feledhetetlen élményét adhatják. A hagyományok, a kultúra különböző, autentikus elemeinek befogadása tovább gyarapíthatja az élmények tárházát.

A ma turizmusának egyre meghatározóbb elemét képezik a családi nyaralások, a hosszú hétvégéken való aktív kimozdulások. A család számára együtt töltött idő tengelyében elsősorban a gyermekek által átélhető élmények állnak. Az ő érdeklődésük, életkori sajátosságuk képezik a szülők programválasztásának alapját.

Mozgás, aktivitás és pihenés egészséges aránya egészség, - és családbarát környezetben az eltérő korú gyermekek és szüleik igényei mentén. Ez az a kihívás, melyre csak egy család, - és gyermekbarát élménykörnyezet kialakítását megcélzó, folyamatosan a minőségi megújulásra törekvő koncepció mentén kialakított menedzsment tud hathatós választ adni.

Az ilyen család-centrikus, fenntartható, a természeti és kulturális örökség védelmét prioritásként kezelő, értékteremtő turizmusforma meggyökereztetése mindenképpen összefogáson alapuló tervezettséget kíván. Melyben a helyi turizmus előmozdításában érdekelt (szállásadók, önkormányzat, műemlékeket, szakrális értékeket bemutató helyeket üzemeltetők, civil szervezetek, vállalkozók) vállalhatnak felelősségteljes, irányadó szerepet. Odafigyeléssel hosszútávon fenntartva azt a kényes egyensúlyi állapotot, amely a bemutatandó értékek, a család-barát értékek, valamint azok környezetének megóvása és a gazdasági fenntarthatóság profitmaximalizáló öntörvényűsége között feszül.

2. Helyzetfeltárás

2.1 Letenye földrajzi fekvése

A koncepció által érintett terület – a Mura folyó mentén fekvő település, Letenye – Magyarország Dél-nyugati részén Zala megyében, Nagykanizsától 22 km-re fekszik. A város Zala megye legdélibb kisvárosa, egyúttal a térség természetes központja.

Északon Zajk és Kistolmács községekkel, keletről és nyugatról a közeli települések Becsehely és Murarátka közigazgatási határaival, délről a Mura völgyével, annak sík vidékével határos.

Határvárosként Magyarország dél-nyugati kapuja, Horvátország és Olaszország vonatkozásban a kelet-nyugati fő közlekedési folyosó első hazai állomása, amely jelentős kereskedelmi hagyományokkal és kapcsolatrendszerrel rendelkezik. Megközelítése közúton: 7-es számú főút, M7-es autópálya, a vasúti összeköttetés Nagykanizsán keresztül.

A város a Nyugat-dunántúli régióban, Zala megyében, a Letenyei statisztikai kistérségben fekszik. A területe 41,74 km². Lakosság száma 4552 fő, mely 109,06 fő/km² népsűrűséget takar a 2001-es népszámlálás után.

A Letenyei járáshoz 26 község tartozik, területe 388,69 km², népessége 16.413 fő, népsűrűsége pedig 42 fő/km².

2.2 Letenye történelmi öröksége

A jelentős történelmi múlttal rendelkező, római kori emlékekkel is bíró város ősi neve „Latina” volt. A település határ-mentiségének hagyománya a honfoglalást követő történelmi időszak gyepű vonalához való tartozás időszakáig nyúlik vissza. A régészeti leletek egy őrzött gyepű kapu egykori létezésére utalnak közvetlenül Letenye térségében. Letenye történelme, mint azt első, 1347. évi okleveles említése is bizonyítja a középkorban összefonódott a felsőlendvai Széchy család történetével. A heti vásártartási jog, majd a mezővárosi rang a települést egy sajátos fejlődési pályára állította. A város mai arculatát meghatározó épületek: kastély, barokk plébániatemplom és a kastélyt övező park Szapáry grófságának idején épültek a XVIII. században. A fejlesztéseket a XIX. század derekától az Andrássy-család vitte tovább. Az 1871-es járási székhelyi rang a város térség-szervező erejét növelte, a környék adottságaira épülő mezőgazdaság, a szárnyait bontogató ipar, a helyi kereskedelem látványos fejlődésnek indult, majd Trianon után megtorpant.

A természetes gazdasági és társadalmi kapcsolatok beszűkülése új helyzetet teremtett. A piavesztés miatt Letenye gazdasági szerepe leértékelődött, határ-, illetve határátkelő szerepe megnőtt. A két világháború közti időszakban továbbra is a rurális térség adottságaira épülő, nagybirtok uralta mezőgazdasági termék előállítás jelentette a környék megélhetőségének alapját. A település bővítését 1927-ben Béc, majd 1934-ben Egyeduta hozzátartozása jelentette. Ez jelentősen meghatározta a település kiterjedésének alakulását, szerkezetét. Így alakult ki a halmazos szerkezetű településszerkezet, melynek központi részét a Szapáry-Andrássy kastély és környezete, valamint a környéki falvak irányába vezető utak mentén kialakult településrészek jelentenek. Tótszerdahely irányában, Egyedután alakult ki utcarendszer, illetve a Béci patak mentén Kistolmács felé. A várost észak felé a szőlőhegyi zóna, dél felől a Mura völgye határozza meg.

2.3. Letenye és térsége turizmusrendszerét meghatározó hatótényezők

Egy adott térség turizmusrendszerének egészét több hatótényező együttese határozza meg. A térség külső környezete: gazdasági, társadalmi tényezők, a természeti jellemzők, a kultúra állapota, technológiai környezet változásai egyaránt hatással vannak a keresleti, kínálati viszonyok alakulására, melyeket pedig az utazás és a marketing köt össze.

2.3.1. Természeti determinációk

Éghajlat

A helyben érvényesülő éghajlati tényezőkre a Mura folyó és a közeli dombsorok egyaránt hatással bírnak. A klíma mérsékeltlen meleg, nedves, enyhe télű, kontinentális. Ez a vidék az ország egyik legborultabb területe, ami különösen nyáron szembetűnő. Az évi átlagos felhőzöttség 62-64%, míg az évi átlagos napfénytartam csupán 1800-1900 óra, gyakori téli ködképződés. A viszonylag enyhe tél és a relatíve hűvös nyár következtében az évi közepes hőingás a magyarországi értékek közül itt a legalacsonyabb. A vidék hazánk legcsapadékosabb területeinek egyike, a csapadék évi összege 800 mm felett van.

Flóra

Dél-Zala ezen része növényföldrajzi besorolás szerint a zalai flórajáráshoz köthető, de bizonyos alpi és balkáni hatásokat is mutat. A település területén nagy kiterjedésű zonális bükkösöket gyertyános-tölgyeseket, a völgyekben éger liget erdőket, a Mura mentén pedig ártéri galériaerdőket találunk.

Az erdősültségi arány messze az országos átlag felett van, mely a tiszta, jó levegő egyik biztosítékát jelenti.

Számos, megőrzésre és bemutatásra érdemes védett lágyszárú növény van e térségben. Így többek között: tavaszi tözikére, kakasmandikóra, gímpáfrányra, tarka kosborra, erdei ciklámenre és szártalan kankalinra is bukkanhatunk.

Fauna

A térség látványos nagyvadállománnyal (gímszarvas, vaddisznó őz). A táj gazdag madárvilága több faj megfigyelését teszi lehetővé: fekete, - és fehér gólya, vörös kánya, darázsölyv, karvaly, héja, egerészölyv, vörös vércse, örvös- és kék galamb, kakukk, gyöngybagoly, erdei fülesbagoly, macskabagoly, fakopáncsok, zöld küllő, fekete harkály, szén- és kékcinke, őszapó, gyurgyalag, énekes-, fekete-, sárga- és léprigó, számos poszáta-féle, szajkó.

A gazdag rovarvilág képviselői közül kiemelendők: a szarvasbogár, a cincér- és lepkefélék. A hüllők közül a zöldgyík, az erdei sikló, a kétéltűek csoportjából pedig számos béka faj. A Mura folyó, a környéki patakok, a kavicsbányák, holtágak jelentős halállománnyal rendelkeznek,

Fő horgászható halfajok a harcsa, csuka, süllő, ponty, márna.

A természetvédelmi feladatokat a térségben a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság látja el, a Mura mente Tájvédelmi Körzet besorolású. Helyi védettséget élvez a kastélykertben található, az ország legidősebb és legnagyobb platánfájának tartott 400 éves platánfa, illetve a kastélypark és a kemping és a fürdő területén lévő öreg tölgyek is. Továbbá a környék kiemelt természeti értékeit jelenti az országos védettségű Vétyemi Ősbükkös, valamint a helyi védettségű Budafai Arborétum is.

Vizek

A Letenye múltjában és mindennapjaiban meghatározó Mura folyó a térségben középszakasz jelleggel bír, vízjárása két maximumot mutat az elsődlegest május – júniusban, a másodlagost pedig novemberben. A természetes vízjárást jelentősen befolyásolják a folyó ausztriai és horvátországi szakaszán épített víztározók. A település másik meghatározó, azt kettészelő vízforrása a Béci patak.

A természetes állóvizek képviselői a Mura mellett sorakozó morotvatavak (Hosszú-víz) mesterséges tavakat a felhagyott bányatavak jelentenek.

A térség területén, így a város közigazgatási területén is a felszín alatt jelentős termálvagyon található, hasznosítása egyelőre a termálfürdőnél valósul meg.

2.3.2. Gazdasági viszonyok

A Letenye gazdasági szerkezete több szempontból elmaradott, ami miatt fejlesztendő és kedvezményezett térségnek minősül. Lenti helyi gazdaságának legfontosabb szereplői a logisztika, a fa- és a fémipar területén működnek.

Az *alapvetően rurális meghatározottságú térség* a magára találás fázisában van. Az erdőterületek meghatározó aránya (44,7%) mellett a szántóterületek 26,6%-ot, a gyepterületek 15,3 %-ot tesznek ki. Az egyéb művelési ágak: 0.4%- kert, 0.8%-a gyümölcsös, 2%-a szőlő. A szántóterületek átlagos AK értéke 14.1. Az extenzív állattartás hagyományai, illetve általában az állattartás jelentősen visszaszorult, a megművelhető területek harmadán folyik termelés. A haszonnövények természetszerkezete egysíkúvá vált. A vidék néhány települése (Csörnyeföld, Murarátka, Muraszemenye, Letenye, Zajk) a Balaton-melléke borvidék Muravidéki körzetének részeként ígéretes fejlődésnek indult.

Az *élelmiszer feldolgozás* volumenében gyenge lábakon áll. Vágóhíd és feldolgozó terményszárító, pékség, sütőüzem működik. Több, családi szinten működő őstermelő és kistermelő is van a térségben (juh, mangalica, házi termékek).

A mezőgazdaság területén a legutóbbi idők kedvező változása, hogy fedett *termelői piac*, valamint egy *hűtőház* kialakítását kezdték meg Letenyén, közel 236 millió forintos beruházással, ami várhatóan kedvező hatással lesz a helyi mezőgazdasági termelésre.

A rendelkezésre álló helyi erőforrások tekintetében a *bútor és faipar* helyzete kiemelkedően jó, de ennek ellenére nagy bázisai nem jöttek létre. A térség egyetlen nagyüzeme, a német tulajdonú OWI-ZALA Bt., mely farostlemezek előállításával és hangfalelemek készítésével foglalkozik. A térségben kitermelt fa döntő része feldolgozatlanul kerül ki a térségből.

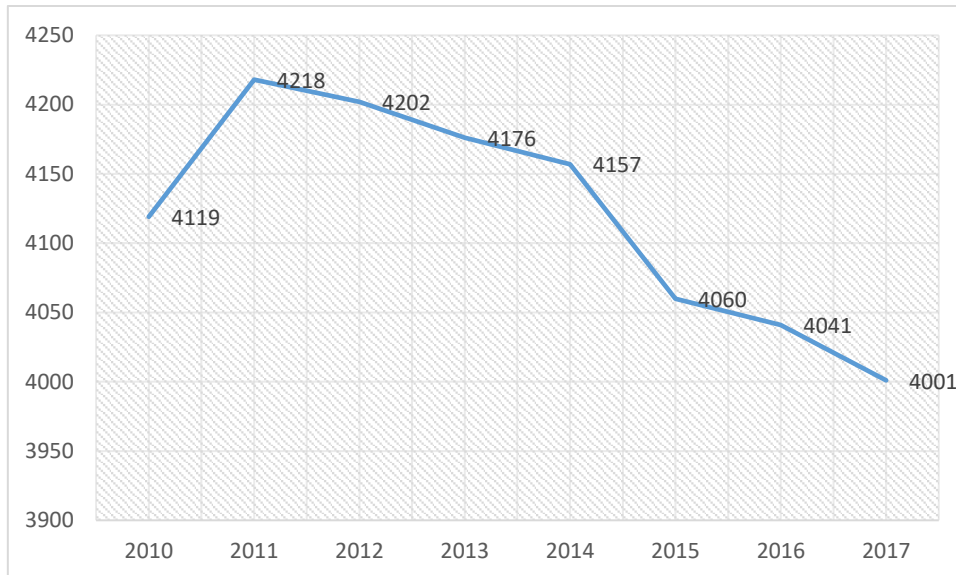
A *konfekcióipar* varroda formájában van jelen a településen.

A rendszerváltás után Horvátország irányából elindult bevásárló turizmus kifulladás, az erre épülő vállalkozások egy része tud már csak a helyi igények kielégítésére építve prosperálni.

A térségben jelentősebb ipar nem települt, a legnagyobb számú munkavállalót foglalkoztató vállalkozások: Müller Drogéria Magyarország Bt. logisztikai cég, ahol kb. 1100 főt foglalkoztatnak, az OWI Zala Bt., a Zalaerdő Rt., az Antal Kft., néhány építőipari vállalkozás, mint a Dél-Zalai Víz- és Csatornamű Zrt. és az ÉKKÖV Kft. Fentieken kívül a legtöbb munkavállalót a közintézmények, a helyi közigazgatás és a kereskedelem foglalkoztatja.

2.3.3. Társadalmi adatok

Letenye lakónépessége 2017 végén 4.001 fő volt, amin belül 53 nő és 47 százaléka férfiak aránya. A lakónépesség az elmúlt évtizedekben folyamatosan csökkent, 2010 és 2017 között ennek mértéke közel 3 százalék volt. A népességfogyás legfőbb oka, hogy egyfelől alacsony az ezer főre jutó élve születések (6,2 fő), ugyanakkor magas az ezer főre jutó halálozás száma (30,6 fő). 2017 év végén a természetes szaporodás mutatója -98 volt, amelyet a pozitív előjelű vándorlási különbözet (76) sem képes ellensúlyozni, így a tényleges szaporodás -22.



1. ábra: Letenye lakónépessége az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) (Forrás: KSH)

A város lakosságának iskolázottságáról a népszámlálás adatai alapján tájékozódhatunk. A letenyei járásban az érettségivel (19,8%) és a felsőfokú végzettséggel (5,8%) rendelkezők aránya jelentősen elmarad a Zala megyei átlagtól (25% és 12,4%), Letenye városában ennél kedvezőbb a helyzet (8% és 24,3%), a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya mind a járásban (35,3%), mind a városban (30%) meghaladja a megyei átlagot (26,4%).

A gazdaságilag aktív népességet foglalkoztatottakra és munkanélküliekre bontjuk. Letenyén a foglalkoztatottak aránya a népszámláláskor 55,8 százalék volt a 15–65 éves népességben belül. A 2011-es népszámlálás óta a munkanélküliségi adatok javultak, 2018 decemberében 136 főt tartottak nyilván munkanélküliként Letenyén, ami a munkavállaló korú népesség 4,89 százaléka.

2.4. Turisztikai és kulturális helyzetkép

2.4.1. Adottságok

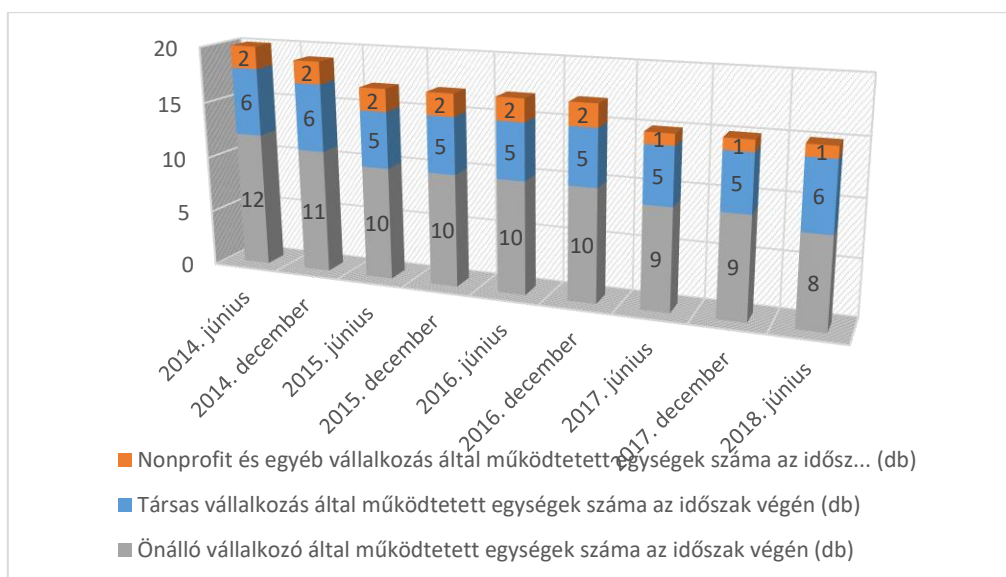
Letenye központjának fejlesztése különösen az utóbbi 20 évben volt jelentős, mind az alapfokú, mind a környező térséget is kiszolgáló intézmények jöttek létre, melyek mennyiségi és minőségi szempontból is jelentős előrelépést jelentettek a településnek a városiasodás útján. Építésszerűleg egyedi megoldás a Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár, mely a helyi kulturális élet centrális, meghatározó helyének tekinthető.

Az itt élők életét és a helyi gazdálkodást alapvetően minden korszakban meghatározta a mezőgazdaság, azon belül a szőlőművelés. A zalai szőlőkultúra tekintetében Letenye kitértetett hely, mivel az egyik legnagyobb kiterjedésű, nagy hagyományokkal büszkélkedő szőlőterületei találhatóak a város határában. A szőlőhegyen található faborona pince a túrázók egyik kedvenc állomása. Az Öreg-hegyen lévő pincemúzeum szintén fontos értéke a városnak. Innen szép kilátás nyílik a Mura- és a Dráva-völgyre. Letenye szőlőhegyei a Zalai Borút részét képezik. Jelentős szőlőhegyi kultúra a környéken magyar oldalon a Tótszentmártonhoz tartozó Kálmán-hegyen és Nagymezőn, valamint a hármás határ közelében Csörnyeföld település határában a Kövecses hegyen található.

A közterületek szépen parkosítottak, kiemelten a belváros területe. Fejlett kétszintű növényállomány színesíti az utcaképet, a fajtaválasztása jól illeszkedik a település léptékéhez, a növények egyedi arculatot adnak az adott utcaszakasznak, látvány szempontjából összefogják azt. A város külön értéke az Andrássy kastély körüli őspark. A park közvetlen környezetében található a rekreálódásra, kikapcsolódásra alkalmas lehetőséget jelentő városi strand- és termálfürdő területe. A három hektárnyi zöldterület külön attrakcióját a több száz éve platán és tölgy sor jelenti. A város és környékének turisztikai kínálatát a felújítás alatt lévő kastélyban kialakítandó turisztikai információs iroda lesz hivatva összefogni.

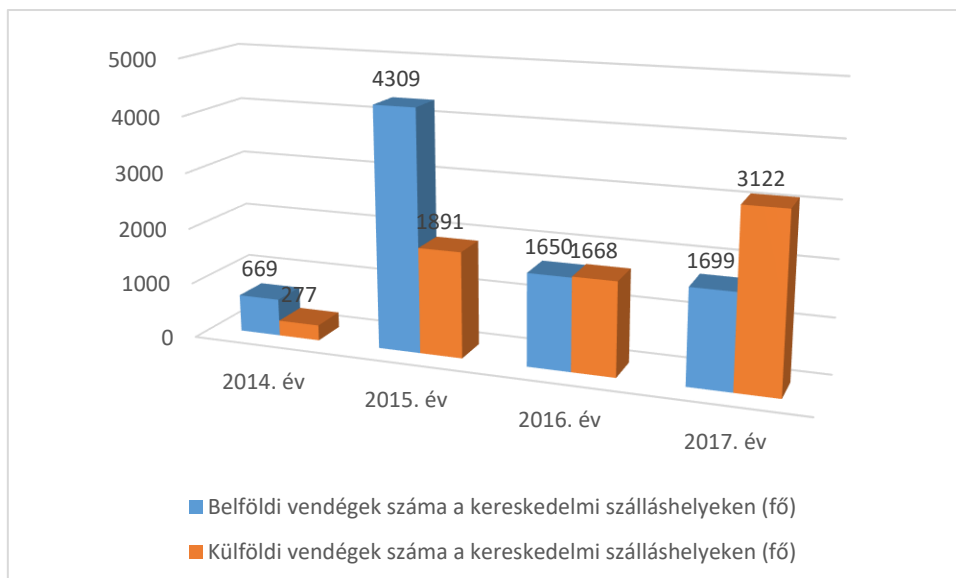
2.4.2. Turisztikai adatok

Letenye vendéglátóhelyeinek száma 2014 óta csökkent (20-ról 15-re). Ez elsősorban az önállóan vezetett (jellemzően kisebb) vállalkozások csökkenéséből fakadt. A településen 5-6 társas vállalkozás által üzemeltetett vendéglátóhely található.



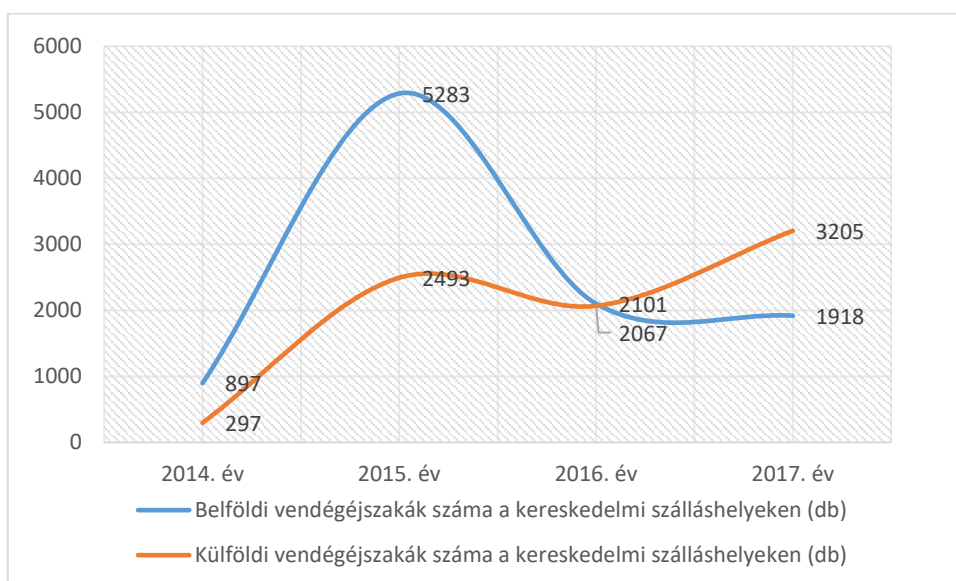
2. ábra: Vendéglátóhelyek száma Letenyén (forrás: KSH)

A szálláshelyek tekintetében nagy bőségről nem lehet beszámolni, 3 panzió, 1 fogadó és 1 kemping várja a vendégeket. A települések nagy részével ellentétben nem megállapítható a vendégek számának változásának trendje. Még 2014-ben 1000 fő alatt maradt a számuk, addig 2015-ben több mint 6000-en voltak, majd 2016-ban csak valamivel több, mint 3000-en, 2017-ben pedig újabb ugrással közel 5000-en. Közben nyilván változott a szálláshelyek elérhetősége is. A kül- és belföldi vendégek aránya szintén ingadozó. Míg korábban a belföldi vendégek voltak jelentős többségben, addig 2016-ban közel egyenlő volt a két csoport aránya, majd 2017-ben a külföldi vendégek többsége volt megfigyelhető.



3. ábra: Vendégek száma Letenyén (forrás: KSH)

Ezzel együtt jelentkezik a vendégéjszaka szám ingadozása is, ami arra utal, hogy az átlagos tartózkodási idő állandó. Sajnálatos módon azonban a tartózkodási idő rendkívül alacsony, alig 1 éjszaka feletti. A település turisztikai potenciálja abban van, hogy ezt a számot növelje legalább az országos átlag szintjére.



4. ábra: Vendégéjszakák száma Letenyén (forrás: KSH)

A település vonzereje a természeti értékekben és a borászathoz kapcsolódó hagyományokban rejlik, hiszen a Mura-menti Tájvédelmi Körzet egyik kedves kistelepülése a város. Vonzerő lehet még a strand- és termálfürdő, de ahhoz elengedhetetlen a kiegyensúlyozott működés.

A Magyar Turisztikai Ügynökség által használt besorolást alapul véve a településre:

- leginkább az *aktív turizmus* jellemző (természetjárás, kerékpározás)
- másodsorban a *kulturális turizmus* (emlékművek, templomok, kastély, könyvtár, boronapince, kulturális programok),
- a *gasztroturizmus* (bor),

- és a *családbarát turizmus* (ugyan a vendéglátóhelyek és szállások nem kimondottan koncentrálnak a családokra, de legtöbb helyen megoldható a gyermekek megfelelő elhelyezése, illetve kiszolgálása, e mellett pedig a strand, a természetjárás családi jellegű turisztikai programok).

Az egészség-, az üzleti és az akadálymentes turizmus (nyilván egyes helyeken létezik az előírásoknak megfelelő műszaki megoldás, de kifejezetten nem koncentrálnak erre a területre) nem jellemző a településen.

2.4.3. Vonzerőleltár

A Letenyében és vonzaskörzetében található vonzeró együttes az alapja az élményigérettel bíró turisztikai kínálat megfogalmazásának. A vonzerőkre alapozott attrakciófejlesztés, majd az attrakciók menedzsmentje és a látogatóirányítás feltételrendszerének és a vendégfogadás egyéb feltételeinek biztosítása képezi azt az összhangot, mely által az érkező turisták talán maguk se tudják, de jól érzik magukat.

Természeti vonzerók

Letenye a Mura völgyének geológiai szakaszhatáraként van nyilvántartva. Ennek alapján a Mura felső szakaszát Muraszemenye és Letenye, alsó szakaszát Letenye és Murakeresztúr között jegyzik. Alapközetét az ős-Mura által felhalmozott kavicsbordalék alkotja, a folyó szinte minden nagyobb árvíz után megváltoztatja medrét. A Mura ártéri vegetációja változatos képet mutat. A meder szél keskeny sávjában iszapnövényzet (szittyók, széles levelű gyékény) alakult ki, a folyóbordalékon, zátonyokon, nagyobb holtágak peremén, de néhol még a kavicsbánya tavak mellett is feltűnnek a bokorfüzesek. Legértékesebb pionír fajuk a parti fűz. Az ártéren a legnagyobb területeket lefedő társulások a puhafás ligeterdők. A parton kora tavasszal virágzik a hóvirág és a ligeti csillagvirág. Májusban-júniusban elszórtan, kisebb foltjait láthatjuk a nyári tózikének. A patakok és egyes holtágak partján égerligeteket, a mélyebben fekvő, pangóvizes területeken égerlápokat találunk. Jellemző védett növényük a szálkás pajzsika, jelen van a hamvas éger is, magját valószínűleg a folyó felsőbb vidékéről hozta a víz. Az ártér magasabb fekvésű helyein magyar kőrissel borított keményfás ligeterdők találhatóak. Értékes állományaikban virágzik a széles levelű nőszőfű.

A domboldalakon hatalmas egybefüggő területeket borítanak az illír bükkösök. Jellemző lágyszárú fajaik: a zalai bükköny, a farkasboroszlán, a turbánliliom és a pirítógyökér. A folyókanyarulatok lefüződéseiből kialakult holtágak hínártársulásaiban sokféle díszlik a fehér tündérrózsa, a sulyom, és a rucaöröm. A megmaradt mocsárréteken és kaszálóréteken mai is jelen van a hússzínű ujjaskosbor és a szibériai nőszirm.

A gerinctelen állatok közül a szitakötők állománya a legjobban feltárt. A holtágakban két ritka fajuk él, a tócsa- és a piros szitakötő. A gyakoribb lepkefajokon kívül előkerült a magyar színjátszólepke is. A bogarak fajösszetétele kevésbé ismert, de él itt egy hazánkban eltűnően lévő védett futóbogár, a szárnyas futrinka. A Murában és vízrendszerében több mint 50 halfajt mutattak ki, ebből 13 faj védett, 6 endemikus. A felpillantó küllő 3 hazai lelőhelye közül egyik a Mura. A lápi póc a holtágakban él a kárászsal, a compóval és a réti csíkkal azonos élőhelyen. A vízi madárvilág látványos képviselői: a szürke gém, a nagy kócsag, a fekete gólya a rétisas, a kis vöcsök, a vízityúk, a bütykös hattyú. Az emlősök közül egyre gyakoribb a hódok jelenléte, de vidrával is találkozhatunk.

- Letenye központjában a kastélypark kellő kikapcsolódást nyújthat a már matuzsálemnek számító öreg platán uralta környezet aktív felfedezése által.
- Az öreg platánfa talán kellően ki sem használt unikális vonzerőt jelent. Magassága 20 méter, koronaátmérője 36 méter, törzs körmérete 615 cm. Adottságai alapján 2010-ben az év fája, 2011-ben az Európai év Fája III. helyezés címet birtokosává tette városát.
- A Vétyemi ösbükkös szigorú természetvédelmi oltalom alatt álló erdőrezervátum. Az idős, tekintélyt parancsoló bükk állományban több mint negyven éve semmilyen erdőgazdálkodási tevékenység nem történt. A faállomány kora meghaladja a 190 évet, különlegességét a kontinentális klíma mellett érvényesülő szubmediterrán hatások adják, speciális életfeltételeket teremtve az ott lévő növénytársulásoknak. Megközelítése Tormafölde felől.
- A Budafai arborétum területét alkotó erdő egykoron a Zichy családé volt. Az itt található vadászkastély és tó mellett jegenye-, mamut- és a mocsári fenyők állományai, az azáleák virágzása meghatározó természeti élményt jelentenek. az arborétumban 132 féle tűlevelű és 88 féle lomblevelű fa található. A gyermekes családokat interaktív játszótér várja. Megközelítése Kistolmács felől a kék + turistaúton gyalogosan, Bázakerettyétől és a kiscsehi elágazástól aszfaltúton lehetséges.

Kulturális vonzerők

Kastélyok, várak: Letenye és tágabb környezetének történelmi építményei a felfedezés híveinek tartalmas programot kínálhatnak határon innen és túl is.

Szapáry-Andrássy kastély Letenye: A barokk stílusban 1758-68 között a Szapáry család megrendelésére épült kastélyt 1821-25 között klasszicista stílusjegyekkel ruházták fel. A kastély az Andrássyak tulajdonába házasság révén került az 1830-as években. Ekkor lett átalakítva gróf Andrássy Károly országgyűlési követ által. A kastélyban ritkán tartózkodott a grófi család.

Utolsó lakója Andrássy Imréné (született Stella Kuylenstierna) svéd arisztokrata volt, aki családjával 1944-ben hagyta el a kastélyt a németek és az oroszok benyomulása után. A grófné visszaemlékezésében ezt írta: „*Legjobban Letenyén éreztük magunkat... Elbűvölően szép hely, a kis, harmincszobás fehér kastély egy hatalmas parkban állt mindenütt virágok nyíltak.*

A kastély harminc szobás volt. Az épület DK-i és DNy-i sarkához négyzetes alaprajzú, földszintes, lapos tetős toldalékok csatlakoznak, tetejükön falazott, sarkain vázadiszes mellvédű terasszal. A földszint kétraktusos, középfolysós elrendezésű, helyiségei csehsüveg boltozatosak. Az emeletre háromkarú, boltozott fölépcsőház vezet. A barokk kastélyban freskók voltak, melyeket a 20. században lemázoltak és csak az emeleten találunk néhány díszítő festmény maradványt.

Kitekintés: Csáktornya

Csáktornya vára a 13. században épült. A 16. században a Zrínyiek sokszög alakúra bővítették és jelentősen megerősítették. A 18. század első felében az Althan grófok kényelmes barokk palotává építették át. A szabadságharc alatt báró Hív-vári Mészéna Ferenc, Perczel Mór megbízásából megerősítette. 1923-ig a Festeticsek tulajdona, akik a 19. században cukorgyárat alakítottak ki benne, majd a helyi iparkamara vette meg az épületet. 1946-tól gazdasági iskola és diákotthon működött itt. 1954-óta a várban a Muraközi Múzeum található. Ma történelmi és vadászati kiállítás látható benne. Itt látható a szigetvári hős töredékes sírlapja.

Zrinyi Miklós emlékoszlop a Republike téren.

Egyéb történelmi, helytörténeti emlékek:

- Kossuth emlékoszlop
Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc napjaira dicsőn tekintő helyi lakosság, illetve a volt honvédek kezdeményezésére az akkori község főterén állítottak emlékoszlopot. Ez 1950-es években került mai helyére a kastélyparkba. Az emlékoszlopot Hild Ferenc készítette. Felirat: Kossuth Lajos /1802-1894/Letenye szabad népe/A szabadság atyjának/A szabadság előtt leborul a nemzet
- I. világháborús emlékmű a város központjában, a szabadság téren található, az I. vh. helyi hőseinek állít emléket.
- Helytörténeti kiállítás: A kiállítás időrendben mutatja be a város és környezete történeti emlékeit az őskortól napjainkig.

Szagrális emlékek

Letenyei Szentháromság templom: A Letenye főterén álló templomot 1765-ben építették. A Szentháromság tiszteletére felszentelt boltozatos templom főoltára oszlopos, a mennyezetet és a falakat freskók díszítik. Baloldali falán barokk stílusú festmény található, régi barokk orgonáját 1911-ben Angster orgonára cserélték. A templom hajója csehsüveg boltozatos.

Letenye városa jó kapcsolatot ápol a szomszédos Horvátország több településével is, kiemelten Perlakkal és Ludberggel. A Letenyén található Szentháromság tiszteletére felszentelt templom látogatása mellett szép kitérőt jelenthet az említett két város szagrális vonatkozású templomainak meglátogatása is.

Kitekintés:

Perlak: Szent Jakab templom régi, XV. századi, kör alakú toronymaradványa és az 1758-61 közt épült barokk templom. Közelen a Dubravai tó.

Ludberg: A ma látható templomot 1410 körül építették egy római kori bazilika alapjaira. Bár belső terét később barokkosították, mint az a 360 fokos panorámaképünkön is látható, az épület tömeges és különösen a tornyán ma is érződik a középkor hatása.

A Szentháromság tiszteletére szentelt templomot az itt őrzött **Szent Vér ereklye** teszi híressé. A hagyomány szerint még 1411-ben történt, hogy a várkastély kápolnájában a misét bemutató pap kételkedni kezdett az eucharishtiában (azaz, hogy az átváltoztatás során a kenyér és bor Krisztus testévé és vérévé változnak). Emiatt csoda történt és a kehelyben emberi vér jelent meg, amitől a pap úgy megrémült, hogy a kehelyt egy kőfalazó segítségével elrejtette és a titkot csak a halálos ágyán fedte fel. A csodákat a Liber Miracolum (Csodák Könyve) nevű kódexbe jegyezték fel, és Ludbreg innentől kezdve nyomban búcsújáró helyé vált. Sech János, egy magyar nemesember elküldte a csodát igazoló dokumentumokat Rómába, és 1513-ban X. Leó pápa kiállított egy bullát, amiben engedélyezte a Szent Vér ereklye tiszteletét.

Ludbreg urai a XVIII. században a Batthyányak voltak, így többek között Batthyány Ádám gróf is. Az ő özvegye, Strattman Eleonóra ajándékozta 1721-ben a templomnak azt a drágakövekkel díszített augsburgi ereklyetartót, melyben a Szent Vér ereklyét ma is őrzik. Minden évben hagyományosan szeptember első vasárnapján az úgynevezett Szent vasárnapon, illetve az azt megelőző szombaton tartják Ludbreg búcsúját.

Csáktornya:

- *Ferences templom és kolostor.* A kolostor helyén korábban egy fából épített kolostor állt, melyet Zrínyi Miklós építtetett újjá. A mai épületet 1702 és 1750 között emelték. A templom Szent Miklós püspök tiszteletére van szentelve. Belseje a barokk stílusnak megfelelően gazdagon díszített. Barokk tornyát 1753 és 1757 között emelték.
- A városi parkban található a Muraköz szülöttének, Szent Jeromosnak 1766-ban készített szobra Veit Königer stájer szobrászművész alkotása.
- *Szentilona:* Szent Ilona kolostor maradványai, Szent Ilona kápolna
- *Kotor:* A Hétfájdalmú Szűzanya templomának megtekintése a Szent Kereszttel, ami Muraköz legnagyobb temploma.
- *Bottornya:* XIV. században épült, Szent Márton tiszteletére felszentelt gótikus templom és kálvária, valamint a hármasszobor.

Tájházak

Letenyei Tájház:

A tájház jellegű porta a múlt század közepének letenyei vonatkozásait eleveníti fel, valamint otthont ad **Keszési Sándorné** a Népművészet Mestere hagyatékának egy részének is. A portán bemutatásra került egy úgynevezett „**Letenyei szoba**”, ahol megismerhető Letenye népi viselete, a bemutatókonyha az 1960-as évek hangulatát idézi. Az istálló kiállítóterré, étkezővé, tárgyalóvá alakult át. Az ólaktól babaház, és az iparosok műhelye került kialakításra. A pajtában népi mezőgazdasági eszközök, a gabonátárolás eszközei, borászati eszközök és a disznóvágáshoz szükséges kellékek kerültek kiállításra. A nyári konyhához új kemence épült, itt a hagyományos gasztronómia bemutatását lehet végezni. A kerítés vadrózsás motívumú, a kerekeskút is hozzátartozik a bemutatandó értékek sorához. A Fama Háza hagyományörző rendezvények, népi mesterségek bemutatási helyszínékként is alkalmazható.

Tótszentmártoni Tájház:

A Tótszentmártoniak nagy becsben tartják festett, kék díszes bútorikat, asztalterítőiket, törülközőiket és ágyterítőiket. A gyerekek és felnőttek egyaránt ápolják a hagyományokat, amelyeket immár egy tájházban összegyűjtve is bemutatnak az érdeklődőknek.

Az 1900-as évek elején klasszicista ruszticizált stílusban épült ház a századelő polgári-paraszti lakáskultúráját mutatja be. Az egyik szoba régi horvát nemzetiségi bútorokkal van berendezve. A bútorok és a berendezési tárgyak gyűjtéssel és vásárlással kerültek oda, s berendezésük tematikai alapját dr. Kerecsényi Edit néprajzkutató: A mura menti horvátok története és anyagi kultúrája című művében leírtak képezik.

Tótszerdahelyi Tájház:

A Mura-menti horvát kisebbség helytörténeti kiállításának ad helyet. Merítőhálós halászat bemutatási lehetősége.

Pákai Tájház:

A Dömeföldén, Páka településrészén álló, több mint 150 éves zsúpfedeles parasztház ad otthont a tájháznak. A korabeli használati eszközökkel berendezett épület mindössze 3 helyiségből áll, konyhából, szobából és kamrából. A műemléki védelem alatt álló, döngölt föld padlózatú tájház csoportosan és egyénileg is látogatható.

Szőlőhegyi kultúra emlékei, potenciális attrakció lehetőségei

Letenyei szőlőhegyek:

A Letenye vonzáskörzetében lévő észak-dél irányban húzódó dombokat sűrű völgyhálózat szabdalja fel, teret adva az erózióknak. A talajképző kőzet a lösz, amelyen agyagbemosódásos barna erdőtalajok és barna földek képződtek. A talajpusztulás következtében helyenként földes kopárok is megjelennek. Éghajlata kiegyenlített, a hőmérsékleti ingások a Mura-menti ártéri területek jelentősen tompítják. Fény- és hőellátottsága közepes, a csapadék mennyisége azonban az országos átlagot meghaladó.

A borvidék fő fajtái az Olaszrizling, a Rizlingszilváni, a Zöld veltelini a Chardonnay. A direkt termők körülbelül 10%-ra szorultak vissza. A borvidék sajátossága az elaprózott birtokszerkezet. Az itteni borok illatosak, aromaanyagban gazdagok, élénk savtartalmúak.

A város északi határánál lévő szőlőhegyek, az Öreg-hegy, a Béci-hegy, a Krta-hegy és a Kecskéhát. Az Öreg-hegy éke egy nádtetős pincemúzeumként is működő faborona pince, melyhez fedett kültéri pihenőhely is tartozik. A helyszín egyben kilátópont és rendezvényhelyszín is. Az épület fölött megépített Makovecz-stílusú kilátó, Boldog Buzádról, egykori Hahót nemzetségbeli domonkos szerzetesről kapta nevét. Itt kerül sor a helyi szőlőtermesztők szüret előtti találkozójára is minden év augusztusában.

Tótszentmárton: Kálmán-hegyi pincemúzeum és présház

A Tótszentmártonhoz tartozó szőlőhegyek a falu határában lévő Kálmán-hegyen és Nagymezőn vannak. A Kálmán-hegyen került kialakításra a pincemúzeum, mely a Mura menti horvátok szőlőművelésére jellemző használati tárgyakat, a térség építészeti stílusát és gasztronómiai értékeit mutatja be. A pincemúzeumban tablókön juthatunk információkhoz a helyi és környékbeli építkezési, öltözködési és kulturális szokásokról. A díszítések motívumai közt (például az ajtó festésén is) feltűnik a Mura-menti horvátság jellegzetes szimbóluma, a szőlőfürt.

További, közeli pincelátogatási ajánlat megfogalmazásának alapját jelentheti a Csörnyeföld határában lévő, Kövecses-hegyen található Bussay Családi pincészet látogatása is.

Kitekintés: A borkultúra híveinek igazi csemegét jelenthet a közeli, Mura-vidékhez tartozó Jerusalemborvidékének, és Lenti hegy pincéinek felkeresése.

Hagyományőrzés

Letenye

Sajátos, autentikus hagyományok potenciálja van jelen a térségben. Ezek megjelenítésére alkalmi jelleggel egy-egy rendezvény alkalmával kerül sor. Elsősorban Letenye központtal a Fáklya könyvtár és művelődési ház helyszíne köré szerveződve. Az autentikus, organikus formavilággal rendelkező könyvtárépület és a történelmi hangulatot idéző környezete a –Andrássy kastély, a platán és a park megfelelő helyszíne az egyes hagyományőrzéshez köthető rendezvényeknek. A hagyományőrző rendezvények szervezését a civil szféra is segíti, így a Letenyéért közéleti Egyesület is.

Feleleveníthető értékek

Népi kultúra: népdal, néptánc, népviselet

Kézműves tevékenységek: hímzés, fonás

Gasztronómia: hagyományörző disznóvágás, gyógynövények gyűjtése, bemutatása, tájjellegű hagyományos ételek: dödölle, krumpli prósza, kukoricagánica, húzott rétes, letenyei sistergős, letenyei vízbe mártott vaníliás karika. Tágabb Mura-menti térség: tökmagolaj, vágott zsír, hajdinás rétes, kerek perec.

Kitekintés:

A határ túloldalán lévő, közeli településeken érdekes, kipróbálható mesterségek, megtekinthető hagyományörző eszközök egészíthetik ki a hazai kínálatot.

Donji Vidovec– Muravid: A Dráva folyón folytatott aranymosás bemutatása, aranyrögök keresése deszka, lapát és rosta segítségével.

Donja Dubrava – Alsódomboru: Hagyományos mesterségek, kiemelten a kovácmesterség bemutatása (a Gáspár családnál).

Kotor: „Régi farofa“ néprajzi gyűjtemény és a kosárfonó mesterség bemutatása.

Podturen – Bottornya: Kirándulás a malomhoz – a gabonaórlés hagyományos módjának bemutatása, Kirándulás a Biber olajsajtoló üzemhez, itt a tökmagolaj gyártásának bemutatása.

Meghatározó kulturális rendezvények:

- Tavaszi Művészeti Fesztivál, kulturális kavalkád
- Öko-hét
- Mura Menti Napok, benne zene, alkotóművészet, zöld élmények, aktív turisztikai elemek, gaszto, - és borkultúra.
- Platán Őszi Napok a természetvédelem és környezettudatosság jegyében. benne főzőverseny a platánfa árnyékában
- Séta-téri zenés esték: változatos zenei igénnyel összeállított zenei műsoros estek.
- Magyar kultúra napja: zenei, képzőművészeti programok
- Civil Nap: a Letenye és környéke számára, a Letenyéért Közéleti Egyesület által szervezett programok több korosztály számára biztosítanak tartalmas kikapcsolódást.

Aktív turisztikai kikapcsolódást, ökomobilitást szolgáló vonzerők

- A Mura elérhető közelsége, a természeti környezetben szerzett vízi élmények, a természet vízről való megfigyelésének egyedisége jó alapot jelent a korszerű ökoturizmus alapelvei mentén szerveződő vízitúrák szervezéséhez. A természeti értékek vízről való felfedezésében a Kerkaszentkirályról vagy Muraszemenyéről kiinduló raftingos, kenus felfedezőtúrák nyújthatnak lehetőséget.
- A Mura folyó és a környék tavai a passzívabb, rekreációra is jó kikapcsolódási formának, a horgászatnak biztosítanak helyszínt. Így a közeli horgász helyek: a Mura folyó, a Letenyei Hosszú-víz, a Letenyei Mura-holtág, a Letenyei Szigeceke-víz, a Szeptetneki horgásztó, a Kistolmácsi tó, a Szerdahely tó, a Tótszerdahelyi Birki- holtág, a Tótszerdahelyi kavicsbánya.
- Az aktívabb természetes vízi fürdő élményre vágyókat a kistolmácsi tó strandja szezonálisan várja. Strand és termálfürdő Letenye központjában.

- A környék domborai, a jó levegő letéteményeseiként jelen lévő erdők a természet-megfigyelés és aktív kikapcsolódás újabb lehetőségét nyújtják. A térség északi zónájában jelen lévő országos Dél-dunántúli kék túraút koszorúként vezet át e tájon a Bázakerettye – Kistolmács – Borsfa – Valkonya – Obornak útvonalon. Letenye felé való észak-déli irányú lecsatlakozási lehetőséget Zajkon keresztül a zöld jelzés biztosít, illetve a zöld kereszt Kistolmács irányából.
- A kerékpározás szerelmesei gyér forgalmú utak és egyre jobban kiteljesedő jelzett kerékpározható úthálózat és applikációs információs rendszer segíti. A Dél-zalai Erdőtáj kerékpárút rendszer különböző túraútvonalai a közvetlen Mura mente és a Zalai domb-ság felfedezésére ad lehetőséget.
- A speciális jármódot kedvelők Kistolmácstól Lentiig erdei kisvasúttal juthatnak a zalai erdők mélyére. Az egyes megállópontról lehetőség nyílik a zalai erdők világának felfedezésére is.

2.5. Letenyén végzett empirikus adatgyűjtés eredményei

Az eredményes turizmusfejlesztés alapja a helyi turizmusszektor szereplőinek összefogása, a turizmusfejlesztési célokkal való mind szélesebb körű lakossági azonosulás. A korszerű desztinációmenedzsment alapelveire és a helyi közösségek aktivitására építő turizmusfejlesztés átgondolt, integrált tervezést kíván. Az alábbiakban a kiindulópontként kezelt adatgyűjtés fontosabb megállapításait vesszük górcső alá.

2.5.1. A minta összetétele

Az adatgyűjtési minta nemi összetétele némiképp kiegyensúlyozatlan, mivel a mintában felülreprezentált a nők aránya: a válaszadók 79 százaléka nő és 21 százaléka férfi, aminek valószínűleg az volt az oka, hogy a lakosság férfi tagjai nehezebben voltak elérhetők az adatgyűjtés idején. A mintavétel során arra törekedtünk, hogy minden korcsoportot és többféle iskolai végzettséggel rendelkező egyént megkérdezzünk, ezek a célkitűzések teljesültek ugyan, de a diplomások jelentősen felülreprezentáltak, illetve magas azoknak az aránya, akik nem válaszoltak a kérdésre (31%). Ugyancsak a válaszadók kb. egyharmada megtagadta a családi állapotra, illetve a munkahelyre vonatkozó kérdésekre a választást. Az érvényes választ adók túlnyomó többsége házassági vagy élettársi kapcsolatban él (76%) és teljes munkaidőben dolgozó alkalmazott (94%).

Korcsoportok	Mintán belüli arány	Legmagasabb iskolai végzettség	Mintán belüli arány
18–30 évesek	15%	8 általános	4%
31–45 évesek	30%	szakmunkásképző	7%
46–60 évesek	39%	érettségi	22%
60 év feletiek	16%	technikum	7%
		diploma	59%

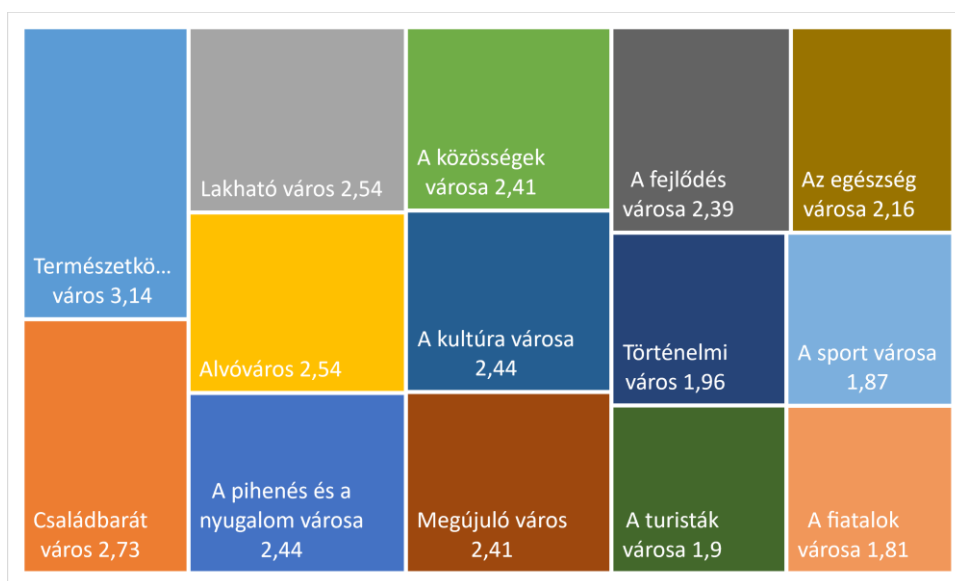
1. táblázat: A korcsoportok és az egyes iskolai végzettségek mintán belüli aránya

2.5.2. Vélemények Letenye városával kapcsolatban

A válaszadók 90 százaléka mondta azt, hogy szeret Letenyén élni, ezen belül is 37 százalék nyilatkozott úgy, hogy kifejezetten szereti a lakóhelyét. Amikor ennek okát kérdeztük, a válaszolók leggyakrabban a szülőföldre való ragaszkodást, a családi kötelezettségeket, a természeti értékeket (a szép tájat, a Mura folyót) és a település jó földrajzi elhelyezkedését, a határ közelségét, a barátságos városlakókat említették. A negatívumok között a munkalehetőségek hiánya, a fiatalok elvándorlása, a leromlott városkép, a roma kisebbséggel kapcsolatos ellentétek, illetve a korlátozott szórakozási lehetőségek bukkantak fel.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy az általunk felkínált lehetőségek közül, milyen jellemzőket társítanak a megkérdezettek a városhoz. A városlakók szerint Letenye leginkább egy természetközeli, családbarát, nyugalmas, ugyanakkor megújuló kisváros, amelynek színes közösségi és kulturális életére is büszkék az ott élők. Letenye alvóváros jellegét alighanem a korlátozott lehetőségek (pl. szórakozás, szolgáltatások, vásárlás stb.) miatt választották a válaszadók, mivel

a naponta ingázó foglalkoztatottak aránya nem kiugróan magas (35,5%). A válaszadók szerint Letenye nem igazán a fiatalok, a sport, illetve a turisták városa.



5. ábra: Mennyire tartják Letenyére jellemzőnek a felsorolt jelzőket (1 és 4 közötti átlagok)

A válaszadók túlnyomó többsége eleget tett annak a kérésünknek, hogy soroljon fel olyan természeti látnivalókat, amelyek jelképezhetik a várost. A legtöbben a 2010-es év fájának is megválasztott, a Szapáry–Andrássy-kastély parkjában található *platánfát* említették. Fele ennyi, de jelentős számú válaszadó választotta a *Mura folyót* jelképnek, ennél kevesebben javasolták a Budafai arborétumot, az Öreghegyet, a Kistolmácsi tavat, a kastélyparkot és a Zalai erdőket.

A kérdés másik része a városi építményekre vonatkozott. A válaszok itt kevesebb lehetőség között oszlanak meg, melyek közül kiemelkedik az organikus építészeti stílusú, Nagy Ervin által tervezett *könyvtárpavilon* és a művelődési házként működő, barokk-klasszicista *Szapáry–Andrássy-kastély*. Az ugyancsak barokk stílusú római katolikus *Szentháromság plébániatemplom* és a tájházként funkcionáló *Fáma Háza* ugyancsak az említett jelképek között vannak. A leggyakrabban említett épületek a kastélyparkban, illetve a város központi részén találhatóak.

Természeti látnivaló		Városi építmény		Ételkülönlegesség	
Platánfa	45%	Könyvtár	44%	dödölle	26%
Mura folyó	21%	Szapáry–Andrássy-kastély		krumpliprósza	12%
Budafai arborétum	7%	(Fáklya Művelődési Ház)	38%	húzott rétes	7%
Öreghegy	5%	Szentháromság-templom	5%	kukoricagánica	3%
Kistolmácsi tó	5%	Fáma Háza	3%	zalai finom falatok	1%
Kastélypark	3%			letenyei sistergős	1%
Zalai erdők	2%				
Nem válaszolt	12%	Nem válaszolt	10%	Nincs ilyen	50%

2. táblázat: A megkérdezettek által felsorolt látnivalók és ételek, amelyek a település jelképéül szolgálhatnak.

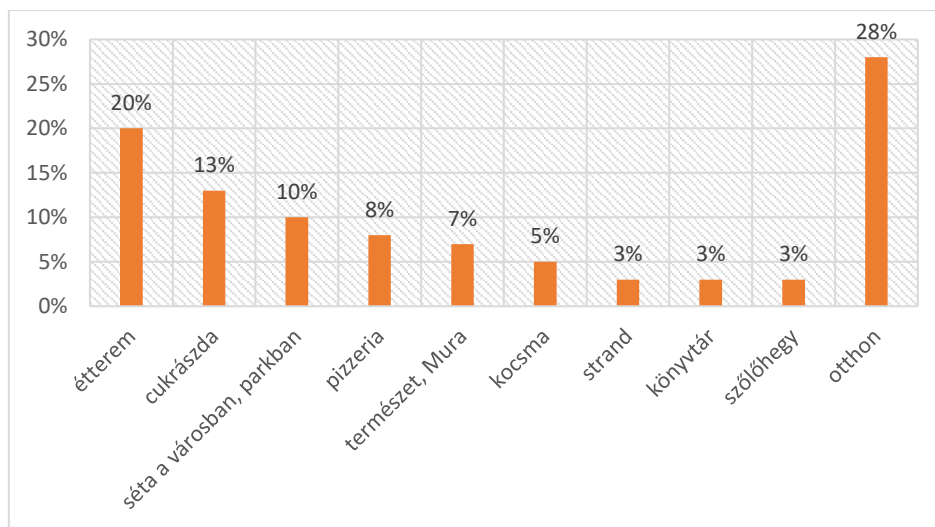
A megkérdezettek fele szerint nincs olyan helyi ételkülönlegesség, ami kimondottan Letenyére jellemző, azonban közel kétötödük a dödöllét és a krumpli prószát említette, a többi válaszadó pedig a húzott rétest, a kukoricagánicát, a zalai finom falatokat és letenyei sistergőst tartja helyi gasztronómiai értéknek.

„Letenyén per pillanat látnivaló annyi van, hogy egy nap alatt azt meg lehet tekinteni. Viszont, ha hozzávesszük a környező települések látnivalóit is, akkor azért az egy hosszú hétvégére is elegendő. Ha valaki pihenni szeretne, akkor viszont ki lehet ezt akár egy hétre is bővíteni, úgy hogy ott a Mura folyó, ott a kistolmácsi tó. Van itt kisvasút. A környéken vannak tájházak a környező településeken. Nagyon szép erdeink vannak. Nagyon szép borútjaink vannak. Olyan hegyhátunk van, ami párját ritkítja. Egy patkó alakú útvonalon helyezkednek el a különböző hegyhátak. Úgy-hogy kerékpárral, autóval, gyalog, bármivel körbejárható. Nagyon jófajta borok teremnek ezen a vidéken” (a Letenyéért Közéleti Egyesület képviselője).

2.5.3. Kultúra és szabadidő

A válaszadók 80 százaléka szerint a városi programok érdekesek, illetve alkalmanként jó rajtuk részt venni. A rendezvények jellegét illetően egyértelműen azok a látványosságokat felvonultató családi szabadidős programok a legnépszerűbbek, amelyek lehetővé teszik a több szórakozási lehetőség közül választást, illetve ahol vannak zenei előadók, külön felnőtt- és gyerekprogramok, ugyanakkor nem feltétlenül igénylik az ismert fellépőket vagy a pénzköltéssel járó vásárokat, valamint a zsúfolt, nyüzsgő rendezvényeket.

„Vannak nagy rendezvényeink. A Hóvirág Fesztivál az most zajlik. Az, ami kiemelkedő rendezvény és tavaly kezdtük először a Platán Fesztivált. Ez az őszi időszakban megint nagy rendezvényekkel, meg szabadtéri rendezvényekkel is, amennyiben az idő engedi. Az már a tágabb környezet számára. Ami 30 akárhány éve augusztus 20-a környékén van a Muramenti Napok, ami a legnagyobb volumenű kulturális rendezvényünk. Ezeket mindenképpen, akár turistákat megcélözva, a környéken nyaralók számára, meg a térségben élők számára. A többi rendezvény meg inkább a helyi közönség számára (helyi könyvtáros).

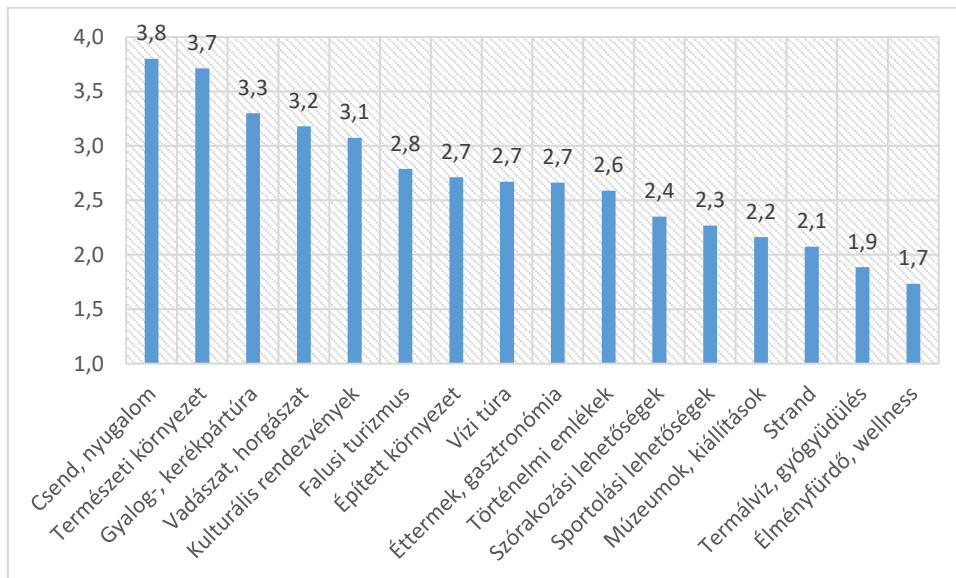


6. ábra: Hol töltik el a válaszadók a közös szabadidőt a barátaival, rokonaival?

Azt is megkérdeztük a válaszadóktól, hogy konkrétan hol töltik el a szabad idejüket a városban belül. A legnépszerűbb vendéglátóhelyek az éttermek (M7 Letenye Vendéglő, Radics Panzió Étterem), a Gerő Cukrászda és a pizzériák (Colorado Pub és Pizzeria, Zsiráf Pizzéria). Ezeken kívül a megkérdezettek szívesen sétálgatnak a városban és a kastélyparkban, illetve a környező erdőkben, valamint a Mura partján.

2.5.4. Turizmus

A válaszadók kétharmada gondolja úgy, hogy a város idegenforgalma lényegében stagnált az utóbbi években, és ez nem is fog változni a közeljövőben. 27 százalékuk szerint romlott az idegenforgalom, aminek elsősorban a strandfürdő és kemping bezárása az oka, illetve az, hogy nincs olyan látványosság, ami idevonzaná a turistákat, akiknek többsége csak a határ közelsége miatt, átutazóban fordul meg a városban. Néhányan ugyanakkor megjegyezték, hogy szerintük a kerékpáros turizmus fellendülőben van az elmúlt években.



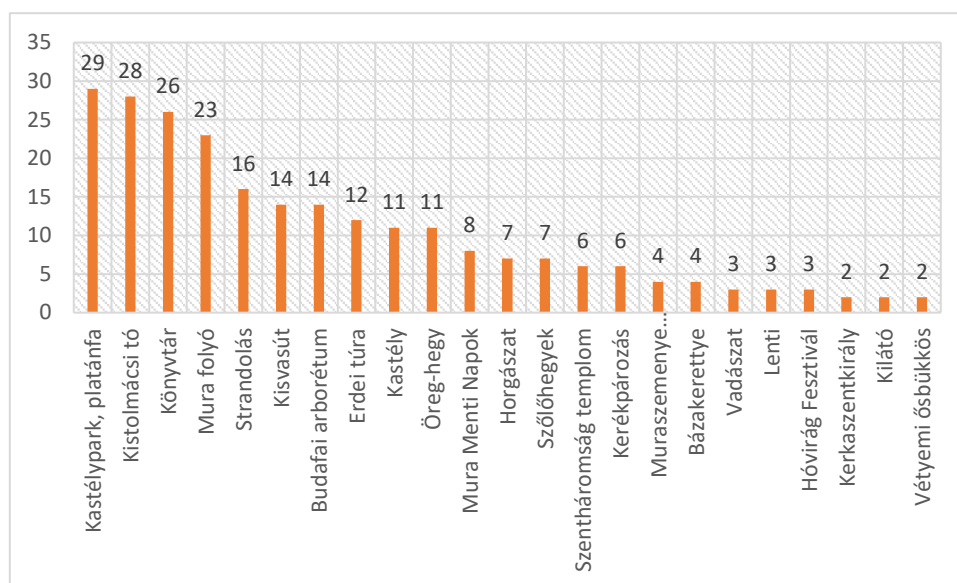
7. ábra: Mennyire jelentősek a város turisztikai vonzerejében az említett tényezők (1 és 5 közötti átlagok)

A megkérdezettek szerint *Letenye legfőbb turisztikai vonzerejét a csendes, nyugodt és természetes környezet adja*, amely kiváló gyalogos és kerékpártúrákra, illetve vadászatra és horgászatra. Mindemellett a válaszadók szerint *városi kulturális programok* is jelentős turisztikai értékkel bírnak. Kisebb mértékben, de ugyancsak turisztikai potenciált látnak a falusi turizmusban, a belvárosban (műemléképületek, gasztronómia), illetve a vízi turizmusban, ami a Mura jellege miatt főként a vadvizek kedvelőinek nyújthat kellemes élményeket. A strand- és termálfürdő „gyenge osztályzata” valószínűleg a 2018-as, technikai okokból történt bezárással lehet összefüggésben.

A kérdőíves adatgyűjtés alkalmával arra kértük a válaszadókat, hogy állítsanak össze egy programot, amiben bemutatják egy városba látogatóknak a helyi és a közelben lévő látványosságokat, természeti vagy kulturális attrakciókat. A leggyakrabban említett helyszínek ezúttal is azok, amelyekhez a válaszadók érzelmileg leginkább kötődnek:

1. *a városban található vagy ahhoz közel eső helyek:* a kastély és a hozzá tartozó park a platánnal, a könyvtárral, a Mura partja, az Öreg-hegy, Szentháromság templom, kilátó (Boldog Buzád-torony);
2. *Letenye környékén található látványosságok:* kistolmácsi tó, Budafai arborétum, muraszemenyei kavicsbánya, Bázakerettyén a fürdő, Lentibe a fürdő és a Szent György energiapark, a Vétyemi ősbükkös;

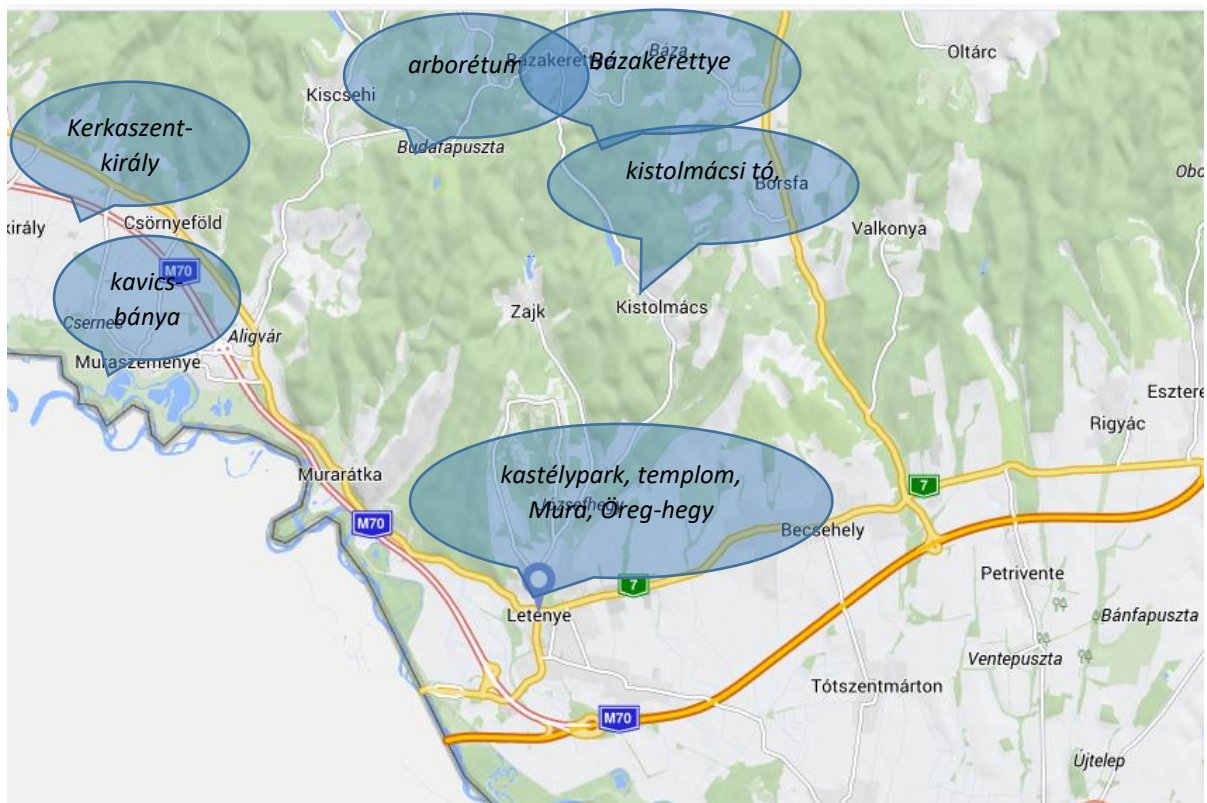
3. *kulturális programok, tevékenységek*: strandolás, utazás az erdei kisvasúton, túrázás az erdőkből, Mura Menti Napok, borút a szőlőhegyeken, kerékpározás, horgászat, vadászat, Hóvirág Fesztivál.



8. ábra: Milyen látványosságokat és programokat ajánlana az idelátogatóknak? (hány alkalommal említették)

Ha a felsorolt látnivalókat elhelyezzük Letenye térképén, akkor azt látjuk, hogy a felsorolt helyszínek különböző sugarú koncentrikus körökbe illeszthetők. A belső, szűkebb körben található a kastély és park, benne a platánfával és a könyvtárral, illetve itt van a közelben a plébánia-templom is. A város központi részén elérhetők a vendéglátóegységek és más turisztikai szempontból fontos szolgáltatások. A következő, gyalogosan még kényelmes távolságon belül, kb. 3-4 km sugarú körben délnyugatra található a Mura folyó, északra pedig az Öreg-hegy, a boronapince, illetve a kilátó. A külső körben a városközponttól 8 km-re, északkelet felé találjuk a kistolmácsi tavat, 12 km-re Bázakerettyét, szintén északi irányban 15 km-re a Budafai arborétumot. Nyugati irányban Muraszemenyét (12 km) és Kerkaszentkirályt (16 km). Tormafölde és a Vetyemi ősbükkös némileg távolabbra esik (23 km).

„A kisvasút összeköti a térséget, ez fontos része a korábbi, háromnapos kínálatunknak is. A City Cooperationben volt egy 3 napos csomagunk, ami arra épült, hogy nemcsak Letenye, hanem a térségben, 20–30 km-en belül maradjon a turista. Különböző attrakciókat kínálunk: itt helyben a letenyei boronapicétől a kulturális programokig. A borút egy létező, működő dolog. A hegyi pincékben működik vendéglátás, saját borokkal, kerékpárúttal rendelkeznek. Az Öreg-hegyen található a boronaház, szlovén és horvát turisták is jönnek, egy-egy busznyi látogatót látnak vendégül, pl. borkóstolót, ebédet adnak nekik, de ezt lehet még rendszeresebbé tenni, erre rá lehetne erősíteni élőzenével, a citerásokkal” (Dömök József, a művelődési központ igazgatója).

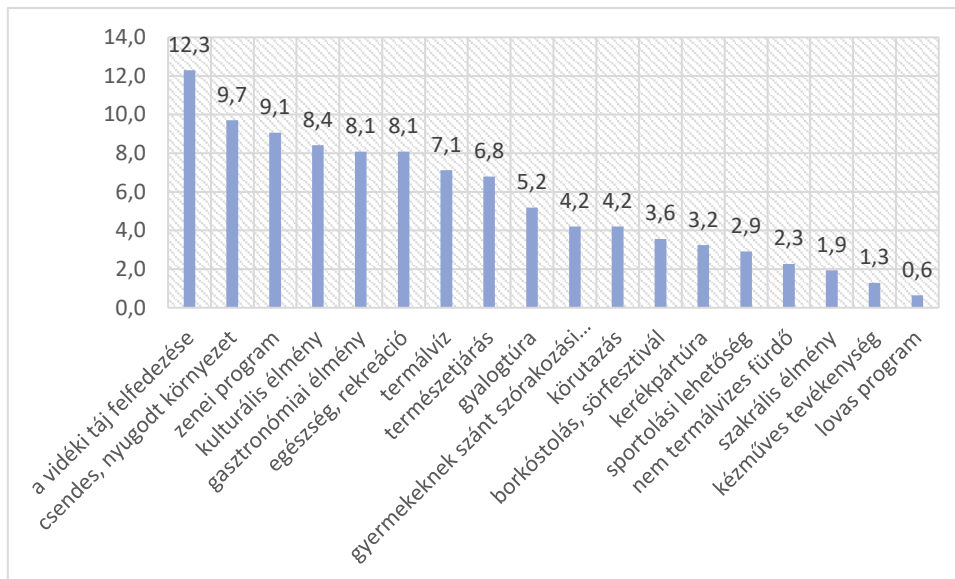


9. ábra: A Letenyeiek szabadidős és turisztikai mentális térképe¹

A turisztikai kínálat harmonizál a válaszadók által keresett kikapcsolódási lehetőségekkel, ezért a turizmust érintő fejlesztéseknél a kistérség lakossága fontos célcsoport lehet, ami egyúttal a helyi identitás erősítéséhez is hozzájárulhat. A válaszadók kimondottan kedvelik a vidéki táj nyugalma, ahol különféle kulturális és gasztronómiai élményekben lehet részü, illetve természetes környezetben mozoghatnak gyalog, kerékpárral és/vagy kisvasúton. A „Muraföldéhez” kapcsolódó néphagyományok és mondák pedig alapot kínálnak egy kerettörténet kialakításához, ami végigvezeti a kirándulókat a különböző helyszíneken.

„Olyan elképzelésem is van, hogy egy tájháztúra-csokrot szeretnék most összeállítani, és ezt így kialakítani. Tótszerdahelyen is van egy remek tájház, Tótszentmártonban is van, meg Letenyén is van. Ez már 3, ez már majdnem kitölt egy napot. Ha még negyediknek hozzáteszük a Borona pincét a hegyen, az öreghegyen, ahol mondjuk el lehetne az estét tölteni, meg lehetne borozgatni” (a Letenyéért Közéleti Egyesület képviselője).

¹ A mentális/kognitív térkép egy, a fejünkben lévő tudati térkép, amely az egyén hétköznapi térhasználatához kapcsolódó különféle információkat (pl. városrészek neve, útvonalak, tájékozási pontok, hasznos helyek stb.) és képzeteket (pl. „itt barátságos emberek élnek”) foglalja magába.



10. ábra: Milyen élményekre vágyik, amikor úticélt választ? (az összes említésen belüli százalékok)

A döntéshozókkal, illetve a vendéglátásban érdekelt szakemberekkel készített interjúk során megkérdeztük, hogy kik látogatják a térséget. A legtöbb vendég átutazóban száll meg a településen, így általában 1-2 vendégéjszakát tölt itt, az ennél hosszabb tartózkodás ritka. A vendégkör túlnyomó része családokból és kiránduló baráti társaságokból áll, akiknek egy része külföldi kempingező és kifejezetten azért látogat ide, mert ez a térség nem „hemzseg” a turistáktól, megkapó a táj, nincs „túlfejlesztve”, hanem a természetes egyszerűsége nyújtja a kikapcsolódást. Mások ugyanakkor pont a szolgáltatások bővítésében látnak lehetőségeket, amelyek egy másfajta célcsoport számára lehetnek vonzóak.

„Szálloda nincs a városban, egy panzió található, ahol kb. 60–70 főt tudnak elszállásolni, illetve ilyen közép kategóriás motelek a benzinkútnál és központban és egy kemping. Legtöbb esetben átutazók szállnak meg, akik félúton itt megpihennek, viszont ők csak esznek, alszanak és másnap indulnak tovább Horvátország vagy Olaszország irányába” (Farkas Szilárd, polgármester).

„A kempingben vannak visszajáró vendégek, itt táboroznak hollandok, németek stb. Itt a bázisuk és innen mennek mindenfelé. Őket az egyszerűség és nomád körülmények vonzzák, nem a tömeg” (Dömök József, a művelődési központ igazgatója).

A fürdő, ha sikerül újraindítani, szerintem mindenképpen előre kellene menekülni. A fürdőnél szolgáltatásokra lenne szükség. Ilyenre gondolok, hogy masszázs, kozmetikus, pedikűrös stb. Biztos, hogy kellene kínálat büféből. Egy kis büfé van, de hogyha lenne másfajta dolog is, biztos, hogy sokakat vonzana. Látványelemek kellenének, ami már egy strandon elvárható. A területét is mindenképpen bővíteni kéne ahhoz, hogyha sok vendégre számítnak. (...) A kemping is eléggé satnya. Ott is kettő olyan apartmanház van, ami úgy, ahogy megfelel a mai kor követelményeinek. A többiek még a '70-es évekből valók” (a Letenyéért Közéleti Egyesület képviselője).

Az interjúkból kiderül, hogy a szűkös anyagi lehetőségek mellett problémát okoz a kínálati oldal szereplőinek egymás közötti koordinációja, illetve a programok összekapcsolása. Letenyé város polgármestere ismertette az elképzelését a helyi TDM megszervezéséről, ami újabb kérdéseket vet fel (pl. hogyan lehet motiválni az együttműködésre a vállalkozókat?). A terv személyi feltételei ugyancsak a megoldásra váró feladatok táborát gyarapítják, ugyanis a szervezett programok, a marketingkommunikáció, a ticketek/kuponok összeállítása, a kapcsolattartás a

legfontosabb turisztikai szereplőkkel (vidéki helyszínek, Lenti Tourinform, határon túli desztinációk stb.) vélhetően egy speciális feladatkörrel rendelkező szakember foglalkoztatását igénylik.

„Szigetszerűen megvannak az attrakciók, de térségi szinten szükséges a koordináció, az információáramlás és ennek az infrastruktúrája, szakemberei. Erre volt próbálkozás, mégis azt látjuk, hogy az érdekeltek közti együttműködést az gátolja, hogy mindenki szűken a saját előnyét akarja növelni a többiek kárára” (Farkas Szilárd, polgármester).

„Jó kapcsolatunk van Murakeresztúrral, a horvátságban is egy-két településsel, Lisperzentadorján. Azért mozgunk a térségben is, de olyan igazi együttműködést nem lehet kialakítani. Valami miatt, biztos amiatt, hogy nincsen erre egy konkrét fizetett ember, akinek ez legyen a dolga. Letenyének egyébként ez is egy nagy problémája, hogy nincsen egy turisztikai szakember (...) Olyan elképzelésem is van, hogy egy tájház túra csokrot szeretnék most összeállítani, és ezt így csokorba kiejáánlani.. Tótszerdahelyen is van egy remek tájház, Tótszentmártonba is van, meg Letenyén is van. Ez már 3, ez már majdnem kitölt egy napot. Ha még negyediknek hozzáteszük a Borona pincét a hegyen, az öreghegyen, ahol mondjuk, el lehetne az estét tölteni, meg lehetne borozgatni” (a Letenyéért Közéleti Egyesület képviselője).

„Mindenesetre egy marketinges. Egy szervező, aki szervezné is programokat, illetve a helyi termék előállításokat, pl. szervezne, mondjuk rafting utakat, vagy kerékpáros túraútvonalakat. Ez lenne az elsődleges. Mi inkább egy kiegészítő szolgáltatást tudnánk nyújtani a nagyobb, a felkapottabb, turistalátogatott helyekre. Akár Lenti, akár Zalakaros, akár Hévíz. Itt egy kikapcsolódás inkább, a falusi turizmus fele, az ökoturizmus fele tudnánk elmenni” (a műszaki osztály vezetője, Letenyei Közös Önkormányzati Hivatal).

2.6. SWOT analízis

2.6.1. Földrajzi térszerkezet, megközelíthetőség

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Mura-menti térségi központ</p> <p>Kapu déli (Horvátország, Szlovénia, Olaszország irányából érkezőknek)</p> <p>Kiépített határátkelő</p> <p>É, D-i irányból való megközelítés M7, M70</p> <p>Bővülő kerékpárút-hálózat</p>	<p>Vasúti megközelítés hiánya</p>	<p>Mura –menti együttműködés meghatározó helyszíne</p> <p>Kerékpárhálózat bővítése (Eurovelo útvonal)</p> <p>Településközi összeköttetés javítása</p> <p>Határ-menti szerep kihasználása, az átmenő forgalom megállítása</p>	<p>Az M7 és M=0-es utak elkerülő hatásának erősödése – turisták tovább roborogása</p> <p>Kerékpáros gerincútvonalak más irányba való fejlesztése</p>

2.6.2. Infrastrukturális környezet

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Erdei kisvasút közelsége</p> <p>Kerékpár kölcsönzési lehetőség</p> <p>Karban tartott jelzett turistaút-hálózat, az országos kék közelsége</p> <p>A környező falvak központi települése</p>	<p>Garantált programokra épülő tematikus utak hiánya</p> <p>A turisztikai attrakciók esetenkénti rossz megközelítési lehetőségei</p> <p>Az attrakciópontokon kiépített parkolási lehetőség hiányosságai</p> <p>Visszafogott tömegközlekedési lehetőségek</p> <p>A turisták térbeni eligazodását segítő információs rendszer részleges hiánya</p>	<p>Átgondolt vonalas infrastruktúra-fejlesztés</p> <p>A város és környéke turisztikai attrakcióinak összekötését szolgáló tematikus útvonal-hálózat kialakítása</p> <p>Környezet-kímélő közlekedési eszközök folyamatos igénybevételi feltételeinek megteremtése</p> <p>Család- és gyermekbarát szolgáltatásokat biztosító infrastruktúra fejlesztése</p>	<p>Forrás-, illetve tőkehiány miatt az turisztikai célú infrastruktúra-fejlesztés elmaradása</p> <p>A fenntartható turisztikai elveket figyelmen kívül hagyó infrastruktúra- fejlesztés megvalósulása</p>

	<p>Igénybe vehető környezetkímélő közlekedési eszközök részleges hiánya</p>	<p>Turisztikai attrakciókhoz rendelt parkolók bővítése</p> <p>Környezetkímélő járművek töltőállomásaik kialakítása</p> <p>Család- és gyermekbarát szolgáltatásokat biztosító infrastruktúra fejlesztésének lehetősége</p>	
--	---	---	--

2.6.3. Fogadóképesség

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>termálvíz jelenléte</p> <p>Szabadtéri parkos területek jelenléte védett értékekkel</p> <p>Panzió, fogadó, vendégház és kereskedelmi vendéglátóhelyek jelenléte (Gerő cukrászda)</p>	<p>szállás és vendéglátóhelyek célcsoport szegmentált minőségi fejlesztésének elmaradása</p> <p>viszonylag kevés családbarát szolgáltatás jelenléte</p> <p>A fürdő és kemping üzemeltetési problémái</p> <p>Átlagos tartózkodási idő relatív rövidegsége</p> <p>Vendéglátó helyeknél markáns profilválaszték hiánya</p>	<p>Célcsoportok igényeihez alkalmazkodó szálláshely-kapacitás bővítése</p> <p>helyi termék alapú, markáns profilú termék kínálat megfogalmazása,</p> <p>Család-barát szolgáltatási struktúrák átgondolt fejlesztése</p> <p>A fürdő és a befogadóképességének, szolgáltatási volumenének bővítése, minőségfejlesztés</p> <p>Vendéglátóhelyek megújuló szolgáltatási profil és minőségbiztosításának kialakítása</p>	<p>A turisták igényeitől való elmaradás</p> <p>Minőségbiztosítási rendszer kiépítésének elmaradása</p> <p>Átgondolatlan környezet tudatosságot mellőző infrastruktúra fejlesztések</p> <p>Esetlegesen bekövetkező környezetkárosító beruházások romboló hatása</p>

2.6.4. Természeti környezet, sajátos vonzerők

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Mura folyó jelenléte</p> <p>Védett természeti értékek Natura 2000 területek, Mura - mentei Tájvédelmi Körzet</p> <p>Országos és helyi védettségű zónák: Vétyemi ősbükkös, Budafai arborétum</p> <p>Magas erdőszültségi arány, jó levegő</p> <p>Szőlőhegyek léte</p> <p>Nagy platán, öreg tölgyek a parki zónában</p>	<p>Természeti vonzerőket összekötő tematikus utak hiánya</p> <p>Garantált, rendszersített természeti értékeket bemutató szakvezetés hiánya</p> <p>Állattartás visszaszorulása, gyeppek degradálódása</p>	<p>Természeti értékek helyszíneinek összekötése bemutatásukat segítő témaút és szakvezetési rendszer létrehozása</p> <p>Szőlőhegyi kultúra bemutatási lehetőségeinek kiaknázása</p> <p>Extenzív állattartás térnyerése</p>	<p>Nem megfelelő erdőkezelési, gyepkezelési gyakorlat elterjedése</p> <p>Elszegényedett rétegek megélhetési kártétele a védett területeken</p>

2.6.5. Kulturális környezet, sajátos vonzerők

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Szapáry-Andrássy kastély és parkja</p> <p>Letenyei Öreg-hegy borona pincéje</p> <p>Boldog Buzád kilátó</p> <p>Fáma Háza</p> <p>Tótszentmártoni Tájház és a Kálmán-hegyi pincemúzeum</p> <p>Szentháromság templom</p> <p>Hagyományőrző rendezvények</p>	<p>Kulturális vonzerők bemutatási feltételei</p> <p>Történelmi múlt bemutatási eszközrendszere</p> <p>A bemutatási rendszerek korosztályos, súlyozottan a gyermekkorosztály igényektől való lemaradása</p>	<p>A vonzerők bemutatási feltételeinek javítása</p> <p>A kulturális értékek tematikus útra való felfűzése</p> <p>A gyermek, - és ifjúsági korosztály számára vonzó, korosztályi sajátosságokhoz illő bemutatási feltételrendszer, interpretáció</p>	<p>A szakrális és népi építészeti emlékek állagromlása</p> <p>Bemutatási feltételek javításának elmaradása</p> <p>Nem megfelelő erejű és fókuszú forrásteremtés, illetve forrásallokáció</p>

2.6.6. Hagyományőrzés

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Falunapok</p> <p>Tájházak</p> <p>Boronafalu pincék, szőlő és borkultúra</p>	<p>Régi hagyományos ízek megjelenítésének esetlegessége</p> <p>Szőlő, - és borkultúrára felfűzött szervezett, garantált programok hiánya</p>	<p>Borrégióhoz tartozás erősítése</p> <p>A hagyományos ízek és alapanyagok, termékek, kiemelten a szőlő, - és borkultúra fokozottabb megjelenítése a gasztronómiai kínálatban</p> <p>Hagyományőrző rendezvények turisztikai attrakcióvá fejlesztése</p> <p>Hagyományőrző civil szervezetek ösztönzése</p> <p>Oktatási nevelési vonalon, a családi kapcsolódások során a hagyományőrzés jelentőségének tudatosítása, ösztönzése</p>	<p>Szőlőhegyi kultúra visszaszorulása</p> <p>Hagyományos tájjellegű termékek és szokások hegemonia vesztese</p> <p>A hagyományőrzés humán erőforrásoldalának gyengülése</p>

2.6.7. Helyi termékek

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Szőlő kultúra hagyományai</p> <p>Értékesíthető helyi termékeket előállító őstermelők, kistermelők, szőlészek, borászok térségi jelenléte</p>	<p>Forgalmazási, legálizálási, jogszabályi, jogszabály-értelmezési, szervezési nehézségek</p> <p>Helyi termék bolt hiánya</p> <p>Helyi termékek ingadozó minősége és mennyisége</p>	<p>Helyi termelői piac működtetése</p> <p>Hűtőház kapacitás létrehozása</p> <p>Jogszabályi könnyítés, védjegyrendszer bevezetése</p> <p>Információáramlás, képzés segítése</p>	<p>Nem lesz piacképes, minőségi, elegendő mennyiségű helyi termék és jogszabályi könnyítés a forgalmazásban</p>

		A helyi termékek fogyasztásának tudatosítása a szülők, a gyermekek körében	
--	--	--	--

2.6.8. Gasztronómia

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Tájjellegű helyi ételek: hajdinával töltött hurka, kukoricamálé, béles, dödölle, rétesek.</p> <p>Szőlőhegyi borverseny</p> <p>Mennyiségi éttermi kínálat</p>	<p>Forgalomképes helyi termelők csekély száma</p> <p>Helyi ízek, receptek nem kellően hangsúlyos megjelenése a turizmusban</p> <p>Éttermi kínálat nem rendelkezik markáns gasztronómiai profillal</p> <p>A kínálat csak néhány esetben megy elébe minőség terén a fogyasztói igényeknek</p>	<p>Helyi termékek piacra segítése, minősítési, illetve térségi védjegyrendszer bevezetése</p> <p>Markáns szőlőhegyi gasztronómiai kínálat megfogalmazása</p> <p>Összefogás a helyi gasztronómiai kínálat kialakításában, minőségbiztosításában</p> <p>Az egészséges táplálkozás tudatosítása a gyermekek, a családok körében</p>	<p>Szőlőhegyi fejlesztések elmaradása</p> <p>Minőségi gasztronómiai áttörés elmaradása</p> <p>A fogyasztói igények figyelmen kívül hagyása</p> <p>Tájjellegű gasztronómiai elemek visszaszorulása</p> <p>A gasztronómiai kínálat működtetésében érdekelt vállalkozók összefogásának elmaradása</p>

2.6.9. Attrakciómenedzsment

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Attrakciópontok átgondolt fejlesztésében, átjárhatóságuk biztosításában való elkötelezettség</p> <p>Menedzsment kialakítására és infrastrukturális körülményeinek megteremtésében való elszánás</p>	<p>Helyi és térségi attrakciók összeköttetésének, szervezett kiállításának hiánya</p>	<p>A helyi turizmus fejlesztésében érdekeltek széles körű összefogása</p> <p>Értékalapú turisztikai alapelvek meggyökeresítése</p> <p>Átgondolt, egymásra épülő attrakciófejlesztés</p>	<p>Attrakciók elhanyagolása, potenciál ki nem használása</p> <p>Értékalapú turisztikai alapelvekkel ellentétes fejlesztések</p>

		Az egyes attrakcióponton a gyermekek életkori sajátosságaira építő bemutatási rendszerek létrehozása	
--	--	--	--

2.6.10. Látogatói menedzsment

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Kiépítésére megvan az elhatározás</p> <p>Célcsoport-specifikus társasjáték Letenyéről</p> <p>Kerékpáros kiajánlások</p>	<p>A látogatóirányítási rendszerek hiányosak, nem alkotnak szerves, összefüggő egységet</p> <p>Vizuális megjelenése nem igazodik a gyermekkorosztály igényeihez</p>	<p>Helyi Tourinform iroda jövőbeli domináns szerepvállalása</p> <p>A turizmusirányítást segítő infokommunikációs rendszer, irányító táblarendszer és az attrakciók keresztmarketingjére is építő, tematizált infopont hálózat kiépítése</p> <p>A gyermek, - és ifjúsági korosztály számára kialakított mobil applikációs vezető rendszer megalkotása</p>	<p>Az egyértelműsített, főbb attrakciókat összekötő tematizált útvonalak és az eljutást, tájékozódást segítő irányító táblás és infokommunikációs infrastruktúra hiányában a turisták komfortérzetének beszükülése</p>

2.6.11. Programok

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Meglévő évközi rendezvénykínálat:</p> <p>Tavaszi Művészeti Fesztivál</p> <p>Öko-hét</p> <p>Mura Menti Napok</p> <p>Séta téri zenés esték</p> <p>Magyar kultúra napja</p> <p>Civil nap</p> <p>Majális (május 1.)</p>	<p>A rendezvény programok még nem jelennek kiemelt turisztikai attrakciót</p> <p>Rendszeresített garantált, kiemelten családi turisztikai programkínálat hiánya</p>	<p>Rendszeresített garantált programhálózat létrehozása, folyamatos fenntartása,</p> <p>Családi élménytúrák garantált programhálózatba szervezése</p>	<p>Nem sikerül turisztikai érdeklődésre számot tartó programkínálatot megfogalmazni, működtetni</p>

Kisasszony-napi búcsú (szeptember) Szüret, Vince napi pincejárás		Térségi hagyományokhoz illeszthető programprofil formálása	
Rekreációs programok (horgászat)			

2.6.12. Fenntarthatóság, környezettudatosság

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>A jó gazda gondosságával karban tartott közösségi terek</p> <p>Kisvárosi hangulat, parkok és magánterületek</p> <p>Helyi termékellátást, rövid ellátási lánc kiépülését segítő intézkedések</p> <p>Megújuló energiaforrások kezdeti hasznosítása</p>	<p>Kevés nem energia- és anyagigényes termelési és fogyasztási minta jelenléte</p>	<p>Szemléletformálás települési szinten és a turisták felé</p> <p>Ökomobilitás folyamatos kiterjesztése</p> <p>Szolgáltatási struktúra kialakításnál és üzemeltetésénél a szemléletformálási szempontok érvényesítése, kiemelten a gyermek korosztálynál</p> <p>A természeti programoknál a korszerű ökoturisztikai elvek meggyökereztetése</p> <p>Lehetőség szerint a beruházásoknál a megújuló erőforrások alkalmazása</p> <p>Települési, térségi szintű klímastratégia kidolgozása</p>	<p>A természet-közeli, természetbarát turizmus alapelveinek elhanyagolása</p> <p>A helyi természeti vonzerők felélése</p> <p>Tömegturizmus káros hatásai</p>

2.6.13. Humán erőforrás

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Térségi akarat, elszá- nás</p> <p>Hagyományörzők, vállalkozók aktivi- tása</p> <p>Helyi oktatási, neve- lési intézmények je- lenléte</p>	<p>Képzett, kellő moti- vációval rendelkező turisztikai munkaerő csekély száma</p> <p>Határon túli lehetősé- gek elszívó hatása</p> <p>Előregedés, elván- dorlás</p>	<p>Turizmusmenedzs- ment személyi álló- mányának kialakí- tása, fenntartása</p> <p>Átgondolt kölcsönös előnyökkel járó part- nerség kialakítása, ápolása a helyi turiz- mussektor szereplői között</p> <p>A helyi szolgáltatási struktúra erősítését célzó, a családbarát elvekre külön kitérő képzési, átképzési rendszer, minőség- biztosítás létrehozása</p>	<p>Menedzsment szer- vezet fenntartási gondjai</p> <p>Fiatalkorú munkavállalók helyből való kiszaka- dása</p>

2.6.14. Partnerség

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Együttműködésben való elkötelezettség a térségben határon in- nen és túl</p>	<p>Szakmai konszenzu- son alapuló turisztika- i menedzsment hi- ánya</p> <p>Közös felelősségvál- lítás napi gyakorlat- ban való érvényesí- tése</p> <p>Egyértelmű érdekelt- ségi viszonyok kiala- kítása</p>	<p>Szakmai konszenzu- son alapuló turisztika- i menedzsment létrehozása és mű- ködtetése</p> <p>Fenntartható módon elmozdulni a minőségi, együttműködési kapcsolatokon alapuló programcsomag szolgáltatás irányába Partnerség kialakí- tása a nagycsaládosok egyesületeivel</p>	<p>Az együttműködési kapcsolatok beszűkülése, programfüggősége</p>

2.6.15. Gazdasági környezet

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Munkát adó, különböző szintű vállalkozások jelenléte</p> <p>Térségi kistermelők, őstermelők némileg gyarapodó száma</p> <p>Borkultúrában való előrelépés</p>	<p>Szakképzett, helyben maradó munkaerő hiánya</p> <p>Gyenge alulról szerveződő innovációs potenciál elsősorban a kis és középvállalkozói szektor részéről</p> <p>Tőkehiány</p> <p>Alacsony bérszínvonal</p>	<p>Turisztikai attrakciókhoz csatlakozó szálláskapacitás bővítés</p> <p>Termál és strandfürdő minőségi szolgáltatásbővítése</p> <p>A helyi termékfeldolgozás és értékesítés erősítése</p> <p>Helyi ellátási lánc megteremtése</p>	<p>Fogyasztói magatartás kedvezőtlen változásai</p> <p>Helyi szolgáltatók érdektelensége</p> <p>Szakképzett munkaerő tartós hiánya</p> <p>A turizmus működésében szerepet vállaló vállalkozások, önkormányzatok esetlegesen fellépő likviditási problémái</p>

2.6.16. Társadalmi környezet

erősségek	gyengeségek	lehetőségek	veszélyek
<p>Egészségügyi ellátás</p> <p>Közbiztonság</p> <p>Térségi együttműködés</p> <p>Határon átnyúló kapcsolatok</p> <p>Aktív civil társadalom</p>	<p>Ingázás, elvándorlás tendenciája</p> <p>Lassú előregedési tendencia</p>	<p>Családbarát programok</p> <p>Közösségfejlesztés</p> <p>Helyi turizmusszektor fejlesztése</p> <p>Képzett munkaerő településre vonzása</p>	<p>Lakosság fogyása, elöregedés</p> <p>Közösségszervezői erő hanyatlása</p>

2.6.17. Marketing, PR

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<p>Honlap aktivitások</p> <p>Marketingaktivitások rendezvényeken, kiállításokon</p> <p>A célpiaci szegmentációra épülő marketingstratégia és tudatos marketingkommunikáció eseti megvalósulása innovatív szolgáltatóknál</p>	<p>Elektronikus marketing eszközök, infokommunikációs rendszerek, mobil applikációs rendszerek folyamatos, többnyelvű fejlesztésében való lemaradás</p> <p>A célpiaci szegmentációra épülő marketingstratégia és tudatos marketingkommunikáció esetisége</p> <p>A helyi turizmus-szektor szereplőinek nem mindig összehangolt fejlesztései</p>	<p>Markáns turisztikai brand, arculat kialakítása</p> <p>Célpiaci szegmentációra épülő marketingstratégia továbbfejlesztése, külön figyelemfókusszal a családokra</p> <p>Koncentrált, összefogáson alapuló megjelenések erősítése</p>	<p>Összefogáshiány, az erők szétforgácsolása</p> <p>Céltalan, elszigetelt koncepciótlan eseti marketingaktivitások kioltó hatása</p>

3. Turisztikai fejlesztési irányok - a feltárt sajátosságok turisztikai termékekbe történő integrálhatóságának vizsgálata

Hangsúlyok, alapelvek

Az eddigiekben áttekintettük Letenye és vonzásokörnyezete turizmusrendszerének összetevőit, hangsúlyt helyezve az alapvonzerők számbavételére, a helyi turizmusrendszer fejlesztésében érdekelték véleményalkotására is. A következőkben három, markáns, egymást kiegészítő turisztikai fejlesztési irányvonal kerül bemutatásra. Az egyes fejlesztési irányvonalak kialakításánál hangsúlyt kapott:

- a rendelkezésre álló vonzerők egymásra épülő, egymást kiegészítő attrakciófejlesztésének elve
- a szép, harmonikus, energetizáló környezetben családosan átélhető élmények megteremtésére való törekvés
- a térségi hagyományok tisztelete
- a fenntarthatósági alapelvek érvényesítésére való törekvés
- a családbarát szempontokat érvényesítő átélés feltételeinek megteremtésére irányuló törekvés
- az alap, - és a kiegészítő vonzerők megfelelő élménykörnyezetbe helyezésének elve
- az életkori sajátosságok figyelembevételével történő célcsoport-szegmentált programalkotás
- a helyi vonzerők, attrakciók gerincét jelentő természeti és kulturális értékek bemutatási arányának összhangja, egyensúlya

Fejlesztési alapelvek:

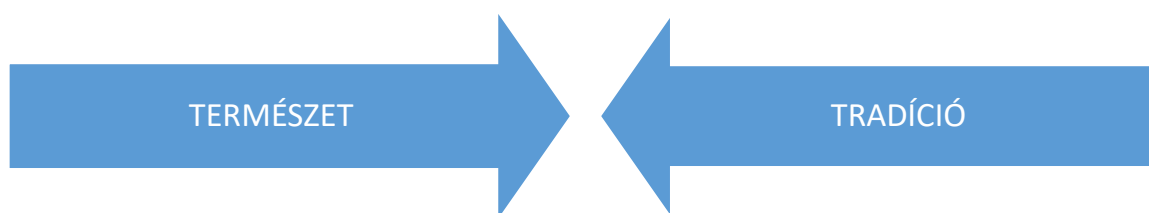
- A megvalósítandó fejlesztések a turizmus alaptökéjének számító alapvonzerők megóvásán és szakszerű bemutatásán alapulnak.
- A vonzerők attrakcióvá fejlesztése a fenntarthatóság alapelvei szerint történik.
- A vonzerők szakszerű bemutatása az élményteremtés és információátadás mellett szemléletformálási célokat is szolgál, e téren is kiemelt célcsoportként kezelve a gyerekeket, a családokat.
- A fejlesztések a programbővítés által hozzájárulnak a szezonális csökkentéséhez.
- A helyben keletkező turizusból származó elsődleges és másodlagos jövedelmek gyarapodásához való hozzájárulás.
- Elősegíteni a turizmusszektor helyi szereplőinek együttműködését, a turizmus által generált multiplikátor hatás erősítését.
- Jelentős humán erőforrás indukálása, képzési, minőségellenőrzési rendszer gyakorlatának megteremtése. Elkötelezett szakemberbázis kialakítása.
- A célcsoportok igényeinek megfelelő minőségi fejlesztési irány melletti elköteleződés.
- A térségi fejlesztések iránti érdekeltségi szint növelése, helyi identitás fokozása.

- Tudatos látogatóirányítás: a bemutatási, élményátélési kínálat térbeli és időbeli szabályozása, egymásra épülő információs és irányító rendszer kialakítása.
- Hatékony belső és külső kommunikációs tevékenység.
- Helyi termék alapú rövid ellátási lánc feltérendszerének megteremtése, ösztönző programok generálása, térségi szintű együttműködés elősegítése

A Letenye és vonzaskörzetében érvényesülő vonzerő együttes egyértelműen kijelöli az alapvetően ***a természeti és kulturális értékek összhangjára épülő, a családi élményre külön hangsúlyt helyező turisztikai kínálatfejlesztés irányvonalait***. Mely irányvonalak a természetben való aktivitásra, a szőlőhegyek gazdagságára és a helyi hagyomány és kultúra kincsestárára épülnek.



A három fő fejlesztési irány szintéziseként, a térség alapvonzerőire illő meghatározásként azt is mondhatnánk, hogy aminek a megalkotására törekszünk, az nem más, mint:



találkozása.

Potenciális célcsoportok számbavétele

A felosztás az ismérvek, illetve a célcsoportok programkínálathoz való várható viszonyulásának jellemzői alapján történt. Az egyes célcsoportoknál a fő motivációk meghatározása differenciáltan, prioritási sorrendbe illesztve jelenik meg.

ISMÉRVEK	CÉLCSOPORT: zöld turisták, az ökoturizmus hívei
Demográfiai szegmens kor és család szerint	családok gyermekkel, fiatal és középkorú keresők gyermek nélkül,
Látogatók társasága	család, barátokkal, szervezett csoportban, párkapcsolatban, egyedül
Kiindulási helyszín	Budapest és nagyobb belföldi városok, határmenti zóna
Megközelítés	autóval, szervezett busszal
Fő motiváció megjelölt fejlesztési irányok prioritásában	<ol style="list-style-type: none"> 1. aktívan a zöldből, természeti élmények keresése, családi élmények 2. kulturális értékek, hagyományok, ismeretszerzés 3. gyerekeknél helyi ízek megtapasztalása, felnőtteknél szőlő és borkultúra
Eltöltött időtartam	egynél több nap, hosszú hétvégék, egy nap
Fő tevékenységek	gyalogos, és kerékpáros túrák, evezés, lovaglás, gasztró kalandozások, múzeum, bemutatóhely látogatása, szállás, étkezés
Jellemző szállástípus	szálloda, panzió, kemping, glamping

ISMÉRVEK	CÉLCSOPORT: sportos életmód hívei
Demográfiai szegmens kor és család szerint	sportos családok, fiatal keresők gyermek nélkül, középkorúak gyermek nélkül (40, 50+)
Látogatók társasága	család barátokkal, szervezett csoportban, párkapcsolatban, egyedül
Kiindulási helyszín	Budapest és nagyobb belföldi városok, külföld
Megközelítés	autóval, esetleg tömegközlekedéssel
Fő motiváció	<ol style="list-style-type: none"> 1. sport és rekreáció, 2. aktívan a zöldből, túrák 3. egészségtudatos táplálkozás, hagyományos ízek 4. kulturális értékek, hagyomány
Eltöltött időtartam	egynél több nap, jellemzően sporteseményekhez, rendezvényekhez kötődően
Fő tevékenységek	Wellness szolgáltatások, étkezés, szállás, aktív programok, sport, gyalogtúra, kerékpározás, evezés, lovaglás
Jellemző szállástípus	szálloda, panzió, egyéb kereskedelmi szálláshelyek

ISMÉRVEK	CÉLCSOPORT: diákcsoportok
Demográfiai szegmens kor és család szerint	diákok
Látogatók társasága	szervezett csoportban
Kiindulási helyszín	Belföld, oktatási - nevelési intézmények
Megközelítés	bérelt busszal, tömegközlekedéssel
Fő motiváció	<ol style="list-style-type: none"> 1. szórakozás, játékos megismerés 2. aktív élménykeresés 3. természeti, kulturális interaktív helyszínek
Eltöltött időtartam	egynél több nap, napi vendégek
Fő tevékenységek	strand, étkezés, szállás, aktív programok, környező természeti és kulturális értékek felfedezése
Jellemző szállástípus	turistaszálló, diákszálló, camping

ISMÉRVEK	CÉLCSOPORT: értékkeresők
Demográfiai szegmens kor és család szerint	családok gyermekkel, fiatal keresők gyermek nélkül, középkorúak gyermek nélkül,
Látogatók társasága	családdal, egyedül, barátokkal, párkapcsolatban, szervezett csoportban
Kiindulási helyszín	Budapest és nagyobb belföldi városok, külföld
Megközelítés	autóval

Fő motiváció	1. családi élménykeresés, harmónia és egészségkeresés, rekreáció, 2. természeti és kulturális értékek, hagyományok, 3. helyi ízek felfedezése
Eltöltött időtartam	egynél több nap
Fő tevékenységek	Szervezett, a természeti és kulturális értékek bemutatására irányuló programok, wellness szolgáltatások, étkezés, szállás,
Jellemző szállástípus	szálloda, magasabb fokozatú kemping, glamping

ISMÉRVEK	CÉLCSOPORT: rendezvényturisták
Demográfiai szegmens kor és család szerint	családosok gyermekkel, fiatal keresők gyermek nélkül, Középkorúak és idősek gyermek nélkül
Látogatók társasága	család, baráti társaságok
Kiindulási helyszín	Budapest és nagyobb belföldi városok, környék
Megközelítés	autóval, szervezeten bérelt busszal
Fő motiváció	1. rendezvény adta élménylehetőségek 2. gasztro-élmény 3. kulturális, hagyományőrző programok, természeti élmény
Eltöltött időtartam	egynél több nap (2-3), egy nap
Fő tevékenységek	rendezvényprogramok, étkezés, szállás, az inaktív zónában wellness szolgáltatások, a környék felfedezése
Jellemző szállástípus	panzió, szálloda, kemping

- **A zöldszturizmus, illetve az ökoturizmus híveit** elkötelezettségi szintjüknek megfelelően négy alaptípusba sorolhatjuk. Alapvetően mindegyik típusra jellemző, hogy a szép természeti környezetben lévő természetismereti, kulturális, gasztronómiai programok irányában nyitottak, azok kombinált igénybevételét megfelelő szervezethez esetén preferálják. A négy alaptípus:
 1. *Alkalmi zöldszturisták:* nem tartozik elsődleges motivációik közé a természeti környezethez kapcsolódó turisztikai termékek igénybevétele, de utazása során útba ejtik a kajaánlott látványosságot kínáló látogatóközpontot, bemutatóhelyet, tanösvényeket. Az ökoturizmus hazai keresletében ez a szegmens a legnagyobb arányú. Sok köztük a családok és a diákcsoport. Elsődleges motivációik között a családi élménykeresés, felnőtteknél a gyógyulni vágyás, a wellness szolgáltatások igénybevétele, a harmóniakeresés áll.
 2. *Aktív zöldszturisták:* Elsődleges céljuk a természetben üzhető aktív tevékenységek végzése. Megfelelő kényelmi háttérrel vállalkoznak a környék természeti, kulturális élmé-

nyeinek átélésére. Szervezett programok lelkes résztvevői. Jellemzően családok nagyobb gyerekekkel, középiskolások, egyetemisták, természetjáró egyesületek, fiatal párok, baráti társaságok.

3. *Ökoturisták:* Az ökoturizmus definíciójának megfelelő, környezettudatos, autentikus értékeket kereső, felelősségteljes turista, utazásuk során úgy választják meg az igénybe veendő szolgáltatásokat, hogy a negatív hatásokat minimalizálják, a pozitív hatásokat növelik. Szállás és szolgáltatásválasztásuk értékrendszerükből fakad, alapvetően minőségre törekvők. Jellemzően természetszerető, a fenntartható fejlődésben elkötelezett családok, egyesületek, egyéni utazók.
 4. *Elkötelezett ökoturisták:* A természet megismerése, az ökológiai szempontú életvitel a mindennapjaik része, utazásai során is aktívan hozzájárulnak a természeti és kulturális értékek megőrzéséhez. Speciális programokat igényelnek, elsősorban öko minősítésű szolgáltatások iránt nyitottak, szép természeti környezetben. Jellemzően a tudatos, egészséges, természetbarát élet iránt elkötelezett, már kialakult életvitellel bíró 50, 60+-os korosztály.
- **Az egyik legfontosabb célcsoportot a családok jelentik.** A család programválasztását a családban lévő gyermekek életkora, érdeklődése, terhelhetőségi szintje, életkori sajátosságai, no meg persze a szülők irányultsága határozza meg. Természetesen ebben a kiválasztott desztináció család, - illetve gyermekbarát szolgáltatásainak mennyiségi, minőségi megjelenési formái is fontos szerepet játszanak. Gyermekek és szüleik megfelelő élménykörnyezetbe helyezése a helyi attrakciópontokon és az interpretációban érvényesített családbarát szolgáltatásokkal. Ez a jól megfogalmazott családbarát szolgáltatások kulcsa. A kisebbeket is csábító mozgásra, személyes megtapasztalásra ösztönző zöld élmények, a nagyobbak információ éhségre és a személyes aktivitásra épülő zöld és kalandos felfedezést igénylő kulturális élmények mind a családok által átélt élmények megfelelő mozgatórugóit jelentik.
 - **A sportos életmód hívei** némi teljesítményfüggőséggel rendelkezve akár egész napos, komolyabb fizikális terhelhetőséget bekalkuláló programokra is rászervezhetőek. Itt lényeg a teljesítmény, a bemutatandó értékek és tervezett programok élményszerűségének egyensúlya. A sportos életmódot és aktív kikapcsolódást kedvelők számára a sport és a rekreáció egymást kiegészítő hatása kedvező lehet. A zöld élmény, a kulturális értékek felkeresését is teljesítményhez kötik, de megfelelő leterhelést biztosító távok pihenőpontjaiként szívesen megállnak bemutatóhelyen, feltöltődést biztosító étkezési helyszíneken.
 - **A diákcsoportokra** az erőteljes szezonális, az olcsóbb szálláshelyek és szolgáltatások, a gyorsan emészthető ismeretek befogadásának preferálása jellemző. Itt fontos az életkori sajátosságokat figyelembe vevő, az ismeretszerzést a térség sajátosságaira építő, élmény-centrikus bemutatás és megfelelő arányú szórakozás feltételeinek megteremtése. A jól megkomponált, aktivitásra és interaktivitásra épülő természeti és kulturális élmények iránt is fogékonyak.
 - **Az értékkeresőkre** a helyi értékekre való nyitottság a jellemző. Igénylik a természeti,- és kulturális értékek, gasztronómiai kínálat felfedezésének élményét szervezett programok formájában. Hálásak a jó tippéért.

- **A rendezvényturistákat** alapvetően a profiltudatosság, a rendezvény karakteréhez illő érdeklődés jellemzi. de az alapprogramok mellett jó néven veszik a profilhoz illő kiegészítő szolgáltatásokat is. Pl: a kulturális program szerves kiegészítését jelentő, a rendezvényhelyszíntől távolabbi fél napos túra.

A Kiegészítés a demográfiai szegmensek kor és család szerinti leírásához

Diákok

A 10-26 éves korosztály jellemzője, hogy önálló jövedelemmel nem vagy csak korlátozottan rendelkezik, utazásaiban így nagyrészt másokra van utalva. Számukra elsősorban az utazás élményszerűsége a lényeges. Ez azonban nem pusztán a meglátogatott hely sajátosságaiból adódik, hanem legalább ekkora szerepet játszanak az útitársak is. Az utazásban az önállóság, a kortárs csoporttal közös fogyasztás jelentős. Ennek megfelelően a program és az együttlét esetükben sokszor lényegesebb, mint a szolgáltatások széles köre és magas színvonala. Ezen az életkori szakaszon belül jelentős különbség van a döntően felügyelettel utazó – pl. erdei iskolába, osztálykirándulásra – 10-16 évesek és a mind inkább önállóul utazó 16-26 éves fiatalok között.

Fiatal keresők gyermek nélkül

A kategória szereplői a 18-35 éves sávban, életkortól többé-kevésbé függetlenül – olyan egyedülálló, vagy tartós párkapcsolatban élő fiatal embereket takarja, akiknek életmódjára az újdonságok keresése, a kísérletezés, a testi és szellemi teljesítőképesség kipróbálása iránti igény és a divatirányzatok szoros követése jellemző. A fogyasztott termékek az üdülés aktív időtöltésekkel kiegészítve, valamint a rövid hétvégi út aktív programmal, ill. bor-gasztronómia élvezetére épülő rurális öko,- és falusi turizmus. Az együtt utazók köre baráti és munkahelyi társaságok.

Családok gyermekkel

Ennek a csoportnak a tagjait már berendezett élet, az egzisztencia megteremtése jellemzi, de ennek érdekében sok anyagi és családi terhet vállaltak (hiteltörlesztés, kisgyerekek), sokat dolgoznak. Az utazás motivációja kettős: szeretnének a gyerekekkel együtt közös programokon több időt eltölteni, de ugyanakkor a napi rutinból való kikapcsolódásra is időt szakítani. Éppen ezért a gyermekes szülők életstílusát leginkább a gyermek határozza meg, ezért a családok számára döntő fontosságú szempont a szabadidő eltöltésének kiválasztásánál a családbarát jelleg megléte, a gyermekeknek is szóló rendezvények, szolgáltatások. Az ökoturisztikai szolgáltatások jellegükénél fogva könnyen családbaráttá alakíthatók, és a szegmens számára jól kommunikálhatók. A szülők beállítódottságától függ az, hogy a látványosság, a kikapcsolódás vagy az ismeretszerzés kap-e nagyobb hangsúlyt. *Ide értendő az unokával érkező nagyszülők csoportja is.*

Középkorúak és idősebbek gyermek nélkül

Olyan felnőttek, akik döntéseit gyerekeik már nem befolyásolják, így saját igényeik alapján választanak turisztikai terméket, desztinációt és szolgáltatásokat. Igényeikben a gyerekes családok felnőtteinek és a fiataloknak a szempontjai keverednek: ez a kor egyrészt az újból megtalált önállóságnak köszönhetően ismét az újdonságkeresés, másrészt pedig az életkor előre haladtával mindinkább a kényelmes és biztonságos rekreáció időszaka is. Elsősorban pihenésre, regenerálódásra vágnak; előnyben részesítik a csendes, nyugodt környezetet, a szép tájat, de új dolgok megismerésére is vágnak.

Geográfiai szegmensek

A koncepcióan nem számítanak külön célcsoport kategóriának, mivel a fő keresletet a fővárosi, és a vidéki nagyvárosok lakossága jelenti. A belföldi és külföldi megkülönböztetésnek az arculat kialakításánál van jelentősége.

Belföldi

Vidék, községek és vidéki: A rurális környezetben élők, a természeti környezetet magától értetődőnek tartják, és nem feltétlenül attrakciónak. Számukra inkább a kiegészítőprogramokkal dúsított, hosszú hétvégi kikapcsolódással egybekötött rendezvények azok, amelyek vonzóak lehetnek. Fürdőszolgáltatások, gasztronómia, rendezvényen igénybevehető szolgáltatások összhangja járulhat hozzá eredményesen igényeik kielégítéséhez.

Vidéki nagyváros, Budapest: A rurális és természeti környezetbe utazók legnagyobb hányada a nagyvárosokból kerül ki. A turisztikai élményt számukra a természeti környezet változatossága, a gyógyító erők (víz, jó levegő, ingerklíma), az átélhető hagyományok, az autentikus kultúrális programok jelentik. A várakozások részben egy romantikus vidék-képen, részben pedig a feltöltődésről kialakított, egyre magasabbra csavart elvárásokon alapulnak. Egyedi élményt szeretnének a hagyomány és a legmodernebb szolgáltatások egyszerre való jelenvalóságában.

Külföldi

Érdeklődésük fókuszában a minőségi szolgáltatásokra épülő, árértékarányos gasztronómiai elemekkel rendelkező komplex szolgáltatások állnak. Igénylik a saját nyelvükön vagy világnyelven való kommunikáció lehetőségét, a jó látogatóirányítási rendszer jelenvalóságát.

4. Innovatív turisztikai termékjavaslatok

Mint már említettük, a Letenye és vonzaskörzetében érvényesülő vonzerőegyüttes egyértelműen kijelöli az alapvetően ***a természeti és kulturális értékek összhangjára épülő, a családi élményre külön hangsúlyt helyező turisztikai kínálatfejlesztés irányvonalait***. Mely irányvonalak a természetben való aktivitásra, a szőlőhegyek gazdagságára és a helyi hagyomány és kultúra kincsestárára épülnek.

Mindezek alapján a következő három turisztikai termékjavaslat került felvázolásra, és az alábbiakban részletesebb bemutatásra:

- 1. Aktívan a zöldben (kerékpáros, gyalogos és vízi túraútvonalak számbavétele)***
- 2. Hagyomány és kultúra – családi élmények (tematikus utak Letenyén és vonzaskörzetében)***
- 3. Szőlőhegyek gazdagsága (szőlőhegyi kalandozások)***

A koncepcióhoz kötődő specifikáció előírja, hogy a javasolt turisztikai termékek közül legalább egy gyermek élményhez kötődő legyen. Ennek az elvárásnak Letenye esetében úgy kívánunk megfelelni, hogy – miután valamennyi javasolt termék esetében értelmezhető a családok, gyermekes családok részvétele – az egyes javaslatokon belül külön kezeljük a családos, gyermekes családok részvételének lehetőségét és feltételeit.

4.1 Aktívan a zöldben

4.1.1 Gyalog

Letenye földrajzi, - és jelzett turistaút hálózathoz való elhelyezkedését figyelembe véve Letenye kiindulással egy kisebb és egy nagyobb távú, azonos kiindulási és visszaérkezési ponttal megvalósítható túrajavaslatlal élünk. Egy másik, kisebb távú körtúrát Bázakerettye kiindulással és visszaérkezéssel javaslunk. Egy vonalas, tranzitot igénylő gyalogtúrát pedig a kéktúra szereplőinek. Az 1, 2, 4. számú túrát a kiemelt családi célcsoportok közül a sportosabb, már nagyobb gyermekekkel érkező, aktív zöld élményre vágyó családoknak ajánljuk. A 3. számú túra lassabb tempóban, több pihenőpont beiktatásával már túrához szokott családnál alsós gyermekekkel is bátran vállalható.

1. számú körtúra

Útvonal: Letenye – Zajk irányában észak felé a zöld sávon – Zajk - rácsatlakozás a Dél-dunántúli kékre - Kistolmácsi tó – Kistolmács – majd a zöld háromszög jelzést követve újra Letenye.

Táv: 25 km, Időtáv: 6-7 óra

Terhelési szint: átlagos kondícióval teljesíthető

Látnivalók: Letenyén a Szapáry-Andrássy kastély, kastélypark, öreg platán; Zajki hegy, préházak, tópart; Kistolmácsnál a tó.

2. számú körtúra

Útvonal: Letenye – Zajk irányában észak felé a zöld sávon – Zajk - rácsatlakozás a Dél-dunántúli kékre – kék kereszt nyugati irányban – Budafapuszta –kék kereszt észak, északkelet irányban – Bázakerettye – kék sáv dél keleti irányban – Kistolmácsi tó – Kistolmács - majd a zöld háromszög jelzést követve újra Letenye.

Táv: 37 km, *Időtáv:* egész napos túra

Terhelési szint: átlagos kondícióval teljesíthető, pihenőpontok beiktatásával

Látnivalók: Letenyén a Szapáry-Andrássy kastély, kastélypark, öreg platán; Zajki hegy, préházak, tópart; Budafapusztai Arborétum; Bázakerettyén a fürdő és a magyar Olaj- és Gázipari Múzeum kiállítóhelye, valamint a Bonne Chance étterem, mint egyedi gasztro-élmény - Kistolmácsnál a tó.

3. számú körtúra

Útvonal: Bázakerettye – kék sáv dél keleti irányban – Kistolmácsi tó — kék kereszt nyugati irányban – Budafapuszta –kék kereszt észak, északkelet irányban – Bázakerettye

Táv: 15 km, *Időtáv:* fél napos túra

Terhelési szint: átlagos kondícióval teljesíthető

Látnivalók: Bázakerettyén a fürdő és a magyar Olaj- és Gázipari Múzeum kiállítóhelye, valamint a Bonne Chance étterem, mint egyedi gasztroélmény – a kistolmácsi tó, Budafapusztai Arborétum.

4. számú vonalas túra a kéktúra szerelmeseinek

Útvonal: Lispezsentadorján - Bázakerettye – Kistolmácsi tó — Kistolmács – Sima-hegy – Borsfa – Valkonya – Obornak

Táv: 25 km, *Időtáv:* egész napos túra

Terhelési szint: átlagos kondícióval teljesíthető

Látnivalók: Lispezsentadorjánánál a temetőnél a Pálos templom romjai és a barokk Szent Antal szobor, a falu központjában a neoromán stílusú templom, a környező szőlőhegyeken (a Lispei -, az Erdőháti és a Szentadorjánhegyi borona, - és paticsfalu pincék). Bázakerettyén a fürdő és a magyar Olaj- és Gázipari Múzeum kiállítóhelye, valamint a Bonne Chance étterem, mint egyedi gasztro-élmény. A kistolmácsi tónál jó időben fürdési, egész évben pihenési lehetőség. Borsfán a szőlőhegy és a Szentháromság kápolnában lévő galéria alkalmi képzőművészeti kiállításai, traktorgyűjtemény, Valkonyán

a Szent Péter és Pál apostolok kápolnája, valamint a Rockenbauer Turistaház. Obornak közelében a Nyitnikék erdészeti iskola, a falu határában az egykori kisvár maradványai.

Kiszállási pontok: Bázakerettye, Kistolmács, Borsfa, Valkonya, Obornak.

Szálláslehetőség: Lispeszentadorjánban, Bázakerettyén, Kistolmácson, Borsfán, Eszteregnye Obornakon.

Szálláslehetőség diákcsoportoknak a Nyitnikék erdészeti erdei iskolában Obornak határában és a Csömödéri turistaszállóban.

4.1.2. Kerékpáron

A kerékpáros lehetőségeknél kettő útvonal kerül kiajánlásra, másik kettő lehetőség pedig más mozgásformákkal (evezés, kisvasutazás) kombinálva. A kerékpáros túrák közül az 1. számút kellő edzettségi szinttel már 9 éves kortól, a 2. számút 12 éves kortól ajánljuk családok, diákcsoportok számára is.

1. Számú útvonal: Letenye – Murarátka – Szentmargitfalva – Budafapuszta – Bázakerettye – Kistolmács – Letenye
Táv: 33 km, *Időtáv:* fél napos túra

Terhelési szint: átlagos kondícióval teljesíthető

Látnivalók: Letenyén a Szapáry-Andrássy kastély, kastélypark, öreg platán; Zajki hegy, préházak; Murarátkán a Szent Orbán kápolna, Szentmargitfalván Szent Margit születésének legendája; Bázakerettyén a fürdő és a magyar Olaj- és Gázipari Múzeum kiállítóhelye, valamint a Bonne Chance étterem, mint egyedi gasztro-élmény. A kistolmácsi tónál jó időben fürdési, egész évben pihenési lehetőség.

2. számú útvonal: Letenye – Kistolmács - Bázakerettye – Kányavár – Dömefölde – Páka – Szécsisziget – Tormafölde – Csörnyeföld – Murarátka – Letenye

Táv: 55 km

Terhelési szint: átlagos kondícióval teljesíthető

Látnivalók: Letenyén a Szapáry-Andrássy kastély, kastélypark, öreg platán; Zajki hegy, préházak; a kistolmácsi tónál jó időben fürdési, egész évben pihenési lehetőség. Bázakerettyén a fürdő és a magyar Olaj- és Gázipari Múzeum kiállítóhelye, valamint a Bonne Chance étterem, mint egyedi gasztróélmény. Kányaváron a Lakosa-hegyi kilátás és a Torhaji-forrás kitűnő vize; Dömefölde-Pákán Öveges József szülőháza, tájház, egykori erődösvény, bunkerek a falu határában; Szécsiszigeten a vízimalom, a bivalyrezervátum, a kastély. Tormafölde közelében a Vétyemi ősbükkös; Csörnyeföldön a szőlőhegy, illetve a Bussay pincészet; Murarátkán a Szent Orbán kápolna.

4.1.3 Kombinált útvonalak

Az evezéssel is járó 3. számú túrát családok, diákok számára felső tagozatos, de nagyobb részt középiskolás kortól ajánljuk szigorúan csak szakképzett túravezetővel. A 4. számú útvonal 10 éves kortól átlagos kondícióval teljesíthető, kalandos, sokszínű élményt ígér.

3. számú túra

Kerékpárral a Letenye – Dobri- Kerkaszentkirály útvonalon

Táv: 18 km

Vízen a Kerkaszentkirály-Muraszemenye szakaszon.

Beszállópont Kerkaszentkirály, Természetház.

Kiszálló pont: Muraszemenye, csónakház.

Kerékpárral vissza Letenyére a Muraszemenye – Letenye szakaszon

Táv: 14 km.

Látnivalók: Letenyén a Szapáry-Andrássy kastély, kastélypark, öreg platán; Zajki hegy, préházak; Kerkaszentkirályon a Természetház és tanösvény.

4. Számú útvonal:

Kerékpárral Letenyéről Kistolmácsra

Táv: 12 km

Kisvasúttal a Kistolmács - Lenti szakaszon

Kerékpárral Lenti kisvasút állomás – Szécsisziget – Tormafölde – Csörnyeföld – Murarátka – Letenye szakaszon

Táv:36 km

Látnivalók: Lentiben a fürdő és a Szent György energiapark, „Göcsej kincsei, az erdő és a fa” erdészet-, fűrészipar- és vasúttörténeti kiállítás. Szécsiszigeten a vízimalom, a bivalyrezervátum, a kastély. Tormafölde közelében a Vétyemi ösbükkös; Csörnyeföldön a szőlőhegy, illetve a Bussay pincészet; Murarátkán a Szent Orbán kápolna; Letenyén a Szapáry-Andrássy kastély, kastélypark, öreg platán; Zajki hegy, préházak.

4.1.4 Vízen

A Letenyén és vonzáskörzetében megszálló vendégek alternatív, aktív turisztikai élménye lehet a vadregényes Mura és a Kerka folyók felfedezése. A vízről való megtapasztalás élménye egy más perspektívából mutatja meg a természet szépségét. Speciális, nem hétköznapi élmény és közlekedési mód lévén a biztonság előtérbe helyezése nagyon fontos tényező. Ennek érvényesülnie kell a túravezető, a kikötő, a beszálló pontok megválasztásában, megfelelő felszerelés

biztosításában. A teljes magyar szakasz, amellett, hogy határfolyó, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park részeként a Mura-menti Tájvédelmi Körzethez tartozik

A merevtestű kenus és kajakos Mura túrát kizárólag gyakorlott evezősöknek ajánljuk.

A rafttal való közlekedést családoknak, diákcsoportoknak szintén csak vezetővel középiskolás, esetleg családdal felső tagozatos kortól ajánljuk.

1. számú túra: Kerkaszentkirály – Muraszemenye
Táv: 10 fkm

Látnivalók: A vadregényes, néhol kanyarulatokkal tarkított szakaszok mentét bokorfűzések, égeresek koszorúzzák. A vízről hódvárat, az iszapos fűvényeken vidranyomokat is láthatunk. A vízimadarak közül vízityúkkal, kismocsokkal, a zátonypadokon kislilével is találkozhatunk. Az éles szeműek fekete gólyát, rétisast is láthatnak.

Nehézségi szint: kezdőknek ajánlott, de csak rafttal, tapasztalt kormányossal, túravezetővel. Kenuval, kajakkal csak gyakorlott túrázóknak.

Megjegyzés: Megfelelő tranzit biztosításával a vízitúra kombinálható kerékpáros túrával is.

2. számú túra: Muraszemenye – Molnári

Táv: 31 fkm

Látnivalók: A Kerkánál említetteken túl a kavicszátonyokon, holtágaknál nagykovácsokat, szürke gémekeket lehet nagyobb csapatokban látni. A ragadozó madarak tekintetében esetenként halászsással is találkozhatunk. Mocsári teknős, vízisikló gyakran látható.

Nehézségi szint: haladóknak ajánlott, de csak rafttal, tapasztalt kormányossal, túravezetővel. Kenuval, kajakkal csak nagyon gyakorlott túrázóknak.

4.1.5 Speciális jármódú program: Kisvasúttal a zöldbe

A Letenye és Lenti közti zalai dombsor sok természeti, kulturális élményt kínál. A magas erdőszültségi arány, a tájba illő kis falvak sora egyaránt sok élményt ígér. Az erdei kisvasút turizmus szolgálatába állítása kiváló lehetőséget teremt az egyes állomásokról kiinduló természet-

ismereti sétákra, környék jobb megismerésére. Letenyei kiindulással Kistolmácsig érdemes eljutni, majd onnan a kisvasút végállomásától kisvasúton utazni Lentiig. Ugyanazon a nyomvonalon vissza is lehet jutni a kistolmácsi megállóig.

A kisvasutas program klasszikus, akár egész napos családi élményt kínál.

Kerékpárral kombinált, Letényéből kiinduló kisvasutas élmény megteremtésénél érdemes abban gondolkodni, hogy kerékpárral elmenni Kistolmácsig, onnan kisvasúttal Lentiig, majd kerékpárral visszatérni Lentibe. Így a vasúton megteendő szakasz a délelőttre esik, a délutáni visszaút indítási időpontja nem függ a menetrendtől.

Az útvonal kiemelt lehetséges attrakciók

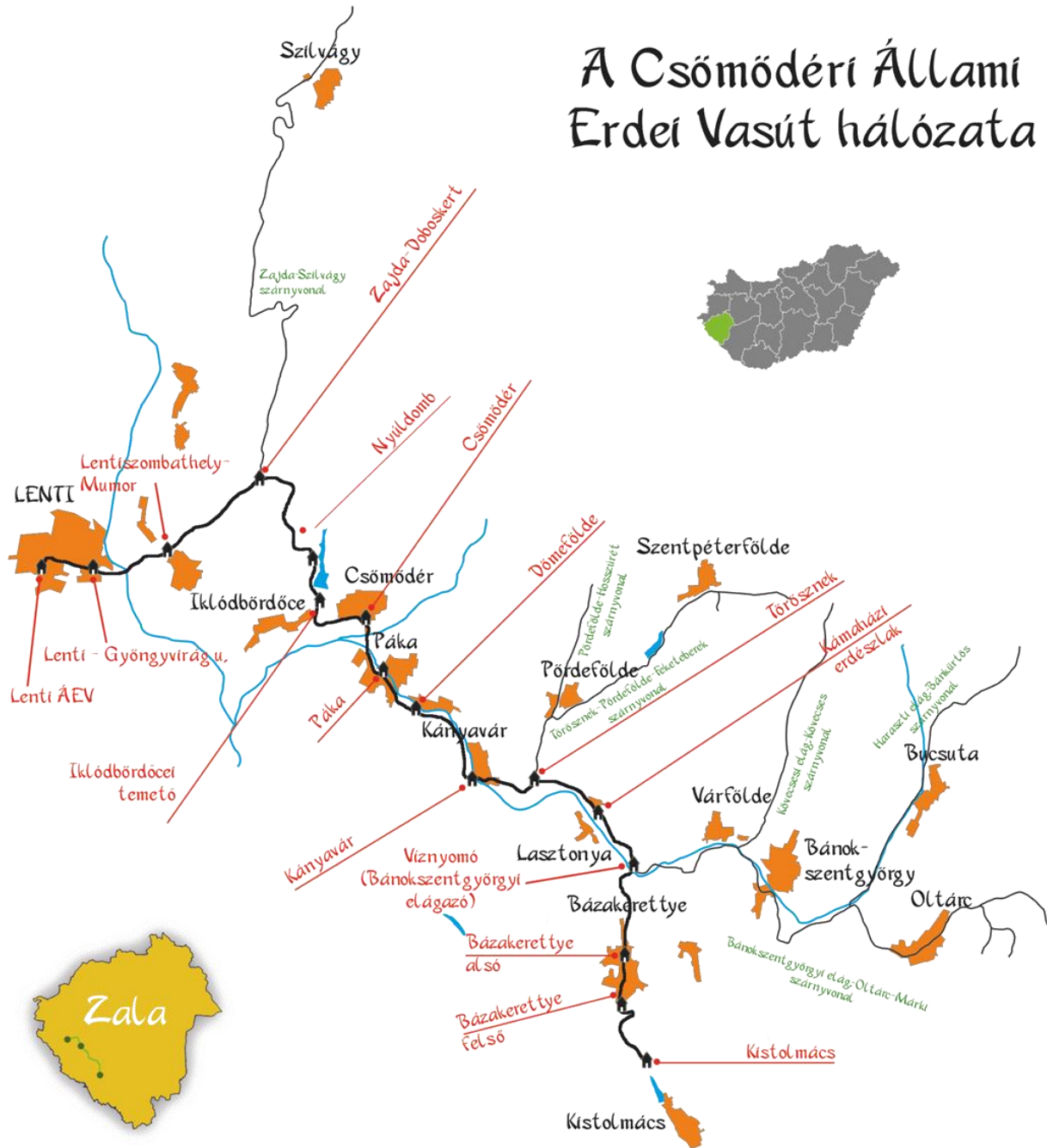
Zöld élmény: zalai erdők, a Budafai arborétum, a vétyemi ösbükkös, a bivalyrezervátum a Szécsi szigeten,

Vizes élmény: a kistolmácsi és csömödéri tavak, a bázakerettyei fürdő, a termál és élményfürdő, valamint a Szent György energiapark Lentiben.

Kulturális élmény: a szécsiszigeti Andrássy-Szapáry kastély és a vízimalom, a pákai templom, Öveges professzor szülőháza és a bunkerrendszer, a **„Göcsej kincsei, az erdő és a fa”** című kiállítás Lentiben.

Speciális élmény diákoknak, gyerekeknek: zakatoló erdei iskola oktató kocsival. A megállóhelyeken az erdők, rétek, vizek élővilágának tanulmányozása

A Csömödéri Állami Erdei Vasút hálózata



Forrás: <http://www.zalaerdo.hu/hu/erdei-vasut/nyomvonal.html>

4.1.6 Az aktívan a zöldből turisztikai fejlesztési irányvonal feltételeinek számbavétele

Lehetőség: A Letenyén és vonzáskörzetében szép természeti környezetben lévő értékek aktív, változatos mozgásformákra alapozott felfedezésének segítése. Figyelembe véve a célcsoportok, kiemelten a gyermekkorosztály igényeit, életkori sajátosságait, terhelhetőségi szintjét, érdeklődési körét. A turisták komfortérzetének, biztonságérzetének biztosítása garantált, szakvezetővel ellátott túrák szervezése által. A korszerű attrakciómenedzsment és látogatóirányítás feltételeinek térségi biztosítása. Megfelelő marketingkommunikáció.

Állapot: Rendszer-specifikus aktív turisztikai kínálat megfogalmazása esetlegesen érvényesül a térségi kínálat szintjén. Az egyes vonzerők és turisztikai attrakciók aktív turisztikai elemeinek garantált programkínálatban való megjelenítése egy-egy esetben szezonálisan, lokálisan van jelen. A szolgáltatók közti együttműködés alkalomszerű.

Bemutatói rendszerek technikai, módszertani fejlesztése: A megismerési élményt fókuszba állító interaktív bemutatói eszközök attrakciókhoz rendelt fejlesztése elkerülhetetlen. Minden bemutatói attrakció helyszínén meg kell vizsgálni, hogy a jelenleg rendelkezésre álló feltételek:

- mennyire képesek felkelteni a látogatók érdeklődését,
- mennyire érthető és szórakoztatóak,
- megfelelnek-e a mai kor elvárásainak, látvány- változatosság - és programigényének?
(A digitalizáció rohamos fejlődése által indukált turisztikai trendváltozásokat leggyorsabban a gyermek, - és ifjúsági korosztály követi le.)

Szolgáltatásfejlesztés:

- Naprakész, a gyermek, - és ifjúsági korosztály igényei szerint is lekövethető információk rendelkezésre állásának folyamatos biztosítása.
- Kerékpárflotta, raftok, kenuk, kisvasutas szolgáltatások rendelkezésre állásának és a szolgáltatókkal való együttműködési kapcsolatok biztosítása
- A szolgáltatás fenntartáshoz szükséges humán erőforrás biztosítása

Programfejlesztés:

- Garantált átélhető aktív turisztikai programok létrehozása és fenntartása előre meghirdetett fix időpontokban.
- Előzetes egyeztetés alapján rendelhető alkalmi aktív turisztikai programok létrehozása és fenntartása.
- Rendezvények kísérőprogramjaiként meghirdetett aktív turisztikai programok létrehozása és fenntartása.

Interpretáció:

- Személyes túravezetés feltételrendszerének kialakítása
- Digitális technikával a gyermek, - és ifjúsági korosztálynál fokozottan érvényesülő felfedező attitűdre építés
- Többnyelvű, vizuális, auditív megismerésre alapozott audio guide rendszer igénybevétele

- Aktív cselekvésre, interaktivitásra ösztönző szerepjátékok lehetősége
- Rendhagyó órák, erdei iskolai foglalkozás modulok tematikus kidolgozása és alkalmazása

Turisztikai tájékoztató és irányító rendszer fejlesztés:

- Letenye központjában turisztikai információs iroda (Tourinform iroda) kialakítása
- A gyermek, -és ifjúsági korosztály információkeresési gyakorlatát is figyelembe vevő interaktív módon Letenye-környéki bemutatóhelyeken infopont hálózat kialakítása
- A letenyei és környéki turisztikai attrakciókat több nyelven kiajánló, a köztük lévő eligazodást segítő applikációs rendszer bevezetése
- Az egyes bemutatási helyszínekhez való eljutást segítő egységes turisztikai táblarendszer kialakítása

A turizmus káros hatásait megelőző, mérséklő infrastruktúra biztosítása:

- szelektív hulladékgyűjtés alkalmazása
- attrakciópontok épületeinél megújuló energiaforrások alkalmazása
- környezetbarát közlekedési módok alkalmazásának népszerűsítése
- a létrehozandó infrastruktúráknál gyermekek számára is érthető vizuális szemléletformálás megvalósítása

Humán erőforrás fejlesztés

- A bemutatandó értékek sokrétű interpretációjára való alkalmassá tétel
- Az alkalmazott bemutatási feltételek biztosításához megfelelő számú, képzett munkaerő biztosítása

Marketing és tájékoztatói tevékenység fejlesztése

- A Letenyén létrehozandó információs iroda hálózatszervező tevékenységének fokozása
- A térségi turisztikai szolgáltatók folyamatos információcseréjének, belső kommunikációs kapcsolatainak fejlesztése
- A kínálatbővítést lekövető élménymarketing infokommunikációs közvetítő hálózatának kiépítése
- Élményígéret - centrikus, zöldben való aktív időtöltésre csábító célzott üzenetek megfogalmazása, külön hangsúlyt helyezve a család, - és gyerekbarát szolgáltatásokra
- A marketingüzenetek célba juttatási rendszerének kiépítése, folyamatos karban tartása
- Országos aktív turisztikai kampányokhoz való kapcsolódás
- Médiakapcsolatok kiterjesztése
- Letenyei programkínálat egészéhez aktív turisztikai elemekkel való kapcsolódás
- Kapcsolattartás a környék Tourinform irodáival, TDM szervezeteivel és turisztikai klasztereivel, aktív turizmusban érdekelt egyesületeivel
- Ismeretterjesztő kiadványok, ajándéktárgyak terjesztése, árusítása
- Oktatási intézményekkel való kapcsolattartás

4.2 Hagyomány és kultúra – családi élmények

Aktivításra ösztönző, Letenye múltját, jelenét, természeti és kulturális örökségét bemutató kör-séta az egyes településrészek összekötésével, illetve hosszabb túrák Letenye közvetlen térségében található emlékek és látnivalók bevonásával. Javasolt az élményút valamilyen kerettörténetbe ágyazása, mely szintén a helyi adottságokra, legendáriumokra, látni és tudnivalókra alap-szik. A túrák egyes megállópontjain az élményszerűség növelése érdekében lehetséges kreatív, az adott látnivalóhoz kötődő feladatok kialakítása a gyermekek számára. Azonos karakterek alkalmazásával a gyermek élményút kiterjeszhető és hálózattá alakítható a CCII projekt gyer-mek élményváros tematikus hálózatában résztvevő városok (Lenti, Zalaötvő) részvételével. A hálózatban az egyes városok hasonló, az adottságokat számba vevő sétái az azonos szereplők és karakterek, valamint mese/kerettörténet révén összekapcsolódnának, így valódi gyermekél-mény hálózat kialakítása válna lehetségessé.

A hagyományhoz és kultúrához köthető attrakciók élmény-teli kínálatának megfogalmazása a következő szakaszolásban történik:

- Letenye kincsei
- Tematikus utak Letenye vonzáskörzetében
- Határon túli kitekintés

4.2.1 Letenye kincsei

Itt a fő hangsúly Letenye történelmi hangulatot árasztó központi részének, nevezetességeinek élményszerű bemutatási lehetőségeinek kibontásán van. A Letenyére érkező turista hiteles, át-élhető, élmény-teli információkhoz jusson Letenye történelméről, érdekességeiről. Családok-nak kalandos, felfedező séta. Rövidebb táv következtében kisgyermekes családoknak is könny-en teljesíthető.

Fókuszterületek:

- Szapáry-Andrássy kastély,
- A park, benne a híres nagy platánfa és az öreg tölgyek
- Kossuth emlékoszlop
- I. világháborús emlékmű,
- Helytörténeti gyűjtemény
- Fáklya Művelődési ház és könyvtár
- Szentháromság templom
- Minőségi gasztro helyszínek (Gerő cukrászda, M7 vendéglő)

Lehetőség: Letenye turisztikai attrakcióinak értékalapú, bemutatási rendszerének megterem-tése. Az érkező családok, diákcsoportok számára vonzó, átélhető, élmény-gazdag kínálat meg-fogalmazása.

Állapot: Egyértelmű, a turisták számára rendelkezésre álló, a családi és gyermekkorosztályi igényeket kielégítő garantált bemutatási rendszer nincsen.

Bemutatósi rendszerek technikai, módszertani fejlesztése:

- Az egyes attrakciópontokhoz rendelt, a célcsoportok igényeihez igazodó bemutatósi eszközök kiépítésére van szükség.
- Helyszíneken: egységes kivitelű, tájékoztató táblák, interaktív eszközök kihelyezése a felnőtt és a gyerek igények differenciált kielégítése céljából
- Többnyelvű turisták látogatóirányítására, információval való ellátására alkalmas applikációs alkalmazási rendszer kidolgozása

Szolgáltatásfejlesztés:

- A gyermek, - és diákcsoportok igényeire is építő naprakész információk rendelkezésre állásának folyamatos biztosítása.
- A szolgáltatás fenntartáshoz szükséges idegenvezetői humánerőforrás biztosítása

Programfejlesztés:

- Családi városnéző felfedező túra bevezetése garantált jutalommal
- Garantált, vezetett városnéző programok létrehozása és fenntartása előre meghirdetett fix időpontokban.
- Rendezvények kísérőprogramjaiként meghirdetett városnéző programok bevezetése.

Interpretáció:

- Az idegenvezetés feltételrendszerének kialakítása.
Digitális technikával a felfedező attitűdre építés: aktív cselekvésre, interaktivitásra ösztönző családi felfedező városnézés digitális vezetőprogrammal (Ipad-ek alkalmazása)
- Többnyelvű, vizuális, auditív megismerésre alapozott audio guide rendszer igénybevételei lehetősége.

Turisztikai tájékoztató és irányító rendszer fejlesztés:

- Letenye központjában turisztikai információs iroda (Tourinform iroda) kialakítása
- Az egyes attrakciópontokon a városi attrakciók megjelenítése egységes formában, megjelölve a tartózkodási pontot.
- A letenyei és környéki turisztikai attrakciókat több nyelven kiejánló, a köztük lévő eligazodást segítő applikációs rendszer bevezetése
- Az egyes bemutatósi helyszínekhez való eljutást segítő egységes turisztikai táblarendszer kialakítása

A turizmus káros hatásait megelőző, mérséklő infrastruktúra biztosítása:

- szelektív hulladékgyűjtés alkalmazása
- attrakciópontok épületeinél megújuló energiaforrások alkalmazása
- környezetbarát közlekedési módok alkalmazásának népszerűsítése (segway, kerékpár, gyaloglás)
- gyermekek számára is közérthető szemléletformálást szolgáló vizuális megjelenítés

Humán erőforrás fejlesztés

- A bemutatandó értékek sokrétű interpretációjára való alkalmassá tétel
- Az alkalmazott bemutatási feltételek biztosításához megfelelő számú, képzett munkaerő biztosítása
- Az egyes attrakciópontokon lévő személyzet képzésében, együttműködésében való segítségnyújtás

Marketing és tájékoztatási tevékenység fejlesztése

- A Letenyén létrehozandó információs iroda hálózatszervező, központi tevékenységének erősítése: városnéző, felfedező túrák kiindulópontja
- A város felfedezésére ösztönző játékok, akciós termékek kidolgozása, kiajánlása
- Letenye arculatát tükröző Ismeretterjesztő kiadványok, ajándéktárgyak terjesztése, árusítása
- A városi, és a városi-vidéki turisztikai szolgáltatók folyamatos információcseréjének biztosítása, egymás turisztikai termékeinek kölcsönös kiajánlása
- Országos aktív turisztikai kampányokhoz való kapcsolódás
- Médiakapcsolatok kiterjesztése
- Kapcsolattartás a környék Tourinform irodáival, TDM szervezeteivel és turisztikai klasztereivel, aktív turizmusban érdekelt egyesületeivel

4.2.2 Tematikus utak Letenye vonzáskörzetében

Az egyes tematikus utak tartalmi elemeit természetesen nem érdemes mereven kezelni, hiszen a kitűzött útvonalakon számos, nem feltétlenül csak az útvonal témájához illő attrakció is található. Ezért az egyes tematikákra felfűzött kínálatba a túrák során az útvonalba eső, a tervezett időkeretbe beleférő egyéb élményelemek is bevehetők.

A garantált vagy előzetes megrendelés alapján végigvitt tematikus utak kialakításának szempontjai a bevezetés nehézségeire is tekintettel voltak.

4.2.1.1 Tematikus út: Kastélyok, parkok, templomok

Benne:

- Látogatás a Szapáry-Andrássy nemesi családok által készült, felújított két kastélyhoz Letenyén és a Szécsiszigeten.
- Közben a Letenyén lévő kastélypark, benn az öreg platán, illetve a Budafai arborétum megtekintése.
- A szakrális értékek közül a kirándulás során lehetőség nyílik a Letenye főterén álló Szentháromság templom és a Szécsiszigeten az egyhajós, gazdag szobordíszítésű barokk templom megtekintésére is.
- Kiegészítő programelemek: a Szécsi szigeten a bivalyrezervátum és a vízimalom, a szécsiszigeti program után megállás Pákán, ott az „Erődpark” megtekintése. Bázakerettyén étkezés.

Útvonal: Letenye –Tormafölde – Szécsisziget – Páka – Budafapuszta – Bázakerettye – Letenye

Táv: 60 km

Jellege: buszos kirándulás, autós idegenvezetéssel

Megvalósíthatóság: garantált programszolgáltatásként, előre bejelentett csoportoknak, rendezvények kiegészítő, fakultatív elemeként.

4.2.1.2 *Tematikus út: Tájházak útja*

Benne:

- A Letenyén lévő tájház jellegű porta látogatása, ott Keszei Sándorné hagyatékának, a „Letenyei szobában” a letenyei népviselet bemutatása, a konyhában ismerkedés a hagyományos helyi gasztronómiával.
- Tótszentmártonban a Tájház festett, kék díszes, horvát nemzetiségű polgári-paraszti bútorzatának megtekintése.
- A Tótszerdahelyen lévő tájházban a Mura-menti horvát kisebbség helytörténeti kiállításának megtekintését követően merítőhálós halászati bemutató zárja a programot.
- Kiegészítő programelemek: Becsehely - Pola román stílusú Mindenszentek templom megtekintése; a 150 éves, zsuffedeles, boronafalu Dömeföldi Tájház megtekintése.

Útvonal: Letenye – Tótszerdahely – Tótszentmárton - Becsehely - Letenye

Táv: 21 km

Jellege: buszos kirándulás, autós idegenvezetéssel

Megvalósíthatóság: garantált programszolgáltatásként, előre bejelentett csoportoknak, rendezvények kiegészítő, fakultatív elemeként.

Lehetőség: Letenye és közvetlen környéke történelmi, néprajzi vonatkozású értékeinek vonzó programként való megjelenítése. Az egyes helyszínek értékalapú bemutatása interaktív, gyermekek számára is izgalmas programelemekkel kiegészítve.

Állapot: Az alkalmi kiajánlások kivételével egyértelmű, a turisták számára rendelkezésre álló bemutatási rendszer nincsen. Az érkező vendégek információja a jelenlegi értékekről esetleges.

Bemutatói rendszerek technikai, módszertani fejlesztése:

- Családdal érkezőknek gyermek-centrikus vezetőfüzet biztosítása
- A tematikus utak jellegéhez illő embléma szerepeltetése, illetve a családi vezetőfüzethez pecsételő hely biztosítása az egyes bemutatói helyszíneken.
- Nyomtatott és digitális térkép alapú tájékozódás lehetőségének megteremtése a tematikus út állomásairól
- A tematikus utak helyszínein megjelenő információs tábla, mely az adott érték rövid bemutatásán túl tartalmazza a tematikus út többi állomásának megjelenítését is.

Szolgáltatásfejlesztés:

- Az egyes helyszínek bemutatási feltételrendszerének megteremtése, korszerűsítése
- A szolgáltatás fenntartáshoz szükséges idegenvezetői humán erőforrás biztosítása

Programfejlesztés:

- Garantált, vezetett tematikus túrák rendszerének létrehozása és fenntartása előre meghirdetett fix időpontokban.
- Előzetes egyeztetés alapján rendelhető vezetett tematikus túrák létrehozása és fenntartása.
- Rendezvények kísérőprogramjaiként meghirdetett vezetett tematikus túrák bevezetése.
- Diákcsoportok számára életkori sajátosságainak figyelembevételével kidolgozott modulok.
- Családi felfedező túrák vezetőfüzettel.

Interpretáció:

- A helyi történelemhez, a hagyományörzéshez, az egyes kastélyokhoz, tájházakhoz illő interaktivitásra, közvetlen megtapasztalásra ösztönző egyedi családi programkínálat megfogalmazása és bevezetése.
- Az idegenvezetés feltételrendszerének kialakítása.
- Többnyelvű, vizuális, auditív megismerésre alapozott audio guide rendszer igénybevételei lehetősége.
- Többnyelvű, mobil applikációs idegenvezetési rendszer kialakítása

Turisztikai tájékoztató és irányító rendszer fejlesztés:

- Az egyes, témaúthoz tartozó bemutatási helyszíneken a teljes tematikus út gyermekek számára is értelmezhető rajzos térképének megjelenítése
- A letenyei és környéki turisztikai attrakciókat több nyelven kiajánló, a köztük lévő eligazodást segítő applikációs rendszer bevezetése
- Az egyes bemutatási helyszínekhez való eljutást segítő egységes turisztikai táblarendszer kialakítása

A turizmus káros hatásait megelőző, mérséklő infrastruktúra biztosítása:

- szelektív hulladékgyűjtés alkalmazása
- attrakciópontok épületeinél megújuló energiaforrások alkalmazása
- környezetbarát közlekedési módok alkalmazásának népszerűsítése (segway, kerékpár, gyaloglás)
- elektromos járműveket preferáló töltőpontok kihelyezése a Tájházak közelében
- gyermekek számára is közérthető szemléletformálást szolgáló vizuális megjelenítés

Humán erőforrás fejlesztés

- A bemutatandó értékek sokrétű interpretációjára való alkalmassá tétel
- Az alkalmazott bemutatási feltételek biztosításához megfelelő számú, képzett munkaerő biztosítása
- Az egyes attrakciópontokon lévő személyzet képzésében, együttműködésében való segítségnyújtás

Marketing és tájékoztatósi tevékenység fejlesztése

- A Letenyén létrehozandó információs iroda tematikus utakat koordináló szerepkörének kialakítása
- Az egyes helyszínek felfedezésére ösztönző felfedező játékok kialakítása
- A sajátos, helyi népi kultúra arculatát tükröző kiadványok, ajándéktárgyak megalkotása, bemutatópontokon és a központi információs bázison való árusítási feltételek megteremtése
- A bemutatóhelyeken lévő szolgáltatók folyamatos információcseréjének biztosítása, az egyes helyszínek kölcsönös kiajánlása
- Országos aktív turisztikai kampányokhoz való kapcsolódás (Pl: Múzeumok éjszakája)
- A tematikus út ajánlatának népszerűsítése térségi, országos szinten szállásadóknál, Tourinform hálózatnál, programszervezőknél, Tour-operátori hálózatoknál.

4.2.3 Határon túli kitekintés

4.2.3.1. Tematikus út: Hagyományőrző barangolás a Mura-Dráva közben

Benne:

- *Perlakon a Szent Jakab templom* régi, XV. századi, kör alakú toronymaradványának és az 1758-61 közt épült barokk templom megtekintése. Séta a Dráva felduzzasztásával keletkezett dubravai tónál.
- Muraviden interaktív foglalkozás: aranymosás, aranyrögök keresése deszka, lapát és rosta segítségével.
- Alsódomboruban hagyományos mesterségek, kiemelten a kovácmesterség bemutatása (a Gáspár családnál).
- Kotorban: „Régi farofa“ néprajzi gyűjtemény megtekintése és a kosárfonó mesterség bemutatása. Valamint Muraköz legnagyobb a Hétfájdalmú Szűzanya tiszteletére felszentelt templomának megtekintése a Szent Kereszttel.
- Kiegészítő programelemek: Murakirályon Rudolf Steiner szülőházának megtekintése

Útvonal: Letenye - Perlak – Muravid – Alsódomború – Kotor – Letenye

Táv: 80 km

Jellege: buszos, autós kirándulás idegenvezetéssel
családok számára is élvezhető interaktív elemek szerepeltetése

Megvalósíthatóság: garantált programszolgáltatásként, előre bejelentett csoportoknak, rendezvények kiegészítő, fakultatív elemeként.

4.2.3.2 Tematikus út: Történelmi kalandozás a Muravidéken

Benne:

- Csáktornyán a XII. századi eredetű vár, a Muraközi Múzeum és a Zrínyi emlékoszlop, a ferences templom és kolostor megtekintése.

- Ludbergben a Szentháromság templomban a drágakövekkel díszített augsburgi ereklyetartóban őrzött *Szent Vér ereklye* megtekintése.
- *Perlakon a Szent Jakab templom* régi, XV. századi, kör alakú toronymaradványának és az 1758-61 közt épült barokk templom megtekintése. Séta a Dráva felduzzasztásával keletkezett dubravai tónál.

Kiegészítő programelemek:

- Bottornyán kirándulás a malomhoz – a gabonaörlés hagyományos módjának megtekintése, majd kirándulás a Biber olajsajtoló üzemhez, itt a tökmagolaj gyártásának bemutatása. *Továbbá a XIV. században épült, Szent Márton tiszteletére felszentelt gótikus templom és kálvária, valamint a hármas feszület látogatása.*
- Szentilonán a Szent Ilona kolostor és a Zrinnyi mauzóleum maradványainak megtekintése.

Útvonal: Letenye – Csáktornya – Ludberg – Perlak – Letenye

Táv: 100 km

Lehetőség: Letenye határ mentiségéből adódó turisztikai bemutatási lehetőségek kihasználása. A határ-menti magyar történelemhez, a muravidéki kulturális hagyományokhoz köthető egyedi értékek szakértői, kalandos bemutatása. A Letenyei kiindulással megvalósuló turisztikai kínálat növelése. Hon és népismereti szemléletformálás diákcsoporthoz, átélhető interaktív elemek gyermekes családoknak.

Állapot: Letenyei kiindulással rendszeresített, a Muravidék horvátországi részén lévő magyar történelmi emlékek és a helyi hagyományok szakszerű bemutatását célzó a gyermekkorosztály aktivitására is számító programlehetőségek hiánya.

Bemutatási rendszerek technikai, módszertani fejlesztése:

- A kiegészítő tematikus utak digitális vezetőfüzetének kialakítása a kiegészítő elemek megjelenítésével is.
- Átjárhatóság biztosítása az egyes tematikák között.

Szolgáltatásfejlesztés:

- A szolgáltatás fenntartáshoz szükséges idegenvezetői humán erőforrás biztosítása
- A szolgáltatás fenntartásához szükséges tranzitszolgáltatások biztonságának megoldása.
- Működő kapcsolatok kialakítása a fogadási helyszíneken.
- A korosztályos igények kiszolgálására alkalmas fogadási és utaztatási infrastruktúra megteremtésére irányuló törekvés.

Programfejlesztés:

- Az egyes tematikus utak bevezetésének fokozatossága az alkalmilag meghirdetettektől a garantált programelemek kialakításáig.
- Garantált, vezetett tematikus túrák rendszerének létrehozása és fenntartása előre meghirdetett fix időpontokban.

- Előzetes egyeztetés alapján rendelhető családi vezetett tematikus túrák létrehozása és fenntartása.
- Rendezvények kísérőprogramjaiként meghirdetett vezetett tematikus túrák bevezetése.
- Diákcsoportok számára életkori sajátosságainak figyelembevételével kidolgozott modulok, fokozottan építve az interaktivitási lehetőségek biztosítására.
- Hosszútávon az egyes tematikák kialakításánál a határon inneni és túli lehetőségek egy modulon belüli közelítése.

Interpretáció:

- A magyar és a horvát kultúra sajátosságainak autentikus közvetítésére, élmény-teli átélésére alkalmas ingerkörnyezet és technikák biztosítása.
- Szakszerű, a gyermek, - és ifjúsági korosztály igényeinek kielégítését preferáló idegenvezetés feltételrendszerének kialakítása.
- Többnyelvű, vizuális, auditív megismerésre alapozott audio guide rendszer igénybevételi lehetősége.
- Többnyelvű, mobil applikációs idegenvezetési rendszer kialakítása

Turisztikai tájékoztató és irányító rendszer fejlesztés:

- A szomszédos határon túli desztináció turisztikai attrakcióinak saját nézőpontunkból való interpretációjának elegáns, kevésbé zavaró módját a szakvezetés szolgáltatás fenntartása mellett a korszerű digitális jellegű módszerek is segíthetik.
- Az egyes helyszínek tudnivalóit hitelesen közvetítő mobil applikációs rendszer kidolgozása.

A turizmus káros hatásait megelőző, mérséklő infrastruktúra biztosítása:

Itt elsősorban a tranzit során megvalósuló, a fenntartható fejlődés alapelveit képviselő magatartásformák meggyökereztetése lehet a cél.

Humán erőforrás fejlesztés

- A bemutatandó értékek sokrétű interpretációjára való alkalmassá tétel
- Az alkalmazott bemutatási feltételek biztosításához megfelelő számú, képzett munkaerő biztosítása
- Az egyes attrakciópontokon lévő személyzettel, intézményekkel való kölcsönös érdekeltségen alapuló jó viszony kialakítása, fenntartása.

Marketing és tájékoztatói tevékenység fejlesztése

- Az egyes tematikus utak tartalmi elemeit érzékletesen közvetítő kiejánlási csomag megteremtése, nyomtatott és digitális formában is hozzáférhető módon
- A határon túli attrakciópontokkal megvalósuló közös marketingaktivitások
- A tematikus út ajánlatának népszerűsítése szállásadóknál, Tourinform hálózat segítségével, program, - és utazásszervezőknél, Tour-operátori hálózatoknál.

4.3 Szőlőhegyek gazdagsága

A szőlőhegyi kultúra egykoron a paraszti gazdaság természetes része volt. A gyümölcs és szőlőkultúra ápolása, a bor és a pálinka, az aszalványok a népi táplálkozás és életvitel szerves részét képezték. A szőlőhegyek nemhiába állták ki szinte külön entitásként az évszázadok viharát. Az egyes hegyközségek hegybirtokossága, a hegybíróság, a hegypásztorság intézménye mind e sajátos világ fontosságát példázták. A szőlő és gyümölcskultúra állandó odafigyelést kíván, ezért a szőlőhegyek a mindennapi élet természetes színtereiként is megjelennek. Az elmúlt évtizedek társadalmi, gazdasági változásai több helyütt a szőlőhegyi hagyományok visszaszorulásához vezettek. De az utóbbi időben nem utolsósorban a turizmus oldaláról is megjelenő igények mentén az egykori szőlőhegyek és az erre alapozott borkultúra jelentősége megnőtt. Így van ez a Dél zalai, így a Letenye környéki szőlőhegyek esetében is. A sokszor a magas erdőszűltségi aránnyal bíró táji környezet ölelésében elhelyezkedő szőlőhegyek nemcsak vonzó tájképi elemként jelennek meg, de a kikapcsolódás, értékalapú szabadidő eltöltés természetes helyszíneiként is kínálkoznak.

A szőlőhegyi programoknak erős szemléletformálási szerepük is van, hiszen a gyermek,- és ifjúsági korosztály számára kidolgozott szőlőhegyek gazdagságát bemutató modulok több a régmúlt világát idéző játékos megismerésre adnak lehetőséget. Megadva az átélhető felfedezés, a hasznos, közösségi cselekvés általi megtapasztalás élményét. A családdal, a diákcsoporttal egyaránt. (Pl: szüret eseményeinek eljátszása, beöltözés, szerszámok kipróbálása, fogalmakkal való ismerkedés, ízek, zamatok, mesterségek megtapasztalása.

Letenye közvetlen környékén három olyan szőlőhegyi helyszín is szinte kínálja magát, melyek turizmus vérkeringésébe való aktívabb bekapcsolása jelentős gasztrokulturális jellegű élménnyel gazdagíthatja a helyi turisztikai kínálatot.

- Letenye északi határában elhelyezkedő szőlőhegyek az Öreg-hegy, a Béci-hegy, a Kurta-hegy és a Kecsehát.
- A Tótszentmártonhoz tartozó szőlőhegyek a falu határában lévő Kálmán-hegyen és Nagymezőn vannak.
- Csörnyeföld határában szőlőhegy a Kövecses-hegy található.

Programfejlesztésre igénybe vehető infrastruktúra:

- A letenyei Öreg-hegyen lévő, faboronájú, nádtetős pincemúzeum, mellette a Boldog Búzád kilátó.
- A tótszentmártoni Kálmán-hegyen lévő pincemúzeum és présház.
- A Csörnyeföld határában a Kövecses-hegyen található Bussay Családi pincészet.

A programfejlesztés irányai:

- A szőlőhegyi kultúra egészének, komplexitásának bemutatására való törekvés
- Élmény-centrikus kínálat megfogalmazása gyerekeknek, családoknak
- Múltidézés és a jelen attrakciók harmóniája
- Hagyomány és életvitel, egészséges táplálkozás párhuzamba állítása
- Autentikus élménykörnyezetben átélhető gasztronómiai elemek szerepeltetése
- A szőlőhegyi programok és az egyéb természeti, kulturális programok átjárhatóságának biztosítása

- Modulrendszerű programalkotás
- A szőlőhegyi kultúra bemutatását elhivatottan, szakszerűen tolmácsolni képes humán erőforrás biztosítása
- A hegyközségi élet fenntartásában, a hegyközségi közösségfejlesztésben való előrelépés
- A régi és új szőlő, - és gyümölcsfajták feltérképezése, bemutathatóvá tétele

4.3.1 Szőlőhegyi kalandozások – gyermekek a szőlőhegyen

Bázispont az Öreg-hegy ékeként számontartott nádtetős pincemúzeumként is működő faborona pince, melyhez fedett kültéri pihenőhely is tartozik. A helyszín egyben kilátópont és rendezvényhelyszín is. Az épület fölött megépített Makovecz - stílusú kilátó, Boldog Buzádról, egykori Hahót nemzetségbeli domonkos szerzetesről kapta nevét.

Programelemek:

- Szőlőhegyi séta, ismerkedés a hegyközség történetével, szőlő, - és gyümölcsfajtákkal tanösvény kijelölése
- Boldog Buzád kilátóból a panoráma megtekintése, közben Letenye és környékének bemutatása. Ismerkedés a kilátó névadójának történetével.
- Arányosan lekicsinyített összerakható gyümölcsprés, a szőlőhegy kipróbálható gyermekméretben rekonstruált használati tárgyai
- Családi társasjáték (gazdálkodj okosan a szőlőhegyen, idény jellegű munkák, szüret, stb.)
- Interaktív játékok a hegy értékeiről (tili-toli, puzzle, fajtékok, memória, szőlőhegyek gazdagsága kártya)
- Egyedi játszóeszközök, rekreációs kültéri bútorok tervezése, telepítése.
- Közös gasztro-program (bemutató, illetve interaktív közös sütés kemencében Pl: kerek percc), sütés-főzés egyedileg elkészített kellékei, beöltözési lehetőség

Úthálózat fejlesztése szükséges.

4.3.2 Öreg-hegyi esték

Tipikus, a sötétedéshez igazított délutáni, késő délutáni indítással estbe nyúló program.
Benne:

- Szőlőhegyi séta, ismerkedés a hegyközség történetével, szőlő, - és gyümölcsfajtákkal.
- Boldog Buzád kilátóból a panoráma megtekintése, közben Letenye és környékének bemutatása. A kilátó névadójának történetéről.
- Közös gasztro-program (bemutató, illetve interaktív közös sütés kemencében Pl: kerek percc)
- Bor, must vagy szőlőlé kóstoló

Kiegészítő elemek: autentikus népzene, táncbemutató, illetve közös nótázás. Gyermekeknek népi játszóház, ismerkedés a szőlőhegyi kultúra eszközeivel. Családi vetélkedő.

Tranzit szervezése szállástól szállásig.

4.3.3 *Kálmán-hegyi kiruccanás*

A napközbeni túravezetés, idegenvezetés, de a napi túra zárásának üdítő színfoltját is jelentheti a Tótszentmártonhoz tartozó pincemúzeum meglátogatása.

Benne:

- Séta a Kálmán- hegyen, ismerkedés tájfajta szőlőkkel, gyümölcsökkel.
- A pincemúzeum kiállítási anyagának szakszerű bemutatása. A Mura-menti horvátok jellemző használati tárgyainak, építészeti stílusának bemutatása.
- Vacsoraest és borkóstoló.

Kiegészítő programelemek: Játékos, tréfás elemekkel tarkított csoportos vetélkedő a borkultúráról, a helyi hagyományokról, régi fajtákról, nevekről. Helyi jellegzetes étel elkészítésének bemutatója, közös sütés. Családi pincemodulok szerepeltetése.

4.3.4 *Borkóstoló a Bussay birtokon*

Klasszikus borkóstolás szép természeti környezetben.

Benne:

- Borválogatások, igény szerinti kézműves sajtválogatással vagy bőségtállal

Kiegészítő programelemek: szőlőhegyi séta, birtoktúra. Céges csapatépítő tréningek záróeseménye.

Kitekintés: Buszos kirándulás szervezése a Letenyén és környezetében nyaraló vendégek számára Lendva-hegyre vagy Jerusalem (mindkettő a Szlovén Muravidék része) festői szőlővidékére. A két helyszín kombinálható, ebben az esetben egész napos programmal kell számolni.

Lehetőség: Letenye és vonzáskörzetében nyaraló vendégek számára borkóstolóval, és gasztronómiai programmal egybekötött, a szőlőhegyi kultúra értékeit bemutató kirándulási lehetőségek szervezése. Külön családok, gyermekek számára kialakított szőlőhegyek értékeinek megismerését szolgáló modulok alkalmazása. Az egyéb turisztikai kínálati struktúra gazdagítása. A hegyközség identitástudtának növelése. Minőség-növelés a helyi borkultúrában, a turisztikai kínálat szélesítése.

Állapot: A Bussay birtok szolgáltatásain túl turisták, főleg a családok, diákcsoportok számára szervezett, a komplex élménykínálattal bíró rendszeresített kínálat csak alkalmi jelleggel biztosított a térségben.

Bemutatói rendszerek technikai, módszertani fejlesztése:

- A kiajánlott szőlőhegyek történetét, hagyományait, a hagyományos tájfajtaikat bemutató többnyelvűsített információs tartalom kidolgozása, digitalizálása és információhordozókra való felvitele (mobil applikáció).
- Más programelemekhez való csatlakozás lehetőségének fenntartása.

Szolgáltatásfejlesztés:

- A szőlőhegyi szolgáltatások kialakításához, fenntartáshoz szükséges idegenvezetői humánerőforrás biztosítása
- A szolgáltatás fenntartásához szükséges tranzitszolgáltatások biztosítása, a borkóstolóra érkezők komfortzónájának növelése.
- Működő kapcsolatok kialakítása a fogadási helyszíneken, szolgáltatói együttműködések.

Programfejlesztés:

- Élménymodulok kialakítása családoknak, diákcsoportoknak, felnőtt csoportoknak.
- A fogadási helyszínek infrastrukturális fejlesztése a fenntarthatósági, tájba illőségi, természetvédelmi szempontok érvényesítése mentén.
- A szőlőhegyi programok garantált, alkalmi, rendezvények kiegészítő elemeként szereplő, illetve rendezvény-centrikus (Pl: Szent Orbán Nap) lehetőségeinek kiaknázására való törekvés.
- Előzetes bejelentkezés esetén a rendelkezésre állás biztonsága.
- A hegyközségi lehetőségekhez, térszerkezethez igazodó szállítmányozás kialakítása

Interpretáció:

- Hagyomány és kultúra, tájjellegű íz világ értő bemutatása, elkötelezett attitűd, helyismeret adja a szőlőhegyi programok tengelyét.
- A szakzerű idegenvezetés feltételrendszerének kialakítása.
- Többnyelvű, mobil applikációs idegenvezetési rendszer kialakítása
- Gyermekeknek izgalmas tréfás elemekkel tarkított információátadás a személyes meg tapasztalásra és a digitális eszköztár kiegészítő eszközrendszerére építve

Turisztikai tájékoztató és irányító rendszer fejlesztés:

- Letenyei kiindulással és a hegyközségekhez közeli településekről az attrakcióként kezelt szőlőhegyekig, illetve azon belül a bemutatóhelyekig egyértelmű jelöléssel ellátott egységes turisztikai táblarendszer kialakítása.
- Digitális, letölthető és mobil applikációs rendszeren követhető, rugalmasan bővíthető, gyermekek számára is követhető többnyelvű irányító, és tájékoztató rendszer kiépítése, rendszeresítése.

A turizmus káros hatásait megelőző, mérséklő infrastruktúra biztosítása:

- A „vigyük haza, amit hoztunk” elv érvényesítése az eldobható hulladékok kapcsán. Erre való felhívások, kérések rendszeresítése a hegyközségi területeken és az elektronikus, a hegyközségi szolgáltatásokat kiejánló felületeken.
- Szelektív gyűjtés, komposztálás megszervezése a hegyközségek területén.
- Szemléletformálás gyereknyelven jelentősen építve a vizualitás eszközeire.

Humán erőforrás fejlesztés

- A bemutatandó értékek sokrétű interpretációjára való alkalmassá tétel

- Az alkalmazott bemutatási feltételek biztosításához megfelelő számú, képzett munkaerő biztosítása
- Az egyes attrakciópontokon lévő gazdákkal, vállalkozókkal, intézményekkel való kölcsönös érdekeltségen alapuló jó viszony kialakítása, fenntartása.

Marketing és tájékoztatási tevékenység fejlesztése

- A szőlőhegyi ajánlatok vonzó vizuális megfogalmazás és kiajánlása
- Az egyes szőlőhegyi kínálat tartalmi elemeit érzékletesen közvetítő kiajánlási csomag megteremtése, nyomtatott és digitális formában is hozzáférhető módon
- A szőlőhegyi ajánlatok népszerűsítése szállásadóknál, Tourinform hálózat segítségével, program, - és utazásszervezőknél, Tour-operátori hálózatoknál.
- Önálló Facebook aktivitások fenntartása.
-

AZ INNOVATÍV TURISZTIKAI TERMÉKJAVASLATOK ÖSSZEFOGLALÓ ÁTTEKINTÉSE

Aktívan a zöldben

- Gyalog
- Kerékpáron
- Kombinált útvonalak
- Vízen
- Kisvasúttal a zöldbe

Hagyomány és kultúra

- Letenye kincsei
- Tematikus utak Letenye vonzáskörzetében
- Határon túli kitekintés

Szőlőhegyek gazdagsága

- Szőlőhegyi kalandozások
- Öreg-hegyi esték
- Kálmán-hegyi kiruccanás
- Borkóstoló a Bussay birtokon

5. Határon átnyúló turisztikai termékek, szolgáltatáscsomagok lehetőségeinek vizsgálata

A határon átnyúló turisztikai együttműködések szempontjából a City Cooperation pályázat alapvetően három témát, három lehetséges tematikus együttműködési lehetőséget, városokat összekötő „útvonalat” jelölt meg, melyek a következők:

- „Energia élmények”
- „Gyermek élmény”
- „Rába élmények”

Ezek közül a Rába élmény nem érinti a jelenlegi koncepció elkészítésében érintett zala megyei városokat, így Letenyét.

Az Energia élmény témában a CCII projekt keretében együttműködő ausztriai városok közül Weiz-é a vezető szerep. A teljes városbrandet az energia téma köré építő Weiz (szlogenjük: „Energie findet Stadt” („Az energia várost talál”) a megújuló és környezetbarát energiaszolgáltatásra alapozott gazdaságfejlesztési modellel ennek a témának az éllovasa az együttműködő határmenti régióban, és igyekszik ennek turisztikai vonatkozásait is kihasználni (elsősorban az üzleti turizmus a meghatározó a városban).

Hozzá csatlakozik még Gleisdorf, amely szintén a fenntartható fejlődésre alapozott magas élet-színvonal biztosítását tűzte a zászlajára, és energia témában is szeretnének előrelépni. Bár Gleisdorfban a turizmus egyelőre nem jelentős, ennek fejlesztése is a célok között szerepel. Letenyén egyelőre kevésbé meghatározó az energia téma, a zala megyei együttműködő városok közül egyedül Lentiben, a zöld város koncepcióhoz kapcsolódóan lehet beszélni ilyen jellegű komolyabb törekvésekről.

A gyermek élményváros tematikus turisztikai hálózat kapcsán szinte valamennyi osztrák város megemlítésre került a pályázatban, mint potenciális partner, illetve gyermek élményvárosi kínálatban résztvevő: Gleisdorf, Feldbach, Fürstenfeld, Bad Radkersburg, Friedberg, Hartberg.

Turisztikai szempontból ezek közül kiemelkedik a szlovén határ mellett fekvő Bad Radkersburg, a termálfőváros, amely évente mintegy 100 000 vendégéjszakával a térség egyik turisztikai központja. A vendégek a termálfürdő mellett a kulináris élmények, a környezet és a klíma miatt is érkeznek, ugyanakkor a történelmi emlékek, a teljes történelmi óváros is jelentős látni-való. A város környéke kerékpározásra is kiválóan alkalmas, vendégeiknek kb. a 40%-a már jelenleg is kerékpározni (is) érkezik a térségbe.

Feldbach, Fürstenfeld, Friedberg, Hartberg különböző lakosságszámú osztrák kisvárosok. Adottságaik elsősorban a természeti és aktív turizmus irányába mutatnak, bár mindegyikük belvárosában található történelmi emlékeket is. Hartberg esetében nagy jelentősége van a különféle kulturális rendezvényeknek és sok a különféle sportolási lehetőség a városban. Fürstenfeld pedig több termálfürdő közelében fekszik.

Mindegyik város rendelkezik gyermek élményvárosi elemekkel, gyermekes családoknak szóló látnivalókkal (pl. ökopark Hartberg), illetve ezen célcsoport érdeklődésére is számot tartó rendezvényekkel (pl. stadtfest-ek,/város napok stb.), ugyanakkor ezek összekapcsolása, a magyar oldali látnivalókkal együtt történő bemutatása mintegy egységes kínálatként nem történt meg.

Letenyén jelen koncepció keretében többek között a gyermek élményváros témához kapcsolódóan történik turisztikai termékjavaslat kidolgozás (Aktívan a zöldben családoknak (is) javasolt útvonalai, Hagyomány és kultúra – családi élmények, Szőlőhegyi kalandozások – gyermekek a szőlőhegyen). Megvalósításuk esetén a város kapcsolódhat a gyermek élményeket is kínáló határmenti városok köréhez. Ezek közül különösen a gyermekes családok által is az élményút megvalósítása a jelenlegi kínálat bázisán is megtörténhet, vagyis előnye, is teljesíthető túraútvonalak kijelölése, valamint a városi sétaútvonal viszonylag kis befektetéssel rövid idő alatt bevezethető, mivel különösebb infrastrukturális fejlesztést nem igényel. Ezáltal azonnal használható gyermek élményvárosi csomag válik elérhetővé Letenye városában, egyben felkerülhet a gyermek élmény tematikus hálózat „térképére”. A „Szőlőhegyi kalandozások – gyermekek a szőlőhegyen” turisztikai termékjavaslat ugyanakkor már valamivel komplexebb fejlesztést és infrastruktúrafejlesztést is igényel (különösen a javasolt útrekonstrukciót is ideértve), bár az alapvető elemek (pincemúzeum, pihenő, kilátó) jelenleg is elérhetők. A gyermekek foglalkoztatását segítő szőlő és gyümölcsfajtákat bemutató tanösvény, a javasolt szőlőműveléshez kapcsolódó gyermekjátékok, egyedi, autentikus kültéri bútorok és játszóeszközök kiegészítésként pedig időszakosan elérhető vagy meghirdetett programok megvalósításával a szőlőhegy érdekes és izgalmas attrakcióvá tehető, mely jól kiegészítheti a városi sétaútvonalat is. A szőlőhegy a gyalogosan viszonylag nagy távolság miatt a városi sétaútvonalnak nem lehet része, ugyanakkor jól kiegészítheti, önálló helyszíneként színesítheti a szőlőhegyre kijutást vállaló (kerékpárosan vagy autóval) családok ittartózkodását.)

A gyermek élmény/városi séták turisztikai termékjavaslat előnye, hogy könnyen bővíthető, illetve kiterjeszhető: azonos kerettörténetbe ágyazva akár a többi zala megyei város is be/ összekapcsolható (ami javasolt), és ugyanezen az elven – még további kiterjesztéssel - a határ túloldalán lévő városok bekapcsolása is lehetséges.

Javasolt ugyanakkor a gyermek élmény tematikus hálózatban résztvevő városok ezirányú turisztikai kínálatának összegyűjtése, és egységes kínálatban történő megjelenítése.

Letenye adottságai még az aktív, gyalogos, kerékpáros és vízi turizmus terén (Aktívan a zöldben) adhatnak lehetőséget határmenti kapcsolódásokra. A gyermek élményváros esetében felsorolt városok mindegyikében jellemző az aktív időtöltéshez kapcsolódó turizmus megléte. Bad Radkersburgban és környékén különösen jelentős a kerékpáros turizmus, már eddig is vannak törekvések a kerékpáros régióvá válásra. A fent említett tematikus hálózatok mellett egy aktív (kerékpáros/bakancsos) turisztikai hálózat kialakítása, a kínálatok összegyűjtése és a kapcsolódási pontok megtalálása szintén érdekes és gyümölcsöző lehet.

6. Összegzés

A fenti fejlesztési elképzelések megvalósulása, azaz természet és tradíció harmonikus találkozásából adódó élményelemek programszintű megjelenítése jelentősen hozzájárulhat a Letenye központú turizmus szervezés sikeréhez. Fókuszba állítva a családi élményszerzést, a kínálati struktúra az élménykörnyezet kialakításánál fokozottan építve a gyermekek életkori sajátosságaiból adódó differenciált igények kielégítésére. Ezáltal Letenye és vonzáskörzete egy fejlődőképes kis desztinációként egyre differenciálódó programkínálattal, egyedi módon tud csatlakozni egy nagyobb életképes Mura-menti desztináció kínálatához.

A tervezett fejlesztések által Letenyében és vonzáskörzetében lehetőség nyílt:

- Egy markáns, család-, és gyermekbarát alapelvű turisztikai kínálat megfogalmazására
- Térségi turisztikai arculat kialakítására, melynek tengelyében a Természet és tradíció egysége által közvetített élmények állnak
- A helyi turizmus szektor szereplőinek értékteremtő összefogására
- A helyben a turizmusból származó elsődleges és másodlagos jövedelmek volumenének növekedésére
- A helyi identitástudat pozitív irányú változására
- A gazdaságélnkülés nyomán a település megtartó erejének növekedésére
- A fejlesztési irányok által indukált elsősorban attrakciópontokat érintő beruházások által a településképek rendezettségi fokának előremozdulására

Természetesen a bemutatási infrastruktúra és a kínálatfejlesztések végig viteléhez szükség van a:

- a humán erőforrások, képzések,
- a kapcsolódó termékek és szolgáltatások, a helyi termék előállítás,
- a marketing, a kommunikáció, illetve az értékesítés,
- a látogatói menedzsment, az interpretáció, a minőségi élményteremtés,
- a szervezeti háttér és térségi menedzsment fejlesztése, a minőségbiztosítás

elemeinek összehangolt fejlesztésére is.

Abból a célból, hogy Letenye és környéke, a Muravidék évszázados tradíciói, a tájképet meghatározó, ember által értő módon formált természet harmóniája egyaránt biztosítson fenntartható alapot az itt élők helyben maradásához, megélhetéséhez és az idelátogatók élménykereséséhez.